

30 ოქტომბერი – 3 ნოემბერი 2018 თბილისი, საბარათველო

ტრადიციული მრავალხმიანობის
მეცხრე
საერთაშორისო
სიმპოზიუმი

THE NINTH
INTERNATIONAL
SYMPOSIUM
ON TRADITIONAL POLYPHONY

30 OCTOBER – 3 NOVEMBER 2018 TBILISI, GEORGIA

სიმპოზიუმი ტარდება საქართველოს პრეზიდენტის

გიორგი მარგველაშვილის პატრონაჟით

სიმპოზიუმის ფინანსური მხარდამჭერი:

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო

სიმპოზიუმის ორგანიზატორები:

თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორია
თსკ-ის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი
ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრი
საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრი

სიმპოზიუმი ეძღვნება საქართველოს პირველი რესპუბლიკის 100 წლისთავს

საქართველოს დამფუძნებელი
კრება, თბილისი, 1918
Constituent Assembly of Georgia,
Tbilisi, 1918

THE SYMPOSIUM IS DEDICATED TO THE 100th ANNIVERSARY OF THE FIRST REPUBLIC OF GEORGIA

THE SYMPOSIUM IS HELD UNDER THE PATRONAGE OF
GIORGI MARGVELASHVILI, PRESIDENT OF GEORGIA

BY THE FINANCIAL SUPPORT OF
THE MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE, CULTURE AND SPORTS OF GEORGIA

ORGANIZERS OF THE SYMPOSIUM:
VANO SARAJISHVILI TBILISI STATE CONSERVATOIRE
INTERNATIONAL RESEARCH CENTER FOR
TRADITIONAL POLYPHONY OF TSC
THE INTERNATIONAL CENTRE FOR GEORGIAN FOLK SONG
THE STATE FOLKLORE CENTRE OF GEORGIA

გიორგი
მარგველაშვილი
საქართველოს
პრეზიდენტი

ძველი, ქართული ტრადიციების პატივისცემა, გაფრთხილება და მომავალი თაობებისათვის გადაცემა საპატიო და დასაფასებელი საქმეა.

მოხარული ვარ, რომ საქართველოს პრეზიდენტის პატრონაჟით მიმდინარე ტრადიციული მრავალხმიანობის IX საერთაშორისო სიმპოზიუმი წელს საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის 100 წლისთავს ეძღვნება და მას პროფესიონალთა ჯგუფი ახორციელებს.

მსოფლიო ხალხების მრავალხმიანობაში ქართულ ტრადიციულ მუსიკას განსაკუთრებული და გამორჩეული ადგილი უჭირავს, ერის არამატერიალურ საგანძურს კი, წარმოჩენა და პოპულარიზაცია სჭირდება.

კიდევ ერთხელ მინდა მადლობა გადავუხადო თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრს, ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრს და საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრს, რომლებმაც საკუთარ თავზე აიღეს ამ საერთაშორისო სამეცნიერო ფორუმის ორგანიზება.

საქართველოს პრეზიდენტი გიორგი მარგველაშვილი

**GIORGI
MARGVELASHVILI**
PRESIDENT OF GEORGIA

The respect, safeguarding and transmission of old Georgian traditions to young generations is an honorable and valuable deed.

I am delighted that this year the 9th International Symposium on Traditional Polyphony, held under the Georgian President's patronage, is dedicated to the 100th anniversary of Georgian Republic and is being realized by a group of professionals.

Georgian traditional music holds a distinguished place among world polyphonies. The intangible treasures of a nation need to be presented and promoted. I would like to once again thank the International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire, the International Centre for Georgian Folk Song, and the Folklore State Centre of Georgia, who have taken on the organization of this scientific forum.

მიხეილ გიორგაძე
საქართველოს განათლების,
მეცნიერების, კულტურისა და
საორთის მინისტრის
პირველი მოადგილე

MIKHEIL GIORGADZE
FIRST DEPUTY MINISTER OF EDUCATION,
SCIENCE, CULTURE AND SPORT OF GEORGIA

For the 9th time, Tbilisi is hosting the International Symposium on Traditional Polyphony, the main purpose of which is to research this unique phenomenon. Even though in Georgia the study of polyphony started in the 19th century, a scholarly conference dedicated to this theme was not held until the 1980s.

It is noteworthy that in recent years Tbilisi has become the place where scholars interested in polyphony gather and share new findings. This place is also symbolic, as Georgian polyphony, which originated in times immemorial, fully reflects the history and originality of our nation.

It should also be mentioned that after the symposium the organizers will publish the book of proceedings, including scholarly works. Expeditions seeking for samples of Georgian polyphony still present in the general population are organized all year round.

I wish success to the symposium's participants and organizers.

თბილისი მეცხრედ მასპინძლობს ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო სიმპოზიუმს, რომლის უმთავრესი მიზანი ამ უნიკალური ფენომენის შესწავლა გახლავთ. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში პოლიფონიის შესწავლა ჯერ კიდევ მეცხრამეტე საუკუნეში დაიწყო, გასული საუკუნის 80-იან წლებამდე ამ თემატიკისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო კონფერენცია არ ჩატარებულა.

მნიშვნელოვანია, რომ ბოლო წლების განმავლობაში თბილისი გახდა ადგილი, სადაც პოლიფონიით დაინტერესებული მეცნიერები იკრიბებიან და ერთმანეთს ახალ მიგნებებს უზიარებენ. სიმბოლურია ჩატარების ადგილიც, რადგან ქართული ხალხური მუსიკა სათავეს უძველესი დროიდან იღებს და ის სრულად ირეკლავს ჩვენი ერის ისტორიასა და თვითმყოფადობას.

საგულისხმოა, რომ ყოველი სიმპოზიუმის შემდეგ ორგანიზატორები გამოსცემენ კრებულს, რომელიც თავს უყრის სამეცნიერო ნაშრომებს. ასევე მთელი წლის განმავლობაში ხორციელდება ექსპედიციები, რომლებიც ხალხში გაბნეული ფოლკლორული ნიმუშების მოძიებას ისახავს მიზნად.

წარმატებას ვუსურვებ სიმპოზიუმის მონაწილეებსა და ორგანიზატორებს.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. Giorgadze', written in a cursive style.

რეზო კიკნაძე
თბილისის
ვანო სარაჯიშვილის
სახელობის სახელმწიფო
კონსერვატორიის რექტორი

REZO KIKNADZE
RECTOR OF VANO SARAJISHVILI TBILISI
STATE CONSERVATOIRE

I am pleased to welcome this great ethnomusico-logical “feast”, the 9th International Symposium on Traditional Polyphony – which, still under the patronage of the President of Georgia, is dedicated to the 100th anniversary of the democratic Republic of Georgia; which, in its current representation, theme and format, further expands and deepens the remarkable forum established years ago: on the one hand, research of Georgian music is no longer the occupation only of Georgian ethnomusicologists, and the understanding of its mechanisms has become the research subject of the global field of ethnomusicology. On the other hand, Georgian scholars have the unique opportunity to regard Georgian polyphony in the context of world music and musicology, and thus reconsider their research with regard to the general work biennially presented by world-renowned musicologists at our symposia. I am proud that the Tbilisi State Conservatoire hosts the Forum, which, as usual, will be accompanied by daily concerts, and which legitimizes our country, geographically located at the crossroads of Europe and Asia, as a gravitational centre of traditional polyphony.

სიხარულით მივესალმები ამ უდიდესი მნიშვნელობის ეთნომუსიკოლოგიურ “ნადიმს”, ტრადიციული მრავალხმიანობის მე-9 საერთაშორისო სიმპოზიუმს, რომლის წლევანდელი გამოშვებაც, კვლავ საქართველოს პრეზიდენტის პატრონაჟის ქვეშ, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 100 წლისთავს ეძღვნება და რომლის წლევანდელი წარმომადგენლობითობა, თემატიკა და ფორმატი კიდევ უფრო განავრცობს და აღრმავებს უკვე წლების წინ დამკვიდრებულ მთავარ ღირსშესანიშნაობას: ერთის მხრივ, ქართული ტრადიციული მუსიკის კვლევა რახანია აღარაა მხოლოდ ქართული ფოლკლორისტიკის საქმე და მისი მექანიზმების წვდომა მსოფლიო მუსიკოლოგიის ინტერესის საგანი გამხდარა. მეორე მხრივ კი – თვით ქართველ მეცნიერებს ეძლევათ უნიკალური შესაძლებლობა, მსოფლიო მუსიკალურ და მუსიკოლოგიურ კონტექსტში დაინახონ ქართული მრავალხმიანობა და ამით უზრუნველჰყონ თავისი კვლევის შეთანხმება და შეჯერება იმ ზოგადთან, რომლის პრეზენტაციაც ჩვენს სიმპოზიუმზე ხდება მსოფლიოს რჩეულ ეთნომუსიკოლოგთა რეგულარული ბენეფიციური ანგარიშის სახით.

ვამაყობ, რომ თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია მასპინძლობს ამ ზეიმს, რომელიც, ტრადიციისამებრ, ყოველდღიური კონცერტებით იქნება გამშვენებული და რომელიც უკვე მეცხრედ აკანონებს ჩვენს ქვეყანას, გეორგაფიულადაც და კულტურულადაც ევროპისა და აზიის გასაყარზე მდებარეს, ტრადიციული მრავალხმიანობის გრავიტაციულ ცენტრად.

რ. კიკნაძე

ფოტო: ლ. ხერხეულიძე / Photo: L. Kherkheulidze
ცხელი შოკოლადის არქივიდან / From the archive of Tskheli Shokoladi

რუსუდან წურწუმია
თბილისის სახელმწიფო
კონსერვატორიის
ტრადიციული
მრავალხმიანობის
კვლევის საერთაშორისო
ცენტრის დირექტორი

RUSUDAN TSURTSUMIA
DIRECTOR OF THE INTERNATIONAL
RESEARCH CENTER FOR
TRADITIONAL POLYPHONY
OF TBILISI STATE CONSERVATOIRE

წლებულს ტრადიციული მრავალხმიანობის სიმპოზიუმი განსაკუთრებულია – იგი საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობს 100 წლისთავს ეძღვნება. ამ თარიღს ჩვენი ქვეყანა დიდი გამოწვევების წინაშე მდგომი აღნიშნავს, მაგრამ, უნდა ითქვას, რომ მას შეუძლია დიდი წარმატებებითაც იამაყოს. ამ წარმატებებს შორის უთუოდ აღნიშვნის ღირსია ქართული ტრადიციული მუსიკალური კულტურის დიდი მსოფლიო აღიარება, რაშიც თავისი მოკრძალებული წვლილი ჩვენმა სიმპოზიუმებმაც შეიტანა. მათში 2002 წლიდან სხვადასხვა ქვეყნის 100-ზე მეტმა მეცნიერმა მიიღო მონაწილეობა, ამათგან ბევრმა – რამდენიმეჯერ, სულ უფრო მეტი უცხოელი მეცნიერი იწყებს ქართული ტრადიციული მუსიკის შესწავლას და წარმოადგენს ახალი კვლევის შედეგებს, სულ უფრო მეტი ახალი ანსამბლი იქმნება საზღვარგარეთ...

მე-9 სიმპოზიუმიც არაა გამონაკლისი – წელსაც 6 უცხოელი მეცნიერი წარსდგება მოხსენებით ქართული ტრადიციული მუსიკის სხვადასხვა ასპექტის შესახებ, რომ არაფერი ვთქვათ სხვადასხვა ქვეყანაში ახლად შექმნილ ქართულ ანსამბლებზე – ქართველი მსმენელისათვის უკვე კარგად ნაცნობ ავსტრალიურ ანსამბლებთან ერთად სიმპოზიუმს წელს სტუმრობენ სამშაბათი და საჩუქარი, კანადური გაბოს ტრიო, ჩეხური ჰაერი.

ცხადია, როგორც ყოველთვის, სიმპოზიუმი მხოლოდ ქართულ თემატიკაზე არაა ორიენტირებული. – წარმოდგენილი იქნება მსოფლიო მრავალხმიანობა, მათ შორის, პირველად ჩვენი სიმპოზიუმების ისტორიაში: საფრანგეთის ალპების, პოლონეთის ბუკოვინას ხალხის, ირანისა და ერაყის ქურთისტანის ხალხის ჰურამანის, მორდოველების, შვედების, კარპატების მთიანეთის მრავალხმიან ტრადიციებს.

ვუსურვებ თბილისის სიმპოზიუმს დღეგრძელობას, ხოლო მის მონაწილეებს – წარმატებულ მუშაობასა და სასიამოვნო შთაბეჭდილებებს.

რუსუდან წურწუმია

This year the Symposium on Traditional Polyphony is distinguished – it is dedicated to the 100th anniversary of the independence of the Republic of Georgia. Our country is celebrating this date while facing great challenges, but it should be noted that it can boast great achievements as well. Among these, noteworthy is the world-wide recognition of Georgian traditional music, to which our symposia have also made a modest contribution. Since 2002, over 100 scholars from different countries have participated in them, some of them several times; more and more foreigners have started researching Georgian traditional music and presenting the first results of their studies, more and more ensembles are being created outside Georgia...

The 9th symposium is not an exception. This year, six foreign scholars will present papers on various aspects of Georgian traditional music, to say nothing of the newly-created ensembles of Georgian music in different countries – together with the Australian ensembles already well-known to the symposium listeners, this year we will host the ensembles Samshabati and Sachukari (France), Gabo's Trio (Canada), and Haeri (Czech Republic).

As always, the symposium is not solely oriented toward Georgian themes. World polyphony will be presented – for instance, for the first time in our symposium's history, we will hear polyphony of the French Alps, of the Bukovina people from Poland, of the Kurdish (Huraman) people of Iran and Iraq, and of the Mordovian, Swedish, and Carpathian Highlands polyphonic traditions.

I wish long life to the Tbilisi symposium, along with successful endeavors and pleasant impressions to the participants.

ანზორ ერქომაიშვილი
ქართული ხალხური
სიმღერის საერთაშორისო
ცენტრის პრეზიდენტი

ANZOR ERKOMAISHVILI
PRESIDENT OF THE
INTERNATIONAL CENTRE FOR GEORGIAN
FOLK SONG

Tbilisi has become a significant centre for researching traditional polyphony. The International Symposium is already being held for the ninth time, and Tbilisi will host dozens of renowned scholars and outstanding academics from different countries of the world. This shows the particular interest of world ethnomusicologists in our polyphonic music.

In addition to presenting papers, the symposium's participants will have the opportunity to listen to rare examples of Georgian polyphony.

This year, the concert program will include Tbilisi folklore with the participation of ethnic minorities residing here, as well as the interpretation of folklore in modern professional and popular music.

Georgian singers will be joined by foreign performers from Australia, Latvia, France, the Czech Republic, and Italy to perform Latvian and Italian polyphony for Tbilisi audiences.

I believe that this symposium for polyphonic music will bring much joy to foreign guests.

თბილისი იქცა ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის მნიშვნელოვან ცენტრად.

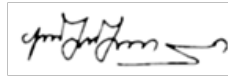
წელს, უკვე მეცხრედ იმართება საერთაშორისო სიმპოზიუმი და ჩვენი დედაქალაქი ათეულობით ცნობილ მკვლევარსა და გამოჩენილ მეცნიერს უმასპინძლებს მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან. ყოველივე ეს მიანიშნებს მსოფლიოს ეთნომუსიკოლოგების განსაკუთრებულ ინტერესზე ჩვენი ტრადიციული მრავალხმიანი მუსიკისადმი.

გარდა სამეცნიერო მოხსენებებისა, სიმპოზიუმის მონაწილეებს საშუალება ეძლევათ ქართველი და უცხოელი ანსამბლების ცოცხალი შესრულებით მოისმინონ ქართული მრავალხმიანობის იშვიათი ნიმუშები.

მიმდინარე წელს საკონცერტო პროგრამა დაეთმობა თბილისურ ფოლკლორს აქ მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების მონაწილეობით. აგრეთვე ფოლკლორის ინტერპრეტაციას თანამედროვე პროფესიულ და პოპულარულ მუსიკაში.

როგორც ყოველთვის, ქართველ შემსრულებლებს უცხოელებიც შემოუერთდებიან ავსტრალიიდან, ლატვიიდან, საფრანგეთიდან, ჩეხეთიდან, იტალიიდან, რომლებიც ქართულ მრავალხმიანობასთან ერთად ლატვიურ და იტალიურ მრავალხმიანობას წარუდგენენ თბილისურ აუდიტორიას.

ვფიქრობ, წლევანდელი მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმი დიდ სიამოვნებას მოგვრის უცხოელ სტუმრებს.

გიორგი დონაძე
საქართველოს ფოლკლორის
სახელმწიფო ცენტრის
ალმასრულებელი დირექტორი

ტრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმი წელს უკვე მეცხრედ უმასპინძლებს მეცნიერებსა და შემსრულებლებს მსოფლიოს სხვადასხვა ნაწილიდან. ვფიქრობ ასეთი მასშტაბისა და მნიშვნელობის მქონე სამეცნიერო ფორუმის არსებობა, ქართული ტრადიციული კულტურის დიდი წარმატებაა.

ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრს 2014 წლიდან ფრიად საპასუხისმგებლო მისია გვაკისრია – სიმპოზიუმის ფარგლებში ხალხური მრავალხმიანობის კონცერტების მაღალ პროფესიულ დონეზე ორგანიზება. ეს კონცერტები, როგორც ხალხური მუსიკის შემსრულებელსა და ანსამბლ „ბასიანის“ ხელმძღვანელს, ძალიან მნიშვნელოვნად მიმაჩნია. ცნობილ ანსამბლებთან ერთად, აქ ხშირად სცენა ეთმობა ნაკლებად პოპულარულ, ახალგაზრდულ ჯგუფებს, რომელთაც შესაძლებლობა ეძლევათ საერთაშორისო სარბიელზე წარმოაჩინონ თავიანთი სამემსრულებლო ხელოვნება; წლების წინ სწორედ სიმპოზიუმზე დაიწყო ჩვენი ანსამბლის თანამშრომლობა უცხოელ მეცნიერებთან, რაც შემდეგში არაერთი წარმატებული პროექტის განხორციელების საწინდარი გახდა.

ტრადიციული მრავალხმიანობის სიმპოზიუმი დიდ პერსპექტივებს უსახავს მონაწილე მეცნიერებს, ხელს უწყობს მათ შორის კონტაქტებს, სამეცნიერო აზრთა გაცვლას, ამ სფეროში არსებული ცოდნისა და გამოცდილების გაღრმავებას. ვიმედოვნებ, სახელმწიფოს მხრიდან სიმპოზიუმის მხარდაჭერა მომავალში კიდევ უფრო გაძლიერდება და ფართო მასშტაბებს შეიძენს.

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'G. Donadze'.

GIORGI DONADZE
EXECUTIVE DIRECTOR OF THE
FOLKLORE STATE CENTRE OF GEORGIA

This year, the International Symposium on Traditional Polyphony will host scholars and performers from different parts of the world for the ninth time. I think the existence of such a large and important forum is a great success for Georgian traditional culture.

Since 2014, the Folklore State Centre of Georgia has taken on the responsibility of organizing concerts of folk polyphonic music for the symposium at a high professional level. As a folk performer and director of ensemble Basiani, I think these concerts are very important. Here, less popular young groups perform alongside well-known ensembles, which allows them to present their performance art to an international arena; years ago, our collaboration with foreign researchers started at the symposium, and later resulted in a number of successful projects.

The Symposium on Traditional Polyphony sets great perspectives to the participant scholars, promotes the establishment of contacts between them, and allows them to exchange existing knowledge and experience in this field. I hope that state support to the Symposium will continue to increase and reach a larger scale.

სიმპოზიუმის საორგანიზაციო კომიტეტი

მიხეილ პატიაშვილი, საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრი
მიხეილ გიორგაძე, საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და

სპორტის მინისტრის პირველი მოადგილე

რეზო კიკნაძე, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის რექტორი

რუსუდან წურწუმია, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის
საერთაშორისო ცენტრის დირექტორი

იოსებ ჟორდანი, ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრის

საზღვარგარეთული ბიუროს ხელმძღვანელი (ავსტრალია)

ანზორ ერქომაიშვილი, ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრის პრეზიდენტი

გიორგი დონაძე, საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრის დირექტორი

საორგანიზაციო ბიურო: მაია კახაჩიშვილი, მაკა ხარძიანი, ნინო რაზმაძე, თეონა ლომსაძე, ბაია ჟუჟუნაძე

პრეს-სამსახური: ირაკლი ევსტაფიშვილი, თეონა ლომსაძე

სამუშაო ჯგუფი:

ირაკლი ჭელიძე, ნანა ვალიშვილი, თეონა რუხაძე, ნანა გოდერიძე, გიორგი დორუყაშვილი, მარინა კაპანაძე, გიორგი როყვა, ნინო ცაცანაშვილი, ირინა ღუმბაძე, მარინა ჭიჭიშვილი, ლიკა ჯგერენაია

SYMPOSIUM ORGANIZING COMMITTEE

MIKHEIL BATIASHVILI,

MIKHEIL GIORGADZE, FIRST DEPUTY MINISTER OF EDUCATION, SCIENCE, CULTURE AND SPORTS OF GEORGIA

RESO KIKNADZE, RECTOR OF TBILISI STATE CONSERVATOIRE

ANZOR ERKOMAISHVILI, PRESIDENT OF THE INTERNATIONAL CENTRE FOR GEORGIAN FOLK SONG

GIORGI DONADZE, EXECUTIVE DIRECTOR OF THE STATE FOLKLORE CENTRE OF GEORGIA

RUSUDAN TSURTSUMIA, DIRECTOR OF THE INTERNATIONAL RESEARCH CENTER FOR

TRADITIONAL POLYPHONY OF THE TBILISI STATE CONSERVATOIRE

JOSEPH JORDANIA, HEAD OF THE FOREIGN BUREAU OF THE INTERNATIONAL RESEARCH

CENTER FOR TRADITIONAL POLYPHONY (AUSTRALIA)

ORGANIZING BUREAU: MAIA KACHKACHISHVILI, MAKHA KARDZIANI, NINO RAZMADZE,

TEONA LOMSADZE, BAIA ZHUZHUNADZE

PRESS SERVICE: IRAKLI EVSTAPISHVILI, TEONA LOMSADZE

WORK GROUP: IRAKLI CHELIDZE, NANA VALISHVILI, TEONA RUKHADZE, NANA GODERIDZE,

GIORGI DOROQASHVILI, MARINA KAPANADZE, GIORGI ROQVA, NINO TSATSANASHVILI,

IRINA DUMBADZE, MARINE CHEISHVILI, LIKA JGERENAIA

		პროგრამა
30 ოქტომბერი, სამზაბათი	სამეცნიერო სესია	10:15–17:00 კონსერვატორიის საკონფერენციო დარბაზი
	ფოლკლორული კონცერტები	13:00 კონსერვატორიის მცირე დარბაზი
		19:00 კონსერვატორიის დიდი დარბაზი
31 ოქტომბერი, ოთხშაბათი	სამეცნიერო სესია	09:30–17:00 კონსერვატორიის საკონფერენციო დარბაზი
	ფოლკლორული კონცერტები	13:00 კონსერვატორიის მცირე დარბაზი
		19:00 კონსერვატორიის დიდი დარბაზი
1 ნოემბერი, ხუთშაბათი	სამეცნიერო სესია	09:30–17:35 კონსერვატორიის საკონფერენციო დარბაზი
	ფოლკლორული კონცერტი	13:00 კონსერვატორიის მცირე დარბაზი
	ფილმების ჩვენება	19:30 კონსერვატორიის მცირე დარბაზი
2 ნოემბერი, პარასკევი	კულტურული პროგრამა უცხოელი მეცნიერებისათვის	08:00–19:00
3 სექტემბერი, შაბათი	სამეცნიერო სესია და მრგვალი მაგიდა დასკვნითი სესია	10:00–16:30 კონსერვატორიის საკონფერენციო დარბაზი
	ფოლკლორული კონცერტი	13:00 კონსერვატორიის მცირე დარბაზი
	სიმპოზიუმის დახურვა ბალე კონცერტი	19:00 კონსერვატორიის დიდი დარბაზი

PROGRAM			
30	OCTOBER, TUESDAY	SCIENTIFIC SESSION	10:15–17:00 CONFERENCE HALL OF THE CONSERVATOIRE
		FOLK CONCERTS	13:00 RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
			19:00 GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE
31	OCTOBER, WEDNESDAY	SCIENTIFIC SESSION	09:30–17:00 CONFERENCE HALL OF THE CONSERVATOIRE
		FOLK CONCERTS	13:00 RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
			19:00 GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE
1	NOVEMBER, THURSDAY	SCIENTIFIC SESSION	09:30–17:35 CONFERENCE HALL OF THE CONSERVATOIRE
		FOLK CONCERT	13:00 RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
		DEMONSTRATION OF THE FILMS	19:30 RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
2	NOVEMBER, FRIDAY	CULTURAL PROGRAM FOR THE VISITING SCHOLARS	08:00–19:00
3	NOVEMBER, SATURDAY	SCIENTIFIC SESSION AND ROUND TABLE FINAL SESSION	10:00–16:30 CONFERENCE HALL OF THE CONSERVATOIRE
		FOLK CONCERT	13:00 RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE
		CLOSING OF THE SYMPOSIUM GALA CONCERT	19:00 GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE

მონაწილეები

ავსტრალია/საქართველო	იოსებ ჟორდანიანი ნირო ციციშვილი
ავსტრია	ნონა ლომიძე ულრიხ მორგენშტერნი
აშშ	რავანა როსუ პიტერ გოლდი ჯონ ა. ბრემი იზაბელი ჯემსონი კლიტონ პარი
ბერმანია	ფრანკ შერბაუმი სუსან ციხელი ფან შატი
ღიღი პრიტანეთი	მანუელ ლაფარგა მარკესი
ესპანეთი	პენელოპე სანს მონსალუნი
ესტონეთი	იანეკა ორასი ჟანა პარტლასი აბელა აკატი
ფინეთი	ფანეკა პოისე ანდრეა კუზმიჩი
კანადა	მარიო მორელი მეთუ ნაითი
ლიეტუვა	დაივა რაჩინაიტე-ვიჩინენე
პოლონეთი	ანა პიოტროვსკა პიოტრ პოლონინაიკი
საფრანგეთი	სიგვან არატი ფლორანს კ. დერა ბიროშ ვიე ჟუზეპ ჯემპი
საქართველო	ოლეგი ტურნი ბიკა ჯალაღიანი თამარ ბაბინინი ელგუჯა დანუაშვილი სოფიო კოტრიკაძე ბიროშ კრავაიშვილი ნირო მახარაძე ნანა მახარაძე ბანი ჟუჟუნაძე ნირო ლამბაძე ეკატერინე ყაზარაშვილი ფანოთ შულღინაშვილი თამარ ჩხეიძე მედი ხარაძე მარიამ ხელაშვილი ნიკოლოზ ჯონაძე მორვანა გლაგოვეიჩი მარი-სოფია ლაკოპოუსი სიზანა როზენბერგი ლიუ ჟინაშვილი
სერბეთი	
ფინეთი	
შვედეთი	
ჩინეთი	

SCHOLARS

AUSTRALIA/GEORGIA	JOSEPH JORDANIA NINO TSITSISHVILI
AUSTRIA	NONA LOMIDZE ULRICH MORGENSTERN
CANADA	RÁZVAN ROȘU DANICA BOYCE ANDREA KUZMICH MARIO MORELLO MATTHEW KNIGHT
CHINA	LIU XIANGKUN
ESTONIA	JANIKA ORAS ŽANNA PÄRTLAS
FINLAND	MERI-SOFIA LAKOPOULOS
SWEDEN	SUSANNE ROSENBERG
FRANCE	SIMHA AROM FLORENT C. DARRAS GUILLAUME VEILLET HUGO ZEMP OLIVIER TOURNY GIA BAGHASHVILI TAMAR CHKHEIDZE ELGUJA DADUNASHVILI TAMAZ GABSONIA NINO GHAMBASHIDZE NIKOLAZ JOKHADZE BAIA ZHUZHUNADZE EKATERINE QAZARASHVILI SOPIKO KOTRIKADZE MAKA K HARDZIANI MARIAM KHELASHVILI GIORGI KRAVEISHVILI NINO MAKHARADZE NANA MZHAVANADZE DAVID SHUGLIASHVILI FRANK SCHERBAUM SUSANNE ZIEGLER
GERMANY	DAN SHUTT
GREAT BRITAIN	DAIVA RAČIŪNAITĖ-VYČINIENĖ
LITHUANIA	ANNA G. PIOTROWSKA PIOTR PODLIPNIAK
POLAND	GORĐANA BLAGOJEVIĆ MANUEL LAFARGA MARQUES PENELOPE SANZ GONZALEZ
SERBIA	ABDULLAH AKAT
SPAIN	PETER GOLD
TURKEY	JOHN A. GRAHAM
USA	CLAYTON PARR IZALY ZEMTSOVSKY

აბდულა აკატი

თურქეთი

ასოცირებული პროფესორი, დოქტორი, ეთნომუსიკოლოგი. დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია მუსიკოლოგიასა და მუსიკის თეორიაში სტამბულის ტექნიკური უნივერსიტეტის სოციალურ მეცნიერებათა ინსტიტუტში (2010). იყო მკვლევარი ბერლინის ფონოგრამ-არქივში (2013); 2011 წლიდან არის ქარადენიზის ტექნიკური უნივერსიტეტის (KTU) შავი ზღვის მუსიკალური არქივის დირექტორი (KARMA) და ამავე უნივერსიტეტის სახელწიფო კონსერვატორიის დირექტორი 2016 წლიდან. მისი ექსპედიციები, პუბლიკაციები, კვლევითი პროექტები და პრეზენტაციები ეძღვნება თურქეთის აღმოსავლეთ შავი ზღვისპირეთის, კავკასიურ და ყირიმელი თათრების მუსიკას.

თულუმის პოლიფონიური მახასიათებლების შედარებითი კვლევა
თურქეთის აღმოსავლეთ შავი ზღვისპირეთში

თულუმზე – ხალხურ მუსიკალურ საკრავზე, ძირითადად, უკრავენ ჰემშინისა და ჯამლიჰემშინის ველზე, აქ მცხოვრები ჰემშინები და ლაზები. მასზე, ასევე, უკრავენ, თუმცა ნაკლებად, რეგიონის უკანა ფერდობებზე მდებარე გუმუშანეს, ერზურუმ-ისპირის და ყარსის შემოგარენში; განსაკუთრებით, გავრცელებულია ქართულ დასახლებაში ართვინის გარშემო. თულუმში ფართოდ იყო გავრცელებული ტრაბზონში, თუმცა დღეს ის აქ აღარ გვხვდება, მხოლოდ მოხუცებს ახსოვთ, რომ წარსულში თულუმზე უკრავდნენ. მასზე დღესაც უკრავენ საბერძნეთის იმ ნაწილში, სადაც მოსახლეობის ნაწილი 1924 წლის შემდეგ აღმოჩნდა.

საჭიროა თულუმის ფიზიკური სტრუქტურის, ტექნიკის, საშემსრულებლო ტრადიციებისა და რეპერტუარის, უფრო მეტად კი, მისი პოლიფონიური მახასიათებლების შესწავლა. მოხსენებაში, შედარებითი მეთოდით, აღწერილია თულუმის პოლიფონიური მახასიათებლების მსგავსებები, განსხვავებები და იდენტურობა წარსულიდან დღემდე.

კვლევის პროცესში, გამოყენებულია ავტორის მიერ შეგროვილი ბეჭდური წყაროები, მუსიკალური არქივებიდან და საკრავების მუზეუმებიდან მოპოვებული აუდიოვიზუალური მონაცემები, პირადი დაკვირვებები და რეგიონში ხანგრძლივი ექსპედიციების დროს შეკრებილი ინტერვიუები. მოხსენება ილუსტრირებულია აუდიოვიზუალური მასალით.

ABDULLAH AKAT

TURKEY

Associate Professor, Doctor, ethnomusicologist; received his PhD in Musicology and Music Theory at the ITU Social Sciences Institute in 2010. Worked as Post-Doc Researcher in Berlin Phonogramm-Archiv in 2013. Has been working as the Director of the Karadeniz Technical University (KTU) Black Sea Music Archive (KARMA) since 2011, and the Director of the State Conservatory in Trabzon, Turkey, since 2016. His fieldwork, publications, research projects and presentations are related to the Turkish Black Sea, Caucasian music culture and Crimean Tatars' music.

A COMPARATIVE STUDY OF THE POLYPHONIC FEATURES OF THE TULUM IN THE EASTERN BLACK SEA REGION OF TURKEY

The *tulum* is a folk musical instrument which is generally played by the Hemshin and the Laz, who live in the Hemşin and Çamlıhemşin valleys and the coastal parts of these settlements. While it is known to be played (though not much) around Gümüşhane, Erzurum-İspir and Kars, which are on the back slopes of the region, it is particularly played in the Georgian settlement around Artvin. Moreover, the instrument *tulum* is still alive among people in Greece who were a part of the exchange of population after 1924.

In my opinion, it is necessary to examine the physical structure, using technique, performance traditions, and repertoires of the *tulum*, in the mentioned settlements and communities, but more particularly the polyphonic features. In this paper, I will describe the similarities, differences and identities of the polyphonic features of the tulum in its development from the past to the present through this comparison.

During the process of research, I collected printed resources through literature review, obtained audiovisual data from music archives and instrument museums, and used participant observation and interviewing methods by doing long-term field work in the region. I will present this paper with the help of audiovisual materials.

სიმჰა არომი
საზრანბეთი

სორბონის უნივერსიტეტის დოქტორი, სამეცნიერო კვლევის ეროვნული ცენტრის (CNRS) საპატიო სამეცნიერო დირექტორი, ამავე ცენტრის ლაბორატორიის *ზეპირი ტრადიცია – ენები და ცივილიზაციები* (LACITO) ეთნომუსიკოლოგიის განყოფილების გამგე. ცენტრალურ აფრიკაში ხანგრძლივი მუშაობისას შეიმუშავა ინტერაქტიული ჩანერის მეთოდები, რომლებიც ზეპირი ტრადიციის ნებისმიერი მრავალხმიანი მუსიკის ტრანსკრიფციისა და ანალიზის საშუალებას იძლევა. ამ ნაშრომისათვის იგი დაჯილდოვდა სამეცნიერო კვლევის ეროვნული ცენტრის ვერცხლის მედლით. გამოქვეყნებული აქვს რამდენიმე წიგნი, მრავალი სამეცნიერო სტატია, ოცდაათამდე ჩანაწერი და ფილმი. ამათგან, სამმა ფირფიტამ მიიღო *ჩარლზ კროს აკადემიის დისკების საერთაშორისო გრან პრი*. მისი წიგნი *აფრიკული მრავალხმიანობა და პოლირიტმია*, რომელიც გამოსცა კემბრიჯის უნივერსიტეტის გამომცემლობამ, 1992 წელს აღინიშნა პრესტიჟული ჯილდოთი *ASCAP Deems Taylor Award*. 2011 წელს მსოფლიო ეთნომუსიკოლოგიაში შეტანილი წვლილისთვის მიენიჭა ფუმიო კოიცუმის პრემია. არის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის საპატიო პროფესორი (2006).

ქართული და შუა საუკუნეების მრავალხმიანობის ანალიზი და მოდელირება (ფრანკ შერბაუმსა და ფლორან კ. დერასთან თანაავტორობით)

ტრადიციულ ქართულ სიმღერასა და გვიანი შუა საუკუნეების დასავლეთ-ევროპულ მუსიკას შორის მსგავსება მსჯელობის საბაზი გახდა მათ შორის შესაძლო ხანგრძლივი ურთიერთობების შესახებ. მოხსენებაში ჩვენ კიდევ ერთხელ ვუბრუნდებით სამხიანი ქართული და შუა საუკუნეების სიმღერების მცირე კორპუსს. სიმღერების ჰარმონიულ სტრუქტურაში „ლერძისა“ და „გამმშენების“ გასამიჯნად ჩვენი ანალიზის პირველ ნაწილში გამოვიყენეთ კლასიკური მუსიკოლოგიური მეთოდები და შევისწავლეთ მათი დროებითი განვითარება. მეორე მიდგომა იყენებს გამოთვლით მეთოდს. კილოსა და აკორდიკის, აკორდების მოძრაობის აღწერების შედარება გვიჩვენებს მსგავსება-განსხვავებას განხილულ ნიმუშებს შორის და წინა პლანზე წამოსწევს ამ ორი მეთოდოლოგიური მიდგომის დადებით და უარყოფით მხარეებს.

SIMHA AROM
FRANCE

Docteur d’Etat from the Sorbonne University (Paris) is currently Emeritus Director of Research at the French National Center for Scientific Research (C.N.R.S.) and Head of the Department of Ethnomusicology of the Laboratory *Oral Tradition – Languages and Civilizations* (LACITO) of the C.N.R.S.; During his long work in Central Africa, developed interactive recording methods allowing the transcription and analysis of any oral polyphonic music. For this achievement, was awarded the Silver Medal of the C.N.R.S., has published several books, numerous scientific papers, and some thirty records and films. Three of his records have won the *Grand Prix International du Disque of the Academie Charles Cros*, and his book *African Polyphony and Polyrhythm*, published by the Cambridge University Press, was awarded the prestigious *ASCAP Deems Taylor Award* in 1992. Was awarded Fumio Koitsumi prize for the contribution to the world ethnomusicology in 2011. Honorary Professor at Vano Sara-jishvili Tbilisi State Conservatoire (2006).

STRUCTURAL ANALYSIS AND MODELING OF GEORGIAN AND MEDIEVAL POLYPHONIES (Co-authors Frank Scherbaum and Florent C. Darras)

The similarity of traditional Georgian singing with late-medieval Western European music has triggered speculations about possible relationships between them for a long time. Here we revisit this issue for a small corpus of three-voiced Georgian and medieval songs. The first part of our analysis uses a classical musicological perspective to distinguish the “pillars” and the “ornaments” in the harmonic structure of the songs, and subsequently study their temporal development. The second approach uses a computational perspective. The comparison of the modal character, the chord inventory, and the chord progression inventory illustrates similarities but also differences between the subsets of our mini-corpus, and highlights the pros and cons of the two methodological approaches.

გია ბაღაშვილი

საქართველო

ეთნომუსიკოლოგი, ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, კავკასიის უნივერსიტეტის პროფესორი, შემოქმედებითი გაერთიანება *ლომისის* გენერალური დირექტორი, საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი. 1994 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის მუსიკისმცოდნეობის ფაკულტეტი ფოლკლორისტის სპეციალობით. 2005 წელს დაიცვა დისერტაცია თემაზე: *ქართული მუსიკალური ფოლკლორის ეთეტიკის სათავეებთან*. გამოქვეყნებული აქვს 20-მდე სამეცნიერო შრომა. შექმნილი აქვს მუსიკალური ფოლკლორის ესთეტიკის საავტორო კურსი. განხორციელებული აქვს საავტორო შემეცნებითი ტელე-რადიო პროექტები: *ქართული სიმღერა, შემოახილი, ჩვენ მშვიდობა*. ჩატარებული აქვს საჯარო ლექციების სერია ქართულ მუსიკალურ ფოლკლორზე ჰარვარდის, სტენფორდისა და ბერკლის უნივერსიტეტებში (აშშ), ბალტიის საერთაშორისო აკადემიაში (ლატვია), ლსს საერთაშორისო უნივერსიტეტში (ლიტვა), მადრიდის სამეფო კონსერვატორიაში (ესპანეთი).

რატომ ჩაპრულო?

მუსიკალური დიალექტების მრავალფეროვნებითა და სხვადასხვა ჟანრის მაღალგანვითარებული სასიმღერო ნიმუშებით გამორჩეულ ქართულ ფოლკლორულ მემკვიდრეობაში სიმღერა *ჩაკრულომ* განსაკუთრებული ადგილი დაიმკვიდრა. იგი, ერთი მხრივ, ქართული მრავალხმიანი აზროვნების მწვერვალია, ხოლო მეორე მხრივ, თანამედროვე ეპოქაში, ეროვნული იდენტობის გამოკვეთილ სიმბოლოს წარმოადგენს.

ჩაკრულო ერთიანობის, სამშობლოს დაცვისა და მევენახეობა-მეღვინეობის 8000 წლიანი ტრადიციის უწყვეტობის იდეას ესთეტიკურ ასპექტში აერთიანებს და მუსიკალური განსახოვნების მასშტაბურობით განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს. სწორედ, ეს განაპირობებს *ჩაკრულოს* მონუმენტურ ბუნებას.

აღნიშნული საკითხები მოხსენებაში *ჩაკრულოს* სანოტო და აუდიოვარიანტების ანალიზის საუძველზე იქნება წარმოჩენილი.

GIA BAGHASHVILI

GEORGIA

Ethnomusicologist, Doctor of Arts, Professor at the Caucasus University, Director General of the Creative Union *Lomisi*, Georgian State Prize-winner. In 1994, graduated from the Musicology Department (folklore specialty) of Tbilisi State Conservatoire. In 2005, defended dissertation work *At the Aesthetic Sources of Georgian Folk Music*; author of about twenty scholarly publications; of the author's course in the aesthetics of folklore; has created cognitive television-radio folk programs: *Georgian Song, Shemodzakhili, Chven Mshvidoba*; has delivered a series of lectures on Georgian folk music at the Universities of Harvard, Stanford, and Berkeley (USA), at the Baltic International Academy (Latvia), LCC International University (Lithuania), the Madrid Royal Conservatoire (Spain), etc.

WHY CHAKRULO?

The song *chakrulo* holds a particular place in Georgian folk heritage, which is distinguished in its diversity of musical dialects and highly developed examples of various genres. On the one hand *chakrulo* is the pinnacle of Georgian polyphonic thinking; on the other hand, it is a distinctive symbol of national identity in modern epoch.

Chakrulo unites the ideas of unity, defense of homeland, and the continuity of an 8000-year old tradition of viticulture and wine-making in its aesthetic aspect, and adds particular meaning with its monumental musical embodiment.

The paper deals with the afore-mentioned issues basing on the analyses of notated and audio variants of *chakrulo*.

გორდანა ბლაგოვეიჩი

სერბეთი

ფილოსოფიის დოქტორი (2007). სამაგისტრო ნაშრომი (2002) და სადოქტორო დისერტაცია (2007) დაიცვა ბელგრადში, ეთნოლოგიისა და ანთროპოლოგიის განხრით. მეორე სადოქტორო ნაშრომი დაიცვა ათენის კაპოდისტრიის სახელობის ეროვნული უნივერსიტეტის ფილოსოფიის კათედრის მუსიკოლოგიის ფაკულტეტზე (2017). მუშაობს სერბეთის მეცნიერებისა და ხელოვნების აკადემიის ეთნოგრაფიის ინსტიტუტში. საერთაშორისო კონფერენციების მონაწილე. ოთხი მონოგრაფიისა და მრავალი სტატიის ავტორი. მისი სამეცნიერო კვლევის ობიექტია მულტიკულტურალიზმი, ეთნიკური იდენტობა, სანესო და რელიგიური პრაქტიკები, კულტურული კონტაქტები, ეთნიკური უმცირესობები, ცეკვისა და მუსიკის ანთროპოლოგია.

საკრავი, რომორც ეროვნული იდენტობის სიმბოლო: სერბეთში მცხოვრები სლოვაკების ფუიარა

წინამდებარე კვლევის ობიექტია ჩასაბერი ინსტრუმენტი ფუიარა. ეს სლოვაკური ეროვნული ინსტრუმენტი 2005 წელს იუნესკომ შეიტანა კაცობრიობის არამატერიალური მემკვიდრეობის სიაში. ამგვარად, იგი გახდა სლოვაკების ეროვნული იდენტობის ერთ-ერთი სიმბოლო. ამ მწყემსურ საკრავს აქვს სპეციფიკური მუსიკალურ-აკუსტიკური მახასიათებლები. დაკვრის ტექნიკა ეფუძნება ინსტრუმენტის გადაბერვას, დიატონური ბგერათრივის დასაკრავად შესაძლებელია ობერტონების გამოყენება. ფუიარა, აგრეთვე, იხმარება მწყემსებს შორის კომუნიკაციისთვის შორეულ საძოვრებზე. ბოლო დროს, ამ ინსტრუმენტს იყენებენ არანჭირებისათვის პოლიფონიური მუსიკის კონცერტებზე. გარდა ამისა, სლოვაკური ტრადიციული მწყემსური მელოდიები გადაკეთდა ორი ან მეტი ფუიარასათვის, თანამედროვე პოლიფონიურ კომპოზიციებში შეიძლება მოისმინოთ ეს საკრავი სხვა საკრავებთან (სიმებიანი, ჩასაბერი და სხვ.) ერთად. მოხსენებაში საუბარია ფუიარას პოპულარიზაციაზე სერბეთში მცხოვრები სლოვაკების ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენლების მიერ: მის მონაწილეობაზე ხალხურ შემსრულებლობაში, ადგილობრივ საკრავის ოსტატებზე, დაკვრის ხერხებზე და სხვ.

GORDANA BLAGOJEVIĆ

SERBIA

Defended MA (2002) and Ph. D. theses (2007) at the Department of Ethnology and Anthropology of the Faculty of Philosophy in Belgrade. Obtained her second PhD theses (2017) from the Music Studies Department of the Faculty of Philosophy of the National and Kapodistrian University of Athens. Has been employed in the Institute of Ethnography of the Serbian Academy of Sciences and Arts (Belgrade, Serbia). Participated in several international conferences, mainly abroad. Published four monographs and many scholarly papers in publications in Serbia and abroad. Her main interests are issues of multiculturalism, ethnic identity, ceremonial and religious practices, cultural contacts, ethnic minorities, anthropology of dance and anthropology of music.

INSTRUMENT AS A SYMBOL OF NATIONAL IDENTITY: FUJARA AMONG SLOVAKS IN SERBIA

The focus of this research is the wind instrument *fujara*. In 2005, it was entered as a Slovak national instrument into the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. Thus, this traditional instrument became one of the symbols of Slovak national identity. This primarily solo shepherd's instrument has specific musical acoustic characteristics. The normal playing technique is based on overblowing the instrument, and the player can use overtones to play a diatonic scale. *Fujara* was also used for communication between shepherds on remote pastures. Lately, this instrument has been played in polyphonic music at concerts, in arrangements for various music genres. Besides traditional Slovak shepherd's melodies adapted for two or more *fujaras*, this instrument can be heard in contemporary polyphonic music art compositions, combined with other instruments (string, wind instruments, etc.). This paper deals with the issues related to the *fujara* fostered by the members of the Slovak national minority in Serbia: its presence or absence in folk performing, local instrument builders, ways of playing, etc.

დანიკა ბოისე

კანადა

შუა საუკუნეებისა და ადრეული თანამედროვე კვლევების მაგისტრი და ვიქტორიას (კანადა) უნივერსიტეტის განათლების ბაკალავრი; ხალხური მუსიკისა და ხალხური კულტურის აუდიო/ვიდეოსერების *ფეა ფოლკის* პროდიუსერი.

ისლანდიური ტვისონგური თანამედროვე ეპოქაში

ტვისონგური („ტყუპი სიმღერა“) – ისლანდიური თვითმყოფადი მრავალხმიანი სასიმღერო სტილი – აღწერა ისლანდიელმა მუსიკოლოგმა არნი ჰეიმირ ინგოლფსონმა, რომელიც დროით, თემატიკითა და გადმოცემის ხერხებით განსხვავებული ორი ტრადიციის წარმომადგენელი იყო. პროფესიული *ტვისონგური* ასოცირდება შუა საუკუნეების ხელნაწერებთან და ლათინურ სკოლებთან, ასევე, მე-19-20 საუკუნეებში ბიარნი პორსტეინსონისა და მისი თანამედროვეების მიერ ნოტებზე გადატანილი ხალხური *ტვისონგურის* გვიან ზეპირ ტრადიციასთან. მაგრამ ჩანს თუ არა ეს ისტორიული განსხვავება თანამედროვე ეპოქაში, როდესაც რეპერტუარში ზეპირ ხალხურ ტრადიციასთან, რელიგიურ და პროფესიულ მუსიკასთან ერთად ჩნდება ინტერნეტის აუდიო/ვიდეოფაილების ნარევი? თუ არა, რამ ჩაანაცვლა ის? შევეცდები პასუხი გავცე ამ კითხვას ნამყვან ისლანდიელ შემსრულებლებსა და *ტვისონგურის* მკვლევრებთან ჩანერილი ინტერვიუებისა და ამ ტრადიციის მათეული აღწერის ანალიზის საშუალებით. ამან, შესაძლოა, მომცეს საფუძველი, ინტერნეტის ეპოქაში ვივარაუდო *ტვისონგურის* შემსრულებლობის მესამე ისტორიული პერიოდი, რომელიც ინფორმაციის გაცვლის გზები, ბევრი თვალსაზრისით, ჰგავს ზეპირ გადაცემას, რაც ჯერ კიდევ არ არის საკმარისად შესწავლილი.

DANICA BOYCE

CANADA

Graduated Masters of Medieval and Early Modern Studies and a Bachelor of Education from the University of Victoria, Canada. Producer of Fair Folk, a podcast about folk music and folk culture.

ICELANDIC *TVÍSÖNGUR* IN THE CONTEMPORARY AGE

Tvisöngur (“twin-song”), Iceland’s distinctive polyphonic singing style, has been described by Icelandic musicologist Árni Heimir Ingólfsson as belonging to two different traditions, distinct in time, subject matter, and manner of transmission: professional *tvisöngur*, associated with medieval manuscripts and the Latin schools of the Middle Ages, and the later oral tradition of folk *tvisöngur*, eventually transcribed in the 19th and early 20th century by Bjarni Þorsteinson and contemporaries. But in the current age, when oral folk tradition and religious, professional music appear together in repertoire, as well as in a popular imagination fed by the online miscellany of podcasts and playlists, does this historical distinction still apply? And if not, what has taken its place? Through recorded interviews with Iceland’s leading performers and researchers of *tvisöngur*, and an analysis of their own descriptions of the tradition for their audiences, I will seek to answer this question, and perhaps suggest a third historical period of *tvisöngur* performance in the age of the internet, whose manner of information exchange resembles oral transmission in many ways it is yet to be sufficiently examined.

თამაზ გაბისონია

საქართველო

მუსიკოლოგიის დოქტორი, ეთნომუსიკოლოგი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი, ამავე უნივერსიტეტის სტუდენტური ხალხური გუნდის ხელმძღვანელი, გიორგი მთანმინდელის სახელობის საეკლესიო გალობის უმაღლესი სასწავლებლის დეკანი. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის მუსიკისმცოდნეობის ფაკულტეტი 1986 წელს. დისერტაცია დაიცვა აქვე, თემაზე *ქართული ტრადიციული მრავალხმიანობის ფორმები* (2009). 1995–2011 წლებში იყო ლექტორი და მეცნიერმუშაკი თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში. სხვადასხვა დროს ასწავლიდა თბილისის კულტურის ინსტიტუტში, გიორგი მთანმინდელის სახელობის საეკლესიო გალობის უმაღლეს სასწავლებელში, ბათუმის კონსერვატორიაში. სამეცნიერო ინტერესები: ტრადიციული მრავალხმიანობის ფორმები, ქართული საერო და სასულიერო მუსიკა, მათი შემსრულებლობის პრობლემები, მსოფლიოს ხალხების ტრადიციული მუსიკა, მუსიკა და სემიოტიკა, მუსიკა და რელიგია.

სტატიკური ხმოვანება და ქართული ტრადიციული მრავალხმიანობა

ქართული ტრადიციული მრავალხმიანობის ფორმათა შემუშავებაში სხვადასხვა კომპოზიციური პრინციპი სხვადასხვა დოზითა და ურთიერთქმედების სხვადასხვა სახით მონაწილეობს. მათ შორის ყურადღება მხოლოდ ეპიზოდურად გამახვილებულა გაჭიანურებულ, შეყოვნებულ ჟღერადობაზე, როგორც შემოქმედებით პრინციპზე, რომელიც ქართულ ეთნიკურ მუსიკაში შესაძლებელია, განხორციელდეს როგორც თანხმოვანებაში, ასევე, მრავალხმიანი სტრუქტურის ცალკეულ ხმაში. უცვლელი ჟღერადობის პრინციპის ასეთი პრიორიტეტი წარმოქმნის ქრონოტოპის განსაკუთრებულ ნახნავს – ერთგვარ „სტატიკურ მრავალხმიანობას“, რომელიც მსოფლიო მუსიკალურ ფოლკლორში გვხვდება, როგორც სეკუნდური ან სხვა ინტერვალთა თანხმოვანების სახით, ასევე – ბურდონის ან ოსტინატოს პრიმატით გამოხატული მრავალხმიანობის სახითაც. ქართულ ტრადიციულ მრავალხმიანობაში სტატიკური ხმოვანების ტენდენცია განსაკუთრებით მკაფიოდ ვლინდება სვანურ ჰიმნურ სიმღერებში, ზოგიერთ ბურდონულ სიმღერაში, საგალობლების შეყოვნებულ თანხმოვანებებში, „დაგვიანებული“ და „განმეორებადი“ ხმოვანებების კადანსებში და ა.შ.

TAMAZ GABISONIA

GEORGIA

PhD in Musicology, ethnomusicologist, Associate Professor at Ilia State University, director of the Ilia State University students' folk choir, the Dean of Giorgi Mtatsmindeli Higher Educational Institution of Ecclesiastical Chant. Graduated from Vano Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire in 1986 as musicologist; in 2009 he was awarded a PhD in Musicology (“Forms of Georgian Traditional Polyphony”). From 1995–2011, he was a lecturer and scholarly worker at Tbilisi State Conservatoire. At various times, he taught at the Tbilisi Institute of Culture, Giorgi Mtatsmindeli Higher Educational Institution of Ecclesiastical Chant, and Batumi Conservatoire. Scholarly interests: forms of traditional polyphony, Georgian folk music and church chant, problems of traditional music performance, traditional music of the world's peoples, music and religion, music and semiotics.

STATIC SOUND AND GEORGIAN TRADITIONAL POLYPHONY

In the formation of Georgian traditional polyphony forms, different compositional principles participate in different degrees and as different types of interaction. Among them, only episodically has attention been focused on prolonged, sustained sound as a creative principle, which in Georgian ethnic music can be implemented both in consonance and separate voice-parts of polyphony. The priority of such an unchangeable sound principle creates a special glimpse of the chronotope – a sort of “static polyphony”, which in world folk music is encountered as consonances of seconds and other intervals, and also as polyphony expressed by the primacy of drone or ostinato. In Georgian traditional polyphony the tendency of static sound is particularly evident in Svan hymn-type songs, some drone-based songs, sustained consonances of sacred chants, in cadences with “belated” and “repetitive” consonances, etc.

ჯონ ა. გრემი

აშშ

ფილოსოფიის დოქტორი, დამოუკიდებელი მკვლევარი. ამჟამად ცხოვრობს თბილისში. პრინსტონის უნივერსიტეტის მაგისტრი (2009) და უესლის უნივერსიტეტის ეთნომუსიკოლოგიის ბაკალავრი (2003). მისი პრინსტონის უნივერსიტეტში დაცული სადისერტაციო ნაშრომი „ქართული საეკლესიო მუსიკის გადაცემა და ნოტირება“ იყო ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის შუა საუკუნეებისა და თანამედროვე ლიტურგიული სამგალობლო ტრადიციის წერილობითი და ხმოვანი წყაროების ყოვლისმომცველი კვლევა. მიჰყავდა კურსები პრინსტონისა და იელის უნივერსიტეტებში და იყო დარტმუთის კოლეჯისა და ჩიკაგოს უნივერსიტეტის მიწვეული ლექტორი. როგორც კულტურული გაცვლითი პროექტების აქტიური შუამავალი, ის ორგანიზებას უკეთებს ქართული კოლექტივების საკონცერტო ტურნეებს აშშ-ში, ასევე, მეცნიერებისა და მართლმადიდებელი მომლოცველებისთვის აწყობს ტურნებს საქართველოში. გრემი რეგულარულად კითხულობს ლექციებს ქართული სასულიერო მუსიკის ისტორიისა და ალორძინებაზე, ატარებს ქართული ხალხური და სასულიერო მუსიკის მასტერ-კლასებს. შექმნა ქართული გუნდები უესლის, პრინსტონისა და იელის უნივერსიტეტებში, ამჟამად გალობს თბილისის ქაშეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში.

**პირველადი ქართული წყაროები:
საგალობლის Q-684 ხელნაწერის ანალიზი**

მოსხენებაში გაანალიზებულია ხელნაწერი Q-684 – ქართული მრავალხმიანი საგალობლის ძლისპირის ჟანრის მნიშვნელოვანი წყარო. ხელნაწერთან დაკავშირებულია რამდენიმე საიდუმლო: სატიტულო გვერდი გვამცნობს, რომ პირველად ფილიმონ ქორიძემ გაშიფრა, მაგრამ ხელწერა მისი არაა. გავრცელებული ინფორმაციით, ჰანგები მგალობელმა ანტონ დუმბაძემ გაშიფრა გურიაში, უფრო მეტიც, მრავალხმიანობის სტილი ტრადიციული გურულია. ვინ და რატომ შეცვალა ნოტირებული ტექსტი, რა განათლების ადამიანმა და რა მოტივით? ამ საიდუმლოების ამოსახსნელად, ასევე, ხელნაწერის სავარუდო თარიღის დასადგენად, მოხსენებაში შემოთავაზებულია ხელნაწერის ანალიზის პროცესში შემუშავებული ზეპირი ტრადიციის გაგების ჩვენული ხედვა, რაც დახმარებას გაგვინებს მცდელობაში, აღვადგინოთ საგალობლის შესრულების ორიგინალური იმპროვიზაციის სტილი.

JOHN A. GRAHAM

USA

John A. Graham is an independent scholar currently living in Tbilisi, Georgia. He holds a bachelor’s degree in Ethnomusicology from Wesleyan University (2003), and a PhD from Princeton University (2015), titled, “The Transmission and Transcription of Georgian Liturgical Music.” He has taught courses at Princeton and Yale universities, published several articles (currently working on his first book), lectures regularly, and gives practical workshops on Georgian folk and sacred music. He started Georgian choirs at Wesleyan, Princeton, and Yale, and currently sings with the Kashveti St. George Church Choir in Tbilisi. As an active facilitator of cultural exchange, Graham has organized performance tours to the United States for Georgian choirs, and brings international academics and cultural groups on tours to Georgia.

GEORGIAN PRIMARY SOURCES: AN ANALYSIS OF CHANT MANUSCRIPT Q-684

In this paper, we offer a close-analysis of manuscript Q-684, an important source for *heirmoi* genre Georgian polyphonic chants. Several mysteries surround the manuscript: the title page states that Pilimon Koridze made the first transcription, but the hand-writing is not his. The melodies were reportedly transcribed from the singer Anton Dumbadze in Guria, yet the polyphonic style is anything but traditional Gurian. Who changed the notation, why, and what were their qualifications and motivations for doing so? In sorting through these mysteries, including the possible dating of the manuscript, the paper suggests that insights gained through manuscript-analysis can inform our understanding of the oral tradition, and thereby assist in future efforts to revive the original improvisatory style of chant performance.

პენელოპე სანს გონსალესი

ესპანელი

დაამთავრა ვალენსიის უნივერსიტეტი (მუსიკალური განათლების განხრით), არის პედაგოგი და დამოუკიდებელი მკვლევარი. მისი, როგორც მკვლევრის საქმიანობის 20 წლის მანძილზე პროფ. მანუელ ლაფარგა მარკესთან ერთად მონაწილეობს კონფერენციებში, მიჰყავს კურსები და ამზადებს პუბლიკაციებს. არის ვებ გვერდის მუსიკლანგუაგეფრონტიერს.ცომ და მუსიკოლოგიის, ნეირომეცნიერებისა და ადამიანის ევოლუციის საკითხებთან დაკავშირებული აოუთუბ-ს თანმხლები არხის ადმინისტრატორი.

მრავალხმიანი სტვირები პირადად-რომაულ სამყაროში (მანუელ ლაფარგა მარკესთან თანაავტორობით)

ბერძნებისა და რომაელების მრავალხმიანობის საკითხი უგულვებელყოფილია დღევანდელ მუსიკოლოგიურ კვლევებში. ჩვენი უკანასკნელი ათწლეულის კვლევა ორიენტირებული იყო მრავალხმიანად მიჩნეული ინსტრუმენტების (ბარბითი, გუნდასტვირი, ლაუნედასი, ორლანი, ორმაგი ავლოსი, არფა) შესახებ ყველა ხელმისაწვდომი გამკვლევი და იკონოგრაფიული წყაროს შეგროვებაზე. ჩვენ მოვიძიეთ დაახლოებით 500 ასეთი წყარო (როგორც ვიზუალური, ისე ლიტერატურული) და წარმოვადგინეთ ისინი სპეციალიზებული გამოცემების სერიაში, მათ შორისაა ერთ-ერთი ავტორის (ლაფარგას) 2018 წლის სადოქტორო დისერტაცია. მოხსენებაში მიმოხილულია ჩვენი შედეგები მრავალხმიანი დიზაინის მქონე (ორლანი, ორმაგი ავლოსი, ლაუნედასი) უძველესი სტვირისანი საკრავების შესახებ. გარდა ამისა, სარდინიული ეროვნული საკრავის, ლაუნედასის შესახებ სირუმის 1500-ზე მეტი წელი ახლა შევსებულია ჩვენი ერთი აღმოჩენით, ეს არის მნიშვნელოვანი ვიზუალური წყარო: რომაულ სარკოფაგზე ამოტვიფრული ინსტრუმენტზე დამკვრელი, რომელიც მე-18 საუკუნის დასაწყისში დახატა ფრანჩესკო დი ფიკორონიმ. ბოლო 300 წლის მანძილზე ეს წყარო ყურადღების მიღმა იყო დარჩენილი.

PENELOPE SANZ GONZALEZ

SPAIN

Graduated Valencia University (Music Education), she is a teacher and independent researcher who has collaborated in conferences, courses and publications with Prof. Manuel Lafarga Marqués throughout his research activity during the past twenty years. She is an administrator both of the webpage [www. musiclanguagefrontiers.com](http://www.musiclanguagefrontiers.com), and the associated YouTube channel devoted to scientific study in musicology, neuroscience and human evolution.

POLYPHONIC PIPES IN THE GRECO-ROMAN WORLD (Co-authors Manuel Lafarga Marques)

The problem of polyphony among Greeks and Romans has thus far been neglected in musicological studies. Our research for the last decade has focused on compiling all the available literary and iconographical sources about the instruments (lutes, bagpipes, *launeddas*, organs, double *auloi*, harps) that indicate they may have been used for polyphonic performance. We found up to five hundred such sources (both visual and literary), and presented them in a series of specialized publications, including a 2018 Doctoral Thesis by one of the authors (Lafarga). This paper reviews our findings on ancient pipe-based instruments with multiphonic designs (organs, double *auloi*, and *launeddas*). Besides this, more than 1500 years of silence on the Sardinian national instrument (*launeddas*) is now filled by one of our findings, a critical visual source: the instrument player was carved over a Roman sarcophagus, and it was drawn by Francesco di Ficoroni at the beginning of the 18th century. This source was ignored for the last three hundred years.

ელგუჯა დადუნაშვილი
საქართველო

ELGUJA DADUNASHVILI
GEORGIA

Doctor of Philological Sciences (folkloristics). Started his career as a scholar at Niko Berdzenishvili Batumi Scientific-Research Institute. In 1988–1991, he took post-graduate studies at Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature. From 1991–2008, he was a senior research fellow at the folklore department of the same Institute. He was a visiting researcher at the Fairy Tale Encyclopedia of Göttingen Academy of Sciences and visiting associate professor at the Institute of Empirical Linguistics of Goethe University (Frankfurt on Main), where he realized a significant project – an online database of Georgian folklore.

Since 2008, has been an associate professor at Ilia State University. Since 2013, he has simultaneously been a lecturer and research fellow at the Caucasiology Department of Friedrich-Schiller-University Jena, and editor of journal “Georgika”. Fields of interest: digital humanities, folklore, mythology, narratology, life and culture of ethnic minorities, caucasiology, versification.

A WEB-BASED, LONG-TERM ARCHIVE OF AUDIO, VIDEO, AND LARYNX-MICROPHONE FIELD RECORDINGS OF TRADITIONAL GEORGIAN SINGING, PRAYING AND LAMENTING, WITH SPECIAL EMPHASIS ON SVANETI

(Co-authors **Frank Scherbaum** and **Nana Mzhavanadze**)

During the summer of 2016, we performed a three-month field expedition to record a new research corpus with special emphasis on Svaneti. This corpus comprises material for more than one hundred songs, including more than one thousand audio tracks based on different types of microphones (in particular larynx microphones), video recordings, as well as written documents of extensive interviews with the performers. A curated version of the corpus is currently stored within the long-term archive of the regional scientific research data LAZAR (hosted at the University of Jena/Germany), from which it will be made accessible world-wide through a searchable web-interface.

ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი ფოლკლორისტიკის განხრით. სამეცნიერო კარიერა ბათუმის ნიკო ბერძენიშვილის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში დაიწყო. 1988–1991 წლებში სწავლობდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ასპირანტურაში. 1991–2008 წლებში იყო ამავე ინსტიტუტის ფოლკლორის განყოფილების უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი და ფოლკლორის არქივის ხელმძღვანელი. 2005–2006 წწ. – გოტინგენის მეცნიერებათა აკადემიის ზლპრის ენციკლოპედიის სტუმარი-მკვლევარი და მაინის ფრანკფურტის გოეთეს უნივერსიტეტის ემპირიული ლინგვისტიკის ინსტიტუტის სტუმარი-დოცენტი, სადაც განახორციელა მნიშვნელოვანი პროექტი – ქართული ფოლკლორის მონაცემთა ელექტრონული ბაზა.

2008 წლიდან დღემდე მუშაობს ილიას უნივერსიტეტის ასოცირებულ პროფესორად. იმავდროულად, 2013 წლიდან არის იენის ფრიდრიხ შილერის უნივერსიტეტის კავკასიოლოგიის მიმართულების ლექტორი და მეცნიერ-თანამშრომელი, ჟურნალ *გეორგიკას* რედაქტორი.

სამეცნიერო ინტერესის სფეროებია: დიგიტალური ჰუმანიტარია, ფოლკლორი, მითოლოგია, ნარატოლოგია, უმცირესობებათა ყოფა და კულტურა, კავკასიოლოგია, ვერსიფიკაცია

ლარინგოფონით შესრულებული ქართული ტრადიციული სიმღერის, ლოცვისა და გლოვის აუდიო, ვიდეო ჩანაწერების ხანგრძლივი შენახვის ინტარნეტ-არქივი, განსაკუთრებული მახვილით სვანეთზე (ფრანკ შერბაუმსა და ნანა მჟავანაძესთან თანავტორობით)

ახალი საკვლევი მასალის ჩანერის მიზნით 2016 წლის ზაფხულში მოვანყეთ 3-თვიანი ექსპედიცია სვანეთში. ეს მასალ მოიცავს ასზე მეტ სიმღერას, მათ შორის სხვადასხვა მიკროფონით (განსაკუთრებით, ლარინგოფონით) ჩანერულ ათასზე მეტ აუდიოინიშუმს, ვიდეო და წერილობით საბუთს, შემსრულებლების ვრცელ ინტერვიუებს. მასალის შერჩეული ნაწილი ინახება იენის (გერმანია) უნივერსიტეტის რეგიონული სამეცნიერო კვლევითი მონაცემთა ბაზა LAZAR-ის ხანგრძლივი შენახვის არქივში, საიდანაც ის მსოფლიოს ნებისმიერ კუთხიდან არის ხელმისაწვდომი.

ფლორან კ. დარა

საფრანგეთი

ფრანგი კომპოზიტორი, დასავლეთის კათოლიკური უნივერსიტეტის (ანჟერი) პედაგოგი. პარიზის სორბონის უნივერსიტეტის მუსიკოლოგიის მაგისტრი, იკვლევს თანამედროვე იაპონურ მუსიკას. პარიზის კონსერვატორიაში ატარებს კვლევებს მუსიკალურ ანალიზსა (პირველი ხარისხის ლირსების ორდენი) და ესთეტიკაში, რისთვისაც საფრანგეთის ფონდმა მონიკ როლინის პრემიით დააჯილდოვა.

პარიზის კონსერვატორიაში სწავლობდა სტეფანო ჟერვასონის საკომპოზიციო კლასში. ფრანგული აგრეჟეს ხარისხის მიღების შემდეგ გახდა მუსიკალური აკუსტიკისა და თანამედროვე მუსიკის ისტორიისა და ანალიზის პროფესორი ანჟერის კერძო უნივერსიტეტში. ამჟამად ეთნომუსიკოლოგ სიმჰა არომთან ერთად იკვლევს ქართულ გალობას. მის მუსიკას ასრულებენ ისეთი ანსამბლები, როგორებიცაა Intercontemporain da Multilatérale. 2014 წლიდან არის ანსამბლ Regards-ის სამხატვრო ხელმძღვანელი. ამჟამად გადის კომპოზიციის კურსს აკუსტიკისა და მუსიკის კვლევისა და კოორდინაციის ინსტიტუტში.

ქართული და შუა საუკუნეების მრავალხმიანობის ანალიზი და მოდელირება (სიმჰა არომისა და ფრანკ შერბაუმის თანაავტორობით)

ტრადიციულ ქართულ სიმღერასა და გვიანი შუა საუკუნეების დასავლეთ-ევროპულ მუსიკას შორის მსგავსება მსჯელობის საბაზი გახდა მათ შორის შესაძლო ხანგრძლივი ურთიერთობების შესახებ. მოხსენებაში ჩვენ კიდევ ერთხელ ვუბრუნდებით სამხმიანი ქართული და შუა საუკუნეების სიმღერების მცირე კორპუსს. სიმღერების ჰარმონიულ სტრუქტურაში „ღერძისა“ და „გამმევენების“ გასამიჯნად ჩვენი ანალიზის პირველ ნაწილში გამოვიყენეთ კლასიკური მუსიკოლოგიური მეთოდები და შევისწავლეთ მათი დროებითი განვითარება. მეორე მიდგომა იყენებს გამოთვლით მეთოდს. კილოსა და აკორდიკის, აკორდების მოძრაობის აღწერების შედარება გვიჩვენებს მსგავსება-განსხვავებას განხილულ ნიმუშებს შორის და წინა პლანზე წამოსწევს ამ ორი მეთოდოლოგიური მიდგომის დადებით და უარყოფით მხარეებს.

FLORENT C. DARRAS

FRANCE

French music composer, teaching at Université Catholique de l’Ouest in Angers. A Master’s degree in musicology from the Paris-Sorbonne University gave him the opportunity to research Japanese contemporary music, whilst also pursuing studies in Musical Analysis (First Class Honour Prize) and Aesthetics (First Prize with Congratulations) at the Conservatoire de Paris (CNSMDP), where he received the Monique Rollin Prize from the Fondation de France.

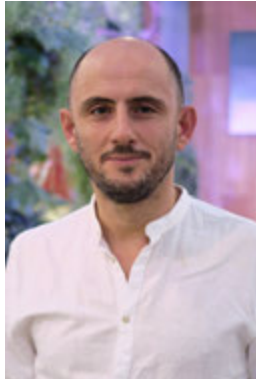
He was a member of Stefano Gervasoni’s composition class at the Paris Conservatoire. With the obtention of the French “Agrégation” examination, Florent C. Darras has been appointed professor of musical acoustics and contemporary music history and analysis at the Private University of Angers (UCO). He is now doing research on Georgian chant with ethnomusicologist Simha Arom. His music has been played by ensembles such as Ensemble Intercontemporain and Ensemble Multilatérale, and he joined the artistic direction of Ensemble Regards in 2014. He is now following the composition courses at IRCAM.

STRUCTURAL ANALYSIS AND MODELING OF GEORGIAN AND MEDIEVAL POLYPHONIES

(Co-authors **Simha Arom** and **Frank Scherbaum**)

The similarity of traditional Georgian singing with late-medieval Western European music has triggered speculations about possible relationships between them for a long time. Here we revisit this issue for a small corpus of three-voiced Georgian and medieval songs. The first part of our analysis uses a classical musicological perspective to distinguish the “pillars” and the “ornaments” in the harmonic structure of the songs, and subsequently study their temporal development. The second approach uses a computational perspective. The comparison of the modal character, the chord inventory, and the chord progression inventory illustrates similarities but also differences between the subsets of our mini-corpus, and highlights the pros and cons of the two methodological approaches.

გიიომ ვეიე საფრანგეთი

ეთნომუსიკოლოგიის მკვლევარი. მუშაობს ალპების მუსიკის კვლევისა და პოპულარიზაციის ასოციაციაში *ნაკვალევთა მიწა*. 2006–2009 წწ. იყო ტრადიციული მუსიკისადმი მიძღვნილი მთავარი ფრანგული ჟურნალის Trad Magazine-ის რედაქტორი. გამოშვებული აქვს ტრადიციული ფრანგული მუსიკის 25 ფირფიტა, მათ შორის, *ფრანგული ტრადიციული მუსიკის ანთოლოგია, 1900–2009* წლებში საფრანგეთის მასშტაბით ჩანერილი 300 საექსპედიციო ნიმუშის 10-დისკოანი კომპლექტი. 2011 წელს გამოუშვა საფრანგეთის ალპების მუსიკის ნიგუნებისა და კომპაქტური დისკების კრებული (უკვე დაბეჭდილია 5 ტომი, ყველა მათგანი მრავალხმიან სიმღერაზე).

ბანასლების ძიებაში:

სავოის (საფრანგეთის ალპები) მრავალხმიანი სიმღერა

კონტინენტურ საფრანგეთში სისიმღერო ტრადიციების უმრავლესობა მონოფონიურია. მრავალხმიანი კულტურა მხოლოდ მთის რამდენიმე რეგიონში გვხვდება. ზოგიერთი ეს სასიმღერო სტილი კარგად არის დაფიქსირებული: კორსიკა, პირინეები (ბასკების ქვეყანა, ბეარნი, ბიგორი) და, შედარებით ნაკლებად, ნიცის საგრაფო. ეთნომუსიკოლოგებისთვის თითქმის უცნობია სავოისის ძლიერი მრავალხმიანი ტრადიცია.

სავოისის ალპურ ზონაში, რომელიც 1860 წლიდან ეკუთვნის საფრანგეთს, სიმღერების უმეტესობა ფრანგულ ენაზეა; იგივე სიმღერები ფრანგული კულტურის ყველა არეალში გვხვდება. დანარჩენი საფრანგეთისგან სასიმღერო სტილით განსხვავდება: მეზობელი ალპური რეგიონების (შვეიცარია, პიემონტი და ვალე დ'აოსტა) მსგავსად სავოიელებს მოსწონთ მრავალხმიანი სიმღერა, რომელსაც ადგილობრივები ხშირად მოიხსენიებენ როგორც „შემხვედრი ხმა“. სავოისის მრავალხმიანი სიმღერის მთავარი მახასიათებელი არის კომუნიკაცია და ტრადიციული კონტექსტი (საეკლესიო ან საერო).

აღწერილია დღევანდელი სიტუაცია: უძველესი ტრადიცია ნელ-ნელა იკარგება, მას, მეზობელი შვეიცარიის მსგავსად, ანაცვლებს საგუნდო სიმღერა. კორსიკისგან განსხვავებით, აქ არ მომხდარა კულტურული აღორძინება. აღნიშნულს პოლიტიკური და ეკონომიკური ახსნა აქვს.

GUILLAUME VEILLET

FRANCE

Researcher in Ethnomusicology based in Annecy (Savoie, French Alps). Works for Terres d'Empreintes, an association dedicated to the study and promotion of Alpine music. A former music journalist, he was the editor of *Trad Magazine*, the main French magazine dedicated to traditional music, from 2006 to 2009. So far, he has released twenty-five records of French traditional music, including “France, an Anthology of French Traditional Music”, a ten-CD box set featuring three hundred field recordings made between 1900 and 2009 all over France. In 2011, he launched a collection of books with CDs about the music of the French Alps (five volumes published so far, all of them featuring polyphonic singing).

IN SEARCH OF A REVIVAL: POLYPHONIC SINGING IN SAVOIE (FRENCH ALPS)

Most singing traditions in continental France are monophonic. Only a few mountainous areas have a polyphonic culture. Some of these singing styles have been well-documented: Corsica, the Pyrenees (Basque Country, Béarn, Bigorre), and, to a lesser extent, the County of Nice.

The strong polyphonic tradition of Savoie, however, is almost unknown to ethnomusicologists. In Savoie, an alpine area which has only been French since 1860, most traditional songs are in the French language and the same songs can be heard in all areas of French culture. What is very different from the rest of France is the singing style: as in the neighbouring Alpine regions (Switzerland, Piedmont and the Aosta Valley, etc.), the Savoyards favour polyphonic singing, which is often called « contreveix » locally. This paper (featuring many historical field recordings) will first present the main characteristics of Savoyard polyphonic singing, and the traditional contexts (religious or secular) in which it could be heard.

It will then describe the current situation: the ancient tradition is slowly disappearing, replaced (as in neighbouring French-speaking Switzerland) by choral singing. In contrast to Corsica, for instance, there has been no strong cultural revival. There are political and economic explanations for this situation.

ივალე ჯემცოვსკი

რუსეთი/აშშ

დოქტორი, სლავური კულტურებისა და მათი ევრაზიული ეთნიკური კავშირების სპეციალისტი. მისი კვლევის სფეროებია მუსიკა და ეთნოგენეზი; მუსიკა, როგორც ისტორია მუსიკის ისტორიის წინააღმდეგ; სმენის ანთროპოლოგია, ფოლკლორი და გეოგრაფია; ზეპირი პოლიფონია; აგრეთვე, ახალი სფერო – „მუსიკალური არსებობის ანთროპოლოგია“.

არის პეტერბურგის უნივერსიტეტის რუსული ფილოლოგიის მაგისტრი და პეტერბურგის კონსერვატორიის ეთნომუსიკოლოგიისა და კომპოზიციის მაგისტრი, რუსეთის თეატრის, მუსიკისა და კინემატოგრაფიის სახელმწიფო ინსტიტუტის ეთნომუსიკოლოგიის დოქტორი (1964).

1994 წლიდან ცხოვრობს აშშ-ში, არის ლოს-ანჯელესის უნივერსიტეტის მონვეული პროფესორი, ასწავლიდა ამერიკის სხვადასხვა უნივერსიტეტში.

1997 წელს მიენიჭა იაპო კუნსტის პრიზი ეთნომუსიკოლოგიაში, პროფესორის წოდება ბერკლის უნივერსიტეტში, ვისკონსინ-მედისონის უნივერსიტეტის პრინციპალის სტიპენდია (2000) და ფუმო კოიციუმის პრიზი ეთნომუსიკოლოგიაში (2011). არის მრავალი საზოგადოებისა და საბჭოს წევრი, თბილისის კონსერვატორიის საპატიო პროფესორი (2006).

შესულია საერთაშორისო ენციკლოპედიებში, ამერიკის ბიბლიოგრაფიულმა საზოგადოებამ 2006 წელს მას XXI საუკუნის უდიდესი გონების ტიტული მიანიჭა. არის მრავალი წიგნისა და სტატიის ავტორი.

ახალი თვალსაზრისი მრავალხმიანობისა და ერთხმიანობის შესახებ

ყოველთვის უნდა განვასხვავოთ მუსიკალური ფიქრები მუსიკალური ფორმებისგან. მრავალხმიანობა და ერთხმიანობა იდეოლოგიური მუსიკალური ქსოვილებია. თუმცა, ეთნომუსიკოლოგიაში აშკარა პოლიფონიციენტრიზმის თანახმად, მკვლევრებს ჯერ კიდევ სჯერათ, რომ მრავალხმიანობა ჯობს ერთხმიანობას. ეს მიდგომა ეფუძნება კონცეფციების მცდარ ჩანაცვლებას – ფიქრი უნდა შევადაროთ არა ფაქტურას, არამედ ფიქრს, ხოლო ფორმა – ფორმას.

ჩვეულებრივ, ეს პრობლემები განიხილება მუსიკოლოგიისა და ეთნომუსიკოლოგიის თვალსაზრისით. მე მათ განვიხილავ ახალი დისციპლინის კონტექსტში, რომელსაც მე მუსიკალური არსებობის ანთროპოლოგიას ვუწოდებ. პარალელურად მე განვავარძობ ფიქრს თემაზე „მრავალხმიანობა ერთხმიანობის წინააღმდეგ“.

IZALY ZEMTSOVSKY

USA/RUSSIA

Dr., folklorist and ethnomusicologist, specializes in Slavic cultures and their Eurasian ethnic connections. Among his scholarly interests are music and ethno-genesis; music as history vs. history of music; anthropology of hearing; folklore and geography; oral polyphony; music and painting, and a new subject called by him “Anthropology of musical existence.” M.A. in ethnomusicology and composition at St. Petersburg Conservatory, Ph.D. in ethno-musicology at the Russian State Institute of Theater, Music, and Cinematography (1964). From 1960–1996, worked at the Russian Institute for the History of the Arts (St. Petersburg). After this, in the USA, was a visiting professor at UCLA, UW Madison, UC Berkeley, and Stanford. Since 2006, he has been a founding Board Director of the Silk Road House – a pioneering non-profit cultural center in the Bay Area of California. Has been awarded the Koizumi Prize for Ethnomusicology (2011). Is a member of numerous world societies, associations and councils, and an Honorary Professor at Vano Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire (2006). Listed in the *New Grove Dictionary of Music and Musicians*, 2nd Edition (Vol. 27, 2001), is the author of a score of books and more than 550 articles published in different languages. Two festschrifts have been published in his honor.

POLYPHONY AND MONODY FROM THE NEW VIEWPOINT

We must always distinguish musical thoughts from musical forms – in our case, polyphony and monody (as idiosyncratic ways of thinking) from part-singing and monophony (as concrete musical textures). However, according to evident polyphonicism in ethnomusicology, scholars still naively believe that polyphony is better than monophony. Such a premise is based on the mistaken substitution of concepts – one shall not compare thought with texture instead of properly comparing thought to thought and form to form.

Usually these problems are discussed in terms of musicology or ethnomusicology. I propose to examine them in the frame of a new discipline called by me the Anthropology of Musical Existence (AME). I will examine the subject “polyphony versus monody” along new lines.

სოფო კოტრიკაძე

საქართველო

ხელოვნებათმცოდნეობის მაგისტრი ეთნომუსიკოლოგიაში, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი. მუშაობდა საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრსა (2013) და ქართული ხალხური სიმღერისა და საკრავების სახელმწიფო მუზეუმში (2014-დღემდე), 2016-17 წლებში ფონდ „ქართულ გალობაში“. არის ESEM-ის და ICOM-ის წევრი. მონაწილეობდა ექსპედიციებში (ხევი, 2005; რაჭა, 2011; აჭარა, 2013; ბორჯომის ხეობა, 2014). მისი სამაგისტრო ნაშრომი ეხებოდა ტრადიციისა და სიხლის პრობლემას აჭარულ ხალხურ მუსიკაში (2013, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია). სამეცნიერო ინტერესების სფერო მოიცავს აჭარული ტრადიციული მუსიკის, საბჭოთა და პოსტსაბჭოთა პერიოდის მუსიკალური ფოლკლორის, ტრადიციული ქართული საკრავიერი მუსიკის, შემსრულებლობისა და მუსიკის სოციოლოგიის საკითხებს. მონაწილეობდა ადგილობრივ და საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციებში. არის სხვადასხვა სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი. მღერის ქალთა ფოლკლორულ ანსამბლში ნანინა და გალობს თბილისის პეტრე-პავლეს სახელობის ტაძარში.

დამუშავებული და საავტორო სიმღერების შესახებ

საბჭოურ პერიოდში უამრავი სიმღერა შეიქმნა. მათი უმეტესობა პარტიას, ბელადებს და საკომუნისტურ თემატიკას ეძღვნებოდა. ამ სიმღერების ავტორები ძირითადად ცნობილი ლოტბარები იყვნენ. მიუხედავად ამისა, ავტორთა ვინაობას საგანგებო ყურადღება არ ექცეოდა. ქართველ მკვლევართაგან საავტორო სიმღერებს საგანგებო ყურადღება მიაქცია ვლადიმერ ახოზაძემ, რომლის პირად არქივში (დაცულია თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში) ინახება ცხრილი, სადაც ე.წ. დამუშავებული და საავტორო სიმღერები მკვეთრად არის გამოიჯნული. მოხსენების მიზანი საბჭოურ და პოსტსაბჭოურ პერიოდში შექმნილი საავტორო ნიმუშების გაანალიზება და მათი სტილური ნიშან-თვისებების გამოვლენაა. ნაშრომში საგანგებო ყურადღება ექცევა, აგრეთვე, დამუშავებულ სიმღერებს და მათ კავშირს საავტორო ნიმუშებთან.

SOPIKO KOTRIKADZE

GEORGIA

MA in Ethnomusicology, doctoral student at Ilia State University. Is working at the State Museum of Georgian Folk Song and Instruments. Has participated in different expeditions (Khevi–2005; Racha–2011; Achara–2013, Borjomi Gorge–2014). In 2013, presented Master’s thesis “The Question of Novelty and Traditions in Adjara Folk Music” at Tbilisi State Conservatoire. Research interests include folk music traditions of the Soviet and post-Soviet periods, traditional Georgian instrumental music, musical sociology, and performance. Has participated in local and international conferences. In 2014, was invited to the Ethnomusicological Forum with the article “Garmoni in Georgia” in Prague. Along with scholarly works, is a member of the Georgian women’s folk ensemble *Nanina*.

ABOUT ARRANGED AND AUTHORED SONGS

A lot of songs were created during the Soviet era. Most of them were dedicated to the Party, its leaders, and themes about collective farming. The authors of these songs were mostly renowned choirmasters. Nevertheless, no particular attention was paid to the authors’ names, other than by Vladimer Akhobadze, the only Georgian researcher who paid special attention to authored songs. His personal archive, preserved at Tbilisi State Conservatoire, includes a chart in which the so-called arranged and authored songs are clearly separated.

The paper aims to analyze the author’s songs created in the Soviet and post-Soviet epoch, and to reveal their stylistic features; arranged songs and their connection with authored examples are the subject of sustained attention.

გიორგი კრავივილი
საქართველო

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის დოქტორანტი; ა(ა)იპ ფონდ „ჰე-იამოს“ დირექტორი და თანადამფუძნებელი. საბაკალავრო და სამაგისტრო სადიპლომო ნაშრომებში, დისერტაციასა და მოხსენებებში იკვლევს საზღვარგარეთ მცხოვრები ქართველების ხალხურ მუსიკას. ჩატარებული აქვს ექსპედიციები საინგილოში (2011–13, 2017), ლაზეთში (2011-12, 2014–17), ტაოსა და შავშეთში (2014), კლარჯეთში (2015–17). მონაწილეა სხვადასხვა პროექტისა. თანამშრომლობს მედიასთანაც.

მრავალხმიანობა საქართველოს ისტორიული კუთხეების და XVII-XIX საუკუნეებში გადასახლებულ ქართველთა ფოლკლორში

სტატია ეფუძნება საქართველოსგან XV–XVI სს.ში მონყვეტილი კუთხეებისა (ჰერეთი, ლაზეთი, შავშეთი, ტაო, კლარჯეთი) და XVIII-XIX საუკუნეებში რუსეთსა და თურქეთში გადასახლებულ ქართველთა ფოლკლორ და ინსტრუმენტულ მრავალხმიანობას, თუმცა აქცენტი ამ უკანასკნელზეა მისი მრავალფეროვნების გამო. განხილულია ამ მუსიკის მრავალხმიანობის თავისებურებები, ნიმუშები დაჯგუფებულია მათში გამომსახველობის ქართული ელემენტების არსებობის მიხედვით, ასევე, ფარული მრავალხმიანობის საკითხები, ხმათა სალაპარაკო, სასიმღერო და დასაკრავი რეგისტრის ადგილობრივი სახელწოდებები, როგორც ფოლკლორული მრავალხმიანობის უწინ არსებობის ნიშანი; XIX-XX საუკუნეების მიჯნაზე ლაზური და შავშური მრავალხმიანი სიმღერების არსებობის დამადასტურებელი ცნობები. საუბარია მრავალხმიანობის დაკარგვის რამდენიმე შესაძლო მიზეზზეც.

GIORGI KRAVEISHVILI
GEORGIA

The research topic of his diploma and dissertation work and articles is the music of Georgians living outside Georgia. He has conducted field expeditions in Saingilo (2011–2013, 2017), Lazeti (2011–2012, 2014–2017), Tao and Shavsheti (2014); has participated in various projects, and collaborates with media.

POLYPHONY IN THE FOLK MUSIC OF GEORGIANS FROM THE HISTORICAL PROVINCES OF GEORGIA AND THOSE EXILED IN THE 17TH–19TH CENTERIES

The paper deals with the vocal and instrumental music of the Georgians in Hereti, Lazeti, Shavsheti, Tao and Klarjeti – provinces torn from Georgia in the 15th-16th centuries – and those exiled in Russia and Turkey in the 18th–19th centuries; however, due to the diversity of the latter, the main focus is on instrumental music. It discusses the polyphonic peculiarities of this music. Examples are grouped according to the existence of forms of Georgian origin, as well as the issues of hidden polyphony, local names of spoken, singing and instrumental registers, indicating the existence of vocal polyphony in the past; and information confirming the existence of polyphony in Laz and Shavshetian songs at the turn of the 19th–20th centuries. It also suggests several possible reasons for its loss.

ანდრეა კუზმიჩი
კანადა

ფილოსოფიის დოქტორის კანდიდატი, სახვითი ხელოვნების მაგისტრი, ჯილდოს მფლობელი მომღერალი, პედაგოგი, ეთნომუსიკოლოგი და მუსიკის მეთოდისტი. იყო კონგოელ მაგალბელთა გუნდის წევრი, სწავლობდა სამხრეთ ინდურ სიმღერას და დოღზე დაკვრას; უკრავდა თანამედროვე მუსიკის ბენდებსა და ანსამბლებში, იყო მთავარი შემსრულებელი კანადაში რიდნი ჰოლსის პრაქტიკაში, არის ქართული ხალხური სიმღერის ერთ-ერთი მთავარი პრაქტიკოსი/მკვლევარი კანადაში. ოჯახთან ერთად არის ჯილდოს მფლობელი ანსამბლის „ზარი“ წევრი. ნამღერი აქვს პროექტებში “Make” (2017); “Retribution” (2016); “DoVira” (2016); ფილმში „ჯადოქარი“ (2015). ატარებს საზაფხულო მუსიკალურ ბანაკებს ბავშვებისთვის.

როგორ გადავწყვიტოთ მუსიკა მარადიულობის განცდას?

ნაწილობრივ გია ბალაშვილის მიერ 2016 წლის სიმპოზიუმზე წაკითხული მოხსენების პასაჟხად, ჩემი მოხსენების მიზანია გამოიყენოს კოლექტიური მეხსიერება ქართულ მრავალხმიან სიმღერებში „მარადიულობისა“ და „სიძველის“ განცდის პრობლემის გასარკვევად. მეცნიერება, ტრადიციულად, ებრძვის ისეთ ბუნდოვან მნიშვნელობებს, როგორცაა ემოცია, ინტუიცია და შეგრძნება, თუმცა ისინი ხელოვნებისათვის ფუნდამენტურია. 21-ე საუკუნიდან დაიწყო ამ მნიშვნელობათა გაერთიანების საგულისხმო ანალიტიკური მცდელობა. ისეთმა კონცეფციებმა, როგორცაა აკუსტიკოლოგია (Feld, 1997), შედგენილი მეხსიერება (Kaufman, 2006), განხორციელებული დისკურსი (Qureshi, 2000) ან დამახსოვრების ესთეტიკა (Emoff, 2002), მიმართეს ამ ბუნდოვან მნიშვნელობებს და დაადასტურეს მათი ფასეულობა, რადგან აღიარეს მუსიკა, როგორც ემოციებითა და გრძობებით შეკრული მულტი-სენსორული გამოცდილება, რომლის ნარატივიზება სულაც არ არის აუცილებელი. ქართული მრავალხმიანობისა და სხვა ტრადიციული მუსიკების მაგალითზე, მოხსენება გთავაზობთ, გავერკვეთ, როგორ ვადმოგვცემს სიმღერა მარადიულობის განცდას დინამიური ტრანსმედიალური კოლექტიური მეხსიერების ფარგლებში (Erl, 2009).

ANDREA KUZMICH
CANADA

PhD ABD; MFA; honours BFA and BA⪼ An award winning singer, a teacher, an ethnomusicologist and music facilitator. Has sung in a Congolese Gospel Choir; studied South Indian singing and drumming; performed in Big Bands and contemporary new music ensembles; taken a leading role in the practice of ridnyj holos in Canada; is one of Canada’s foremost practitioners/academics of Georgian polyphony and sings in the award winning ensemble ZARI as well as with her family, which was most recently featured in Toronto’s Body Percussion Festival 2017 at Toronto’s Harboufront Centre Theatre. She can be heard on Veryan Weston’s “Make” (2017); Tanya Tagaq’s “Retribution” (2016); DoVira’s “DoVira” (2016); movie soundtrack “The Witch” (2015), among others. Andrea also runs MusiCamp, an ethnomusicologically-inspired summer music camp for kids.

HOW DOES MUSIC CONVEY A SENSE OF ETERNITY?

In part as a response to Gia Baghashvili’s paper from the 2016 symposium, this paper proposes to use the framework of collective memory to address the sense of “eternity” or “ancientness” in Georgian polyphonic songs. Academia has traditionally sidestepped elusive qualities like emotions, intuition and feelings—despite these qualities being fundamental to the experience of art. But since the turn of the 21st century, there have been worthy analytical attempts to incorporate the complexity of these qualities. Concepts like acoustemeology (Feld 1997), compound memories (Kaufman 2006), embodied discourse (Qureshi 2000), or aesthetics of remembering (Emoff 2002) find their worth in addressing the elusive qualities because they recognize music as a complex multi-sensory experience in which are bound emotions and feelings that do not necessarily need to be narrativized. Drawing on examples of Georgian polyphony and other traditional musics, this paper will offer possible insight on how to employ the above terms within a dynamic transmedial collective memory framework (Erl 2009) to understand how a song can convey a sense of eternity.

მერი-სოფია ლაკოპულოსი ფინეთი

თავისუფალი მუსიკოსი, მთარგმნელი სპარსული და ბერძნული ენებიდან. მღერის და უკრავს სხვადასხვა ანსამბლში. სწავლობდა როგორც კლასიკურ, ისე ტრადიციულ მუსიკას. მოზარდობიდან აინტერესებდა ადრეული და ტრადიციული მუსიკით, სერიოზულად დაინტერესდა ეთნომუსიკოლოგიით თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრში „ქართული ხალხური მუსიკის მოკლე კურსის“ გავლის შემდეგ (2012-2013).

მრავალხმიანობა ჰურამანის ტრადიციულ მონოფონიურ სიმღერაში

მიაჩნიათ, რომ ჰურამანის მუსიკა უძველესი წარმოშობისაა. გარე სამყაროსთან ჰურამების სეზლუდული ურთიერთობის გამო მათი ენა, ტრადიციული სიმღერა და ტრადიციები ძირითადად უცვლელია.

ჰურამანი მთიანი რეგიონია ირანისა და ერაყის ქურთისტანების საზღვარზე. ჰურამის მოსახლეობა საუბრობს ჰურამის ენაზე – ქურთული ენობრივი ჯგუფის გორანის განშტოებაზე.

ზოგიერთი მკვლევრის აზრით სია ჩემანე – ჰურამის ქურთების სასიმღერო სტილი, – რომელიც დღესაც გავრცელებულია, თავდაპირველად გამოიყენებოდა ზოროასტრული რწმენის ჰიმნების წარმოსატქმელად. დღეს სია ჩემანე, ძირითადად, გასართობად გამოიყენება.

მიჩნეულია რომ ქურთების მუსიკა არის მონოფონიური. მაგრამ კვეტს თუ არა ზოგჯერ ჰურამანის სიმღერაში მონოფონია და პოლიფონია ერთმანეთს?

1) რა ხდება, როდესაც ჰურამის ორი მომღერალი ერთსადა იმავე მელოდიას ასრულებს და ერთი მათგანი უეცრად სია ჩემანეს შესრულებას იწყებს?

2) გაუცნობიერებელია თუ გამიზნული, როდესაც მომღერლები ზოგჯერ კვარტულ ან სექუნდურ ჰარმონიებს ქმნიან, ვიდრე ერთი მათგანი თავის პარტიას მარტო აგრძელებს. ან ბოლოს როდესაც ერთად მღერიან? ან იქნებ ეს დამთხვევაა?

მოსხენების მიზანია გააღვივოს ინტერესი სია ჩემანეს შემდგომი კვლევისა და ჰურამანის რესპონსორული სიმღერის მიმართ პოლიფონიური თვალსაზრისით.

MERI-SOFIA LAKOPOULOS FINLAND

Freelance musician, working also as an interpreter of Persian and Greek languages, who sings and plays in different ensembles. Has studied both classical and traditional music. Has been interested in early and traditional folk music since teenage period, and became seriously interested in ethnomusicology during her studies in the Research Center of Traditional Polyphony at Tbilisi Conservatoire (2012-2013).

POLYPHONY IN THE MONOPHONIC TRADITIONAL SONG OF HAWRAMAN

The music of Hawraman is believed to be of very old origin. Due to the limited contact of Hawramis with the outside world it is likely that the language, the traditional song and the traditions of Hawraman have remained largely unchanged.

Hawraman is a mountainous region located along the border between Iranian Kurdistan and Iraqi Kurdistan. The inhabitants of Hawraman speak Hawrami, part of the Gorani branch of the Kurdish language group.

According to some researchers, siyah chemane, a singing style of Hawrami Kurds that is still practiced, was originally used to recite hymns belonging to the Zoroastrian faith. Nowadays, siyah chemane is used mainly for entertainment.

The music of Kurds is considered to be monophonic. But does the song of Hawraman sometimes provide the possibility to cross the line between monophony and polyphony?

1. What about when two Hawrami singers are singing the same melody and one is suddenly singing siyah chemane?

2. Is it unconscious or intentional when sometimes the singers are creating harmonies (of fourth or seconds e.g.) for a while as the other continues their own part alone? Or in the end when singing together? Or is it coincidence?

The aim of this paper is to awake interest in the further research of siyah chemane and the responsorial singing of Hawraman from the polyphonic point of view.

მანუელ ლაფარგა მარკესი
ესპანეთი

ვალენსიის სოკინ როდრიგოს სახელობის მუსიკის უმაღლესი კონსერვატორიის მუსიკის ისტორიისა და ესთეტიკის პროფესორი. მუშაობდა ალიკანტეს ოსკარ ესპლას სახელობის კონსერვატორიაში. 2005 წლიდან არის მუსიკისა და სცენური ხელოვნების ჯგუფის ხელმძღვანელი. 20 წელია არის ვალენსიის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი (მუსიკის ისტორია, ვოკალისა და მოსმენის ტრენინგი), მიჰყავდა 40-ზე მეტი კურსი მუსიკასა და ნეირომეცნიერებაში (მუსიკის ნევროლოგია, ამუზია, მუსიკის განვითარება, მუსიკა და ენა). წლების მანძილზე უკრავდა ესპანეთის საუკეთესო ორკესტრებში (როგორცაა ORTVE, OSM და სხვ.). 1995 წლიდან აქტიურადაა ჩართული კვლევით საქმიანობაში. არის პუბლიკაციების ავტორი მონათესავე თემებზე: ბერძნულ-რომაული მულტიფონიური პრაქტიკები, მუსიკა ადამიანის ევოლუციაში, ასევე, მრავალი აკადემიური ვიდეოჩანაწერის ავტორი, მის მიერ ჩატარებული ლექციები და კონფერენციები ხელმისაწვდომია [Youtube.com](http://www.musiclanguagefrontiers.com)-ზე: www.musiclanguagefrontiers.com

მრავალხმიანი სტვირები ბერძნულ-რომაულ სამყაროში
(პენელოპა გონსალესის თანაავტორობით)

ბერძნებისა და რომაელების მრავალხმიანობის საკითხი უგულვებლყოფილია დღევანდელ მუსიკოლოგიურ კვლევებში. ჩვენი უკანასკნელი ათწლეულის კვლევა ორიენტირებული იყო მრავალხმიანად მიჩნეული ინსტრუმენტების (ბარბითი, გუდასტვირი, ლაუნედასი, ორლანი, ორმაგი ავლოსი, არფა) შესახებ ყველა ხელმისაწვდომი გზამკვლევი და იკონოგრაფიული წყაროს შეგროვებაზე. ჩვენ მოვიძიეთ დაახლოებით 500 ასეთი წყარო (როგორც ვიზუალური, ისე ლიტერატურული) და წარმოვადგინეთ ისინი სპეციალიზებული გამოცემების სერიაში, მათ შორისაა ერთ-ერთი ავტორის (ლაფარგას) 2018 წლის სადოქტორო დისერტაცია. მოხსენებაში მიმოხილულია ჩვენი შედეგები მრავალხმიანი დიზაინის მქონე (ორლანი, ორმაგი ავლოსი, ლაუნედასი) უძველესი სტვირებიანი საკრავების შესახებ. გარდა ამისა, სარდინიული ეროვნული საკრავი ლაუნედასის შესახებ სიჩუმის 1500-ზე მეტი წელი ახლა შევსებულია ჩვენი ერთი აღმოჩენით, ეს არის მნიშვნელოვანი ვიზუალური წყარო: რომაულ სარკოფაგზე ამოტვიფრული ინსტრუმენტზე დამკვრელი, რომელიც მე-18 საუკუნის დასაწყისში დახატა ფრანჩესკო დი ფიკორონიმ. ბოლო 300 წლის მანძილზე ეს წყარო ყურადღების მიღმა იყო დარჩენილი.

MANUEL LAFARGA MARQUES
SPAIN

Professor of Music History and Aesthetics at Higher Conservatory of Music Joaquín Rodrigo of Valencia, and previously at Oscar Esplà of Alicante, same institution. He belongs to the Chair Squad of Music and Scenic Arts from 2005. Associate Professor for two decades at University of Valencia EG (Music History, Vocal and Auditory Training), he taught more than forty courses on music and neuroscience (music neurology, amusias, music development, music and language). He played during years with some of best orchestras in Spain (ORTVE, OSM, and others), but he has been devoted to teaching and research from 1995. Author of specialized publications also in other related topics: Greco-Roman multiphonic practices (doctorate in course), and music in human evolution. Creator of numerous academic video-recordings of his detailed and written classes and conferences, which can be watched on the Youtube channel “Manuel Lafarga” and at www.musiclanguagefrontiers.com.

POLYPHONIC PIPES IN THE GRECO-ROMAN WORLD

The problem of polyphony among Greeks and Romans has thus far been neglected in musicological studies. Our research for the last decade has focused on compiling all the available literary and iconographical sources about the instruments (lutes, bagpipes, launeddas, organs, double auloi, harps) that indicate they may have been used for polyphonic performance. We found up to five hundred such sources (both visual and literary), and presented them in a series of specialized publications, including a 2018 Doctoral Thesis by one of the authors (Lafarga). This paper reviews our findings on ancient pipe-based instruments with multiphonic designs (organs, double auloi, and launeddas). Besides this, more than 1500 years of silence on the Sardinian national instrument (launeddas) is now filled by one of our findings, a critical visual source: the instrument player was carved over a Roman sarcophagus, and it was drawn by Francesco di Ficoroni at the beginning of the 18th century. This source was ignored for the last three hundred years.

ნინო მახარაძე საქართველო

NINO MAKHARADZE GEORGIA

Ethnomusicologist, Doctor of Musicology, Professor at Ilia State University; at various times was an invited lecturer at Tbilisi State Conservatoire and Batumi Art University, a consultant at the Folklore State Centre, scholarly worker at the State Museum of Georgian Folk Song and Musical Instruments, scholarly worker at the Complex Research Laboratory of Ekvtime Takaishvili University of Culture and Art, a music expert for the Georgian Ministry of Education and National Examination Centre, a trainer at the National Centre for Teacher Professional Development.

Systematically participates in national and international conferences and symposia, local and international projects; supervises Bachelor, Master and Doctoral works in ethnomusicology; delivers public lectures, lecture-concerts, and meetings with folk ensembles.

The focus of her scholarly interest is the semantic problems of Georgian traditional music. She researches women's folklore, children's folklore, instrumental music, Georgian-North Caucasian parallels, ecclesiastical music, etc.

ეთნომუსიკოლოგი, მუსიკოლოგიის დოქტორი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი. სხვადასხვა დროს იყო თბილისის კონსერვატორიისა და ბათუმის ხელოვნების უნივერსიტეტის მონვეული ლექტორი, ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრის მეთოდისტი, ხალხური სიმღერისა და საკრავების მუზეუმის მეცნიერ-თანამშრომელი, ექვთიმე თაყაიშვილის სახელობის კულტურისა და ხელოვნების უნივერსიტეტის ფოლკლორის კომპლექსური კვლევის ლაბორატორიის მეცნიერ-თანამშრომელი, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის მუსიკის ექსპერტი, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ტრენერი.

სისტემატურად მონაწილეობს რესპუბლიკურ თუ საერთაშორისო კონფერენციებში და სიმპოზიუმებში, ჩართულია ადგილობრივსა და საერთაშორისო პროექტებში; ხელმძღვანელობს საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო ნაშრომებს ეთნომუსიკოლოგიაში. ატარებს საჯარო ლექციებს, ლექცია-კონცერტებს, შეხვედრებს ფოლკლორულ ანსამბლებთან.

სამეცნიერო ინტერესები ქართული ტრადიციული მუსიკის სემანტიკის პრობლემებს უკავშირდება. იკვლევს ქალთა ფოლკლორს, საბავშვო და ბავშვთა ფოლკლორს, საკრავიერ მუსიკას, ქართულ-ჩრდილოკავკასიურ პარალელებს, საეკლესიო გალობას და ა. შ.

ქართული ტრადიციული მუსიკა ფრანგი და ინგლისელი ავტორების ნაშრომებში

საქართველო – ევროპისა და აზიის გზაჯვარედინზე მდებარე პატარა ქვეყანა – უძველესი დროიდან იქცევადა უცხოელი პოლიტიკოსების, მოგზაურების, ვაჭრების, მეცნიერებისა თუ მისიონერების ყურადღებას. კონკრეტული ინტერესების გარდა, ისინი ქართველთა ყოფაზე, წეს-ჩვეულებებზე, სარწმუნოებაზე, რიტუალებსა და მუსიკაზეც წერდნენ. ამ ჩანაწერებს ქართველი მეცნიერები ისტორიული წყაროს მნიშვნელობას ანიჭებენ და სხვადასხვა პრობლემაზე მსჯელობისას ხშირად მიმართავენ. მოხსენება, რომელიც სიუზან ციგლერთან და მარიამ ხელაშვილთან ერთად მომზადებული პანელის ნაწილია, წარმოაჩენს XVII-XIX სს. ფრანგი და ინგლისელი ავტორების ნაშრომებში ქართული ტრადიციული მუსიკის შესახებ გაბნეული ინფორმაციის ერთ ნაწილს. განხილულ მასალას განსაკუთრებული როლი ენიჭება ქართველოლოგიური და კავკასიოლოგიური, აგრეთვე, ქართულ-ევროპული ურთიერთობების ისტორიის კვლევის თვალსაზრისით.

GEORGIAN TRADITIONAL MUSIC IN THE WORKS OF FRENCH AND BRITISH AUTHORS

Over past centuries, Georgia, a small country at the crossroads of Europe and Asia, attracted foreign politicians, travelers, merchants, scholars, and missionaries. In addition to their own specific interests, they also wrote about the Georgians' way of life, religion, rituals and music. Georgian scholars value these historical sources, and often refer to them when discussing various problems. The paper, which is a part of panel presentation together with Susanne Ziegler and Mariam Khelashvili, presents some of the information about Georgian traditional music found scattered among the works of 17th–19th century French and British authors.

The discussed material is of particular importance in terms of researching the history of Kartvelology and Caucasiology, as well as Georgian-European relations.

ულრის მორგენშტერნი

ავსტრია

ULRICH MORGERNSTERN

AUSTRIA

Full Professor at the University of Music and Performing Arts Vienna. M.A. in Systematic Musicology and East Slavic Studies (1993), Ph.D. in Systematic Musicology (2003), Habilitation (*venia legendi*) in Folk Music Research / Comparative Musicology at the University of Hamburg (2011). Visiting professorships at the Universities of Frankfurt a.M. (2009–2011) and Cologne (2012).

“PRIMITIVE BAGPIPES” IN COMPARATIVE AND HISTORICAL PERSPECTIVE

Droneless multichanter bagpipes long ago were called “primitive bagpipes”. However, making, tuning, and playing these instruments is anything but a simple task. It demands acoustical knowledge as well as a clear concept of solo multipart texture.

A comparative study of droneless multichanter bagpipes has to consider ergology and morphology, as well as playing techniques and the intended (and resulting) multipart texture. Two construction methods of the chanter can be distinguished: the monoxyle and the composed one. The former (type A) is known from Medieval Europe (France, Spain, Russia) and more recently from Istria and Herzegovina, rarely from Crete and from the Mordvins; the latter (type B) is still in use in the Aegean islands, in Georgia, Armenia and among the Laz and the Pontic Greeks, as well as in the Volga basin (Mari, Chuvash). Typically, two cane tubes are inserted in a wooden yoke and united by one cow-horn or wood resonator. The arrangement of the finger holes is mostly half parallel (6+3, 5+3, 5+2, 5+1) which necessarily implies a multipart texture. Only the *tulum* (Pontic Greeks, Laz, Armenians, Azerbaijani) and the South-Iranian *ney-anbān* have fully parallel finger holes (5+5, 6+6). Particular fingering enables *tulum* players to achieve multipart effects (unlike players of double hornpipes in the Near East).

Some authors relate type B bagpipes to the Ancient Greek aulos. However, it seems to be more promising to discuss them in relation to the ancient cultural centers of Byzantium and the Caucasus, from which they could spread to large parts of the Orthodox world. Thus, again, cultural landscapes are more suitable to explain bagpipe typology than ethno-linguistic relationship.

ვენის მუსიკისა და საშემსრულებლო ხელოვნების უნივერსიტეტის სრული პროფესორი. ფრანკფურტისა და კიოლნის უნივერსიტეტების მიწვეული პროფესორი. ფილოსოფიის დოქტორი სისტემურ მუსიკოლოგიაში (2003), ხელოვნების მაგისტრი სისტემურ მუსიკოლოგიასა და აღმოსავლეთ სლავურ კვლევებში (1993), ჰამბურგის უნივერსიტეტის ჰაბილიტირებული მკვლევარი (2011, ხალხური მუსიკა/შედარებითი მუსიკოლოგია)

მრავალღარიანი გუდასტვირები (ბანის სტვირების გარეშე) შედარებით და ისტორიულ პარსპექტივაში

მრავალღარიან გუდასტვირებს (ბანის სტვირების გარეშე) დიდი ხნის წინ უწოდეს „პრიმიტიული გუდასტვირი“. მათ დასამზადებლად აკუსტიკური ცოდნის გარდა, სოლო მრავალხმიანი ქსოვილის მკაფიო კონცეფცია საჭირო. ასეთი გუდასტვირების შედარებითი კვლევისას გათვალისწინებული უნდა იყოს მათი ერგოლოგია და მორფოლოგია, დაკვრის ტექნიკა და მრავალხმიანი ფაქტურა. სტვირს ამზადებენ ორი მეთოდით: პირველი (ა) ცნობილი იყო შუსაუკუნეებში (საფრანგეთი, ესპანეთი, რუსეთი), ისტრიასა და ჰერცეგოვინაში, იშვიათად, კრეტაზე და მორდინებთან. მეორე (ბ) დღესაც გვხვდება ეგოსის კუნძულებზე, საქართველოში, სომხეთში, ლაზებთან და პონტოელ ბერძნებთან, ასევე, ვოლგისპირეთში. ლერწმის ორი ღერო ჩასმულია ხის უღელში და გაერთიანებულია ძროხის რქით ან ხის რეზონატორით. თვლების განლაგება, უმეტესად, ნახევრად პარალელურია, რაც მრავალხმიან ფაქტურას განაპირობებს (6+3, 5+3, 5+2, 5+1). მხოლოდ თულუმს (პონტოელი ბერძნები, ლაზები, სომხები, აზერბაიჯანი) და სამხრეთ-იარსულ ნე-ანბანს აქვთ სრულად პარალელური თვლები (5+5, 6+6). თითების განსაკუთრებული განლაგება თულუმზე მრავალხმიანობის ეფექტის მიღების საშუალებას იძლევა.

ზოგიერთი ავტორი ბ ტიპის გუდასტვირებს აკავშირებს უძველეს ბერძნულ ავლოსთან, თუმცა უფრო სარწმუნოა მათი კვლევა ბიზანტიისა და კავკასიის უძველეს კულტურულ ცენტრებთან კავშირში, საიდანაც ისინი, შესაძლოა, მართლმადიდებლური სამყაროს დიდ ნაწილში გავრცელებულიყვნენ. ამგვარად, კულტურული ლანდშაფტები ეთნო-ლინგვისტურ ურთიერთობაზე მეტად გამოდგება გუდასტვირის ტიპოლოგიის ასახსნელად.

მარიო მორალო
კანადა

მუსიკოსი, მკვლევარი, ხმის რეჟისორი და ეთნომუსიკოლოგი ტორონტოდან. ამჟამად ეთნომუსიკოლოგიის მაგისტრანტი იორკის უნივერსიტეტში, ანალიზებს და იკვლევს ბალკანური, ქართული, იტალიური და უკრაინული ტრადიციული ვოკალური მრავალხმიანობის სამშემსრულებლო პრაქტიკებს. რამდენიმე ადგილობრივ ანსამბლთან ერთად ხშირად მონაწილეობს ტრადიციულ მრავალხმიან სიმღერასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა პროექტებში და ცდილობს განახორციელოს კანადის მრავალფეროვანი კულტურის მდიდარი მოზაიკის აკადემიური კვლევა. ამჟამინდელი ინტერესი მიმართულია იტალიური მრავალხმიანი სასიმღერო რეპერტუარისა და ემიგრაციის შემდეგ მათი ტრანსფორმაციის (ან გაქრობის) კვლევასა და დიასპორის თემებში მრავალხმიან სიმღერაზე ურბანულ კონტექსტში.

**იტალიური ხალხური მრავალხმიანი მუსიკის იდენტიფიკაცია:
ჩრდილოეთ და სამხრეთ იტალიის კუატრო პროვინციისა და სალენტო რეგიონების ტრადიციული მრავალხმიანი სიმღერის საერთო მუსიკალური მახასიათებლების კვლევა**

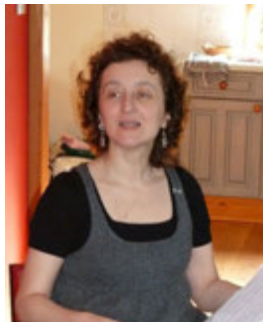
მოხსენებაში ყურადღება გამახვილებულია კავშირზე იტალიის ორი რეგიონის მრავალხმიან სასიმღერო პრაქტიკას შორის: კანტი პროვოკალი (კუატროს პროვინცია) და კანტო ალა სტისა (სამხრეთ იტალიის ქვედა პულისის სალენტოს ნახევარკუნძული). მიუხედავად იმისა რომ ეს ქვეყნის საპირისპირო ნაწილებია და თითოეულ რეგიონს აქვს გამოკვეთილი მუსიკალური იდენტობა, მათ მდიდარ მრავალხმიან სასიმღერო რეპერტუარს ბევრი საერთო მახასიათებელი აქვს, მაგალითად მრავალხმიანი სტრუქტურა, გამშვენება, მელოდირი მოტივები და ქსოვილი. თანამედროვე პრაქტიკაში ორივე ტრადიციამ გაიარა მუსიკალური მეტამორფოზის სხვადასხვა დონე, სოციალურ სივრცეებში მრავალხმიანი სიმღერის მზარდი ცვლილებების დამკვიდრებისა და სოციალური ორგანიზაციით გამოწვეული ცვლილებების გზით, რამაც მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა მრავალხმიანი სიმღერის ფორმაზე. მოხსენებაში იდენტიფიცირებულია მათი საერთო მუსიკალური მახასიათებლები და ბოლოდროინდელი ცვლილებები სამშემსრულებლო პრაქტიკაში.

MARIO MORELLO
CANADA

Musician, researcher, arranger, and ethnomusicologist from Toronto. Is currently pursuing an MA in Ethnomusicology at York University, focusing his studies on analysis and performance practices of traditional vocal polyphonies, particularly from the Balkans, Georgia, Italy, and Ukraine. Performs frequently and contributes to several local ensembles in an eclectic variety of musical projects that focus on traditional polyphonic singing, and seeks to academically investigate traditional repertoires within Canada's rich mosaic of diverse cultures. Current research interests include the study of repertoires of polyphonic song in Italy and their subsequent transformation (or disappearance) post-emigration, and the study of polyphonic singing in urban contexts within diaspora communities.

IDENTIFYING MUSICAL CHARACTER IN ITALIAN FOLK POLYPHONY: INVESTIGATING SHARED MUSICAL CHARACTERISTICS OF TRADITIONAL MULTI-PART SINGING IN THE QUATTRO PROVINCE AND SALENTO REGIONS OF NORTHERN AND SOUTHERN ITALY

This paper will focus on investigating the musical link between two regional practices of multi-part singing in Italy: the canti polivocali of the Quattro Province ethnocultural area of the northern Apennines in the north, and the canto alla stissa of the Salentine peninsula of lower Puglia in the south. Despite being in opposite parts of the country and each region having a distinctive musical identity, the respective repertoires of multi-part singing are rich with shared musical characteristics such as the polyphonic structure, ornamentation, melodic motifs, and texture. Both traditions have also experienced varying levels of musical metamorphosis by their contemporary practice, through the growing change of multi-part singing's placement in social spaces and the resultant changes in social organization, which have affected the polyphonic song form in significant ways. Through the musical analysis of field recordings and online media sources related to the aforementioned regional multi-part vocal styles, this paper will identify and deconstruct their shared musical features and recent changes in performance practice.

ნანა მჟავანაძე
საქართველო

მუსიკოლოგიის მაგისტრი (თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია, 1990წ.), ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი (ეთნომუსიკოლოგიის სპეციალობით) (ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 2018 წ.). ანსამბლ „სათანაო“ სოლისტი და პედაგოგი. კვლევითი საქმიანობის გარდა, ეწევა აქტიურ პედაგოგიურ მოღვაწეობას და ქართულ მუსიკალურ ფოლკლორს წარადგენს ქვეყნის ფარგლებს გარეთ. პრეზენტაციებისა და მასტერკლასების ჩასატარებლად სხვადასხვა დროს მონვეული იყო ლიმერიკის, ლონდონის, ედინბურგის, ჰუმბოლდტის უნივერსიტეტებში, ვალენსიის კონსერვატორიაში. მისი სადისერტაციო ნაშრომი „სვანური საკულტო რიტუალის მუსიკოლოგიურ-ანთროპოლოგიური ასპექტები“ სვანური სარიტუალო სიმღერის ინტერდისციპლინურ კვლევას წარმოადგენს.

ლარინგოფონით შესრულებული ქართული ტრადიციული სიმღერის, ლოცვისა და გლოვის აუდიო, ვიდეო ჩანაწერების ხანგრძლივი შენახვის ინტერნეტ-არქივი, განსაკუთრებული მახვილით სვანეთში
(ფრანკ შერბაუმსა და ელგუჯა დადუნაშვილთან თანაავტორობით)

ახალი საკვლევი მასალის ჩაწერის მიზნით 2016 წლის ზაფხულში მოვანყეთ 3-თვიანი ექსპედიცია სვანეთში. ეს მასალ მოიცავს ასზე მეტ სიმღერას მათ შორის სხვადასხვა მიკროფონით (განსაკუთრებით, ლარინგოფონით) ჩაწერილ ათასზე მეტ აუდიონიმუსს, ვიდეო და წერილობით საბუთს, შემსრულებლების ვრცელ ინტერვიუსებს. მასალის შერჩეული ნაწილი ინახება იენის (გერმანია) უნივერსიტეტის რეგიონული სამეცნიერო კვლევითი მონაცემთა ბაზა LAZAR-ის ხანგრძლივი შენახვის არქივში, საიდანაც ის მსოფლიოს ნებისმიერი კუთხიდან არის ხელმისაწვდომი.

NANA MZHAVANADZE
GEORGIA

MA in musicology, PhD Candidate at Ilia State University. From a family of Georgian traditional singers of Gurian polyphony is a folklorist and international teacher of her tradition. Soloist in the choir “Sathanao”, has presented and taught her country’s music nationally and internationally for many years in Europe and US. Her academic presentations have taken place at various universities and conservatoires, including Limerick, London, Berlin, Valencia and Edinburgh. Her PhD thesis, “Musicological and Anthropological aspects of Svan Sacred Ritual” represent an interdisciplinary research of Svan ritual song.

A WEB-BASED, LONG-TERM ARCHIVE OF AUDIO, VIDEO, AND LARYNX-MICROPHONE FIELD RECORDINGS OF TRADITIONAL GEORGIAN SINGING, PRAYING AND LAMENTING WITH SPECIAL EMPHASIS ON SVANETI

(Co-authors **Frank Scherbaum** and **Elguja Dadunashvili**)

During the summer of 2016 we performed a three-month field expedition to record a new research corpus with special emphasis on Svaneti. This corpus comprises material for more than one hundred songs including more than one thousand audio tracks based on different types of microphones (in particular larynx microphones), video recordings, as well as written documents of extensive interviews with the performers. A curated version of the corpus is currently stored within the long-term archive of regional scientific research data LAZAR (hosted at the University of Jena/Germany), from which it will be made accessible world-wide through a searchable web-interface.

მეთიუ ნაითი
კანადა

MATTHEW KNIGHT
CANADA

PhD candidate at the University of Illinois, and a sessional instructor in ethnomusicology in Winnipeg, Canada, conducted fieldwork in Georgia in 2015–2016. He is currently completing his dissertation, and has presented multiple times at conferences of the Society for Ethnomusicology and the Association for Slavic, East European and Eurasian Studies, as well as others.

SONG TOURISM AND CULTURAL ENTREPRENEURSHIP: GEORGIAN POLYPHONY AS INTERCULTURAL ENCOUNTER

An increasingly common type of intercultural musical encounter occurs when a folk tradition-bearer in a localized musical body of practice becomes the tutor of foreigners who have no obvious ties other than personal affinity. Georgian polyphonic vocal music has attracted many non-Georgians due to its striking harmonies and fundamental connections with the joyful consumption of food and alcohol. A type of musical tourism has developed around this fascination, bringing whole choirs from the UK or America to live with and learn music directly from “folk masters.” Many different levels of power relations are involved here (songmasters with cultural capital, students with financial capital, and various translators/mediators), and demonstrations of authority and authenticity are especially crucial as participants navigate their relationships with each other. Guests often report the experience as being transformative; some hosts are drawn primarily to the economic benefits of the exchange, while others view tourism as an acceptable strategy to promote cultural sustainability and heritage preservation, though potentially damaging traditions of hospitality and village reciprocity. Numerous analysts of post-socialism have noted how new politico-economic orders require the creation of “enterprising selves” to survive in the new environment, sometimes by commodifying ethnic identity. I tease out the multiple threads converging in this situation: post-socialist, neoliberal political economy; endangered intangible cultural heritage; transnational affinity groups; and post-secular Westerners forging a holistic way of life.

**სასიგლარო ტურიზმი და კულტურული მენარამოვა:
ქართული მრავალხმიანობა, როგორც კულტურების შეხვედრის ადგილი**

კულტურათა მუსიკალური შეხვედრები სულ უფრო ხშირია, როცა ტრადიციის მატარებელი ლოკალურ მუსიკალურ სივრცეში უცხოელების მასწავლებელი ხდება. ქართული მრავალხმიანი სიმღერა მრავალ არაქართველს იზიდავს თავისი გასაოცარი ჰარმონიებითა და ფუნდამენტური კავშირით საკვებისა და ალკოჰოლის მხიარულ მოხმარებასთან. ამ მომხიბვლელობის გარშემო ჩამოყალიბდა ერთგვარი მუსიკალური ტურიზმი, რომელიც კრებს ჯგუფებს დიდი ბრიტანეთიდან ან ამერიკიდან, რომ „ხალხურ ოსტატებთან“ იცხოვრონ და უშუალოდ მათგან ისწავლონ მუსიკა. ამაში ურთიერთობის ბევრი სხვადასხვა დონეა ჩართული (ხალხური სიმღერის ოსტატები კულტურული კაპიტალით, მოსწავლეები ფინანსური კაპიტალით და თარჯიმნები/მუამავლები). ავტორიტეტი და ავთენტურობა განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია მონაწილეების ერთმანეთთან დამოკიდებულებაში. ზოგიერთ მასპინძელს, ძირითადად, ეკონომიკური სარგებელი იზიდავს, სხვებისთვის ტურიზმი არის სტრატეგია კულტურული მდგრადობის ხელშეწყობისა და მემკვიდრეობის შესანარჩუნებლად, თუმცა ეს პოტენციურად საზიანოა ტრადიციული სტუმართმოყვარეობისა და ურთიერთგაგებისათვის. პოსტ-სოციალიზმის მრავალი ანალიტიკოსი საუბრობს, თუ როგორ სჭირდება „მენარმე პირები“ ახალ პოლიტიკურ-ეკონომიკურ წესრიგს ახალ გარემოში გადარჩენისთვის, ზოგჯერ – ეთნიკური იდენტობის „საქონლად“ გარდაქმნის გზითაც. მოხსენებაში არის მცდელობა, გაერკვეს ამ სიტუაციაში გადახლართულ უამრავ მოვლენაში: პოსტ-სოციალიზმი, ნეოლიბერალური პოლიტიკური ეკონომია, საფრთხეები მყოფი არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობა, ტრანსნაციონალური ჯგუფები და პოსტ-სეკულარული დასავლელები, რომლებიც ცდილობენ ჩამოაყალიბონ გლობალური ცხოვრების წესი.

იანიკა ორას
ესტონეთი

ესტონეთის ლიტერატურის მუზეუმის ესტონური ფოლკლორის არქივის უფროსი მეცნიერ თანამშრომელი. ასწავლის ტრადიციულ სიმღერას ესტონეთის მუსიკისა და თეატრის აკადემიაში, ტარტუს უნივერსიტეტის ვილიანდის კულტურის აკადემიაში. მისი სადისერტაციო ნაშრომი (2008) ეძღვნებოდა ძველ ესტონურ სასიმღერო ტრადიციას, მისი სამეცნიერო კვლევის სფეროებია: შემსრულებლობა და ესტონური და სეტოს ტრადიციული სიმღერის შემსრულებლები, ასევე, ფოლკლორის შეგროვების ისტორია. არის ესტონური ტრადიციულ სიმღერების გამოცემების რედაქტორი და პროექტების ხელმძღვანელი.

უწყვეტობასა და განახლებას შორის: სოციალური და მუსიკალური პროცესები დღევანდელ სეტო ლეელო სასიმღერო ტრადიციაში

სამხრეთ-აღმოსავლეთ ესტონეთის სეტოს მრავალხმიანი სისიმღერო ტრადიცია, სეტო ლეელო მიეკუთვნება ბალტიურ-ფინურ რუნოს სიმღერის ტრადიციას რომელიც დღემდე ზეპირი გზით გადაიცემა. ამ ტრადიციის უწყვეტობას იცავენ ლეელოს გუნდები (თითოეულ ჯგუფში დაახლოებით 10 წევრია), აგრეთვე სეტოს თემის ინსტიტუციები. ლეელოს, როგორც ეროვნული ზეპირსიტყვიერი მემკვიდრეობის აღიარება წინა პლანზე წამოწევს სიმღერის ზეპირი გადაცემის დიდ იდეოლოგიურ და ემოციურ მნიშვნელობას. მეორეს მხრივ, სიმღერების „ტრადიციული“ სწავლება დღეს არ არის აქტუალური: ზეპირი გზით გადაცემული რეპერტუარი მუდმივად მცირდება, ახალგაზრდა თაობა უფრო მეტად დაინტერესებულია „ეგზოტიკური“ ძველი სასიმღერო სტილით, რომელიც თითქმის გამქრალია ცოცხალი ტრადიციიდან. მოხსენებაში საუბარია სოციალურ და მუსიკალურ პროცესებზე თანამედროვე სეტო ლეელო თემში. ყურადღება ეთმობა მრავალხმიანი სიმღერის ძველ სტილთან დაკავშირებულ პრაქტიკას, სწავლების პირად გამოცდილებაზე დაყრდნობით. ძველი სტილის შესწავლის მოტივაცია, ისევე, როგორც მომღერლების მუსიკალური და იდეოლოგიური სურვილები გაანალიზებულია სხვადასხვა კუთხით. გარდა ამისა, განხილულია იმ სტილის სწავლების საკითხი, რომელიც არ ემთხვევა დასავლურ აზროვნებას.

JANIKA ORAS

ESTONIA

Senior Researcher at the Estonian Folklore Archives of Estonian Literature Museum. Teaches traditional singing at the Estonian Academy of Music and Theatre and the University of Tartu Viljandi Culture Academy. Her fields of research are the performance and performers of Estonian and Seto traditional songs, as well as the history of folklore collection.

BETWEEN CONTINUITY AND REVIVAL: SOCIAL AND MUSICAL PROCESSES IN CONTEMPORARY SETO LEELO SINGING TRADITION

The *Seto* multipart singing tradition of South-East Estonia, *Seto leelo*, belongs to the Balto-Finnic runo song tradition and has been transmitted mainly orally until today. Nowadays the continuity of the tradition is safeguarded by *leelo*-choirs (groups of about ten members), as well as by institutions in the *Seto* community. *Leelo* is an important marker of *Seto* national identity. The acknowledgment of *leelo* as national oral legacy highlights the great ideological and emotional importance of oral song transmission, i.e. learning from older family or choir members. From the other side, acquiring songs “the traditional way” is not entirely relevant in the present day: the orally transmitted repertoire continuously diminishes, and the younger generation is interested in the more “exotic” older singing style, which has almost disappeared in contemporary oral tradition.

In my paper, I will introduce the social and musical processes in the contemporary *Seto leelo* community. Special attention will be paid to the ideas and practices connected to the older style of multipart singing, relying on my personal experience of singing and teaching. The characteristics of this style are the multipart singing in the specific one-three-semitone scale (introduced in the previous conferences by Žanna Pärtlas), a specific rhythm and timbre. I will analyse the motivations held by the singers with different social and musical backgrounds for learning the older style. I will also discuss problems in teaching the style, which doesn't coincide with Western musical thinking.

კლეიტონ პარი
აშშ

ალბონის კოლეჯის (ალბონი, მიჩიგანი) მუსიკის პროფესორი და საგუნდო საქმიანობის ხელმძღვანელი. არის ჩიკაგოში 2008 წელს შექმნილი ქართული მრავალხმიანობის შემსრულებელი ანსამბლ „ალიონის“ ხელმძღვანელი. 2005-2006 წლებში იყო ფულბრაიტის სტიპენდიანტი თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში. გამოცემული აქვს ნაშრომები ხალხურ მუსიკაზე და ქართველი კომპოზიტორების ნაწარმოებები ჰალ ლენარდისა და ერსსონგის გამომცემლობებთან ერთად.

საგუნდო სიმღერის გამოყენება ინტერკულტურული მგრძობელობის გასაპოტარებალად

ბევრი ჩვენგანი ინსტიტუტურად გრძობს, რომ სხვა კულტურას მისი ტრადიციული სიმღერების შესრულებით უკეთესად ვიგებთ. ჯგუფურად შეკრება ტრადიციული მრავალხმიანი სიმღერების შესასრულებლად გვეზმარება ეს გაგება გავუზიაროთ სხვა მომღერლებსა და მსმენელებს. მაგრამ ნიშნავს კი ეს იმას, რომ სხვა კულტურის სიმღერების შესრულებით ჩვენ ავტომატურად შევძლებთ იმ კუტურის გაგებას? იქნებ სხვა უფრო მნიშვნელოვანი რალაც გვრჩება ყურადღების მიღმა? მოხსენება გეთვაზობს გუნდური სიმღერის გზით კულტურული მგრძობელობის განვითარების ჩარჩოს დოქტორ მილტონ ბენეტის მიერ ჩამოყალიბებული ინტერკულტურული მგრძობელობის განვითარების მოდელის (DMIS) გამოყენებით. ეს მოდელი აღწერს ინტერკულტურული ცოდნის ექვს პროგრესულ ეტაპს, კულტურულ განსხვავებებზე უარის თქმიდან ან თავშეკავებიდან მსოფლმხედველობამდე რომელიც ადაპტირებულია სხვა კულტურების რეალობებთან და ახდენს მათ ინტეგრაციას ადამიანის ქცევაში მრავალკულტურულ გარემოში მათი უკეთესად ფუნქციონირების მიზნით. DMIS მოდელი გამოიყენება მომღერალი ჯგუფების სწავლის პროცესში, მუსიკის სწავლის პროცესზე დაკვირვებისა და სხვა სასწავლო გამოცდილები-სათვის, რათა გუნდის ხელმძღვანელებს შესთავაზოს ნაბიჯ-ნაბიჯი მიდგომა მომღერალ ჯგუფებში კულტურის გაგებისა და მუსიკალური გამოცდილების განვითარებისთვის.

CLAYTON PARR

USA

Professor of Music and Director of Choral Activities at Albion College, Albion, Michigan. Also leads Ensemble Alioni, a Chicago-based ensemble founded in 2008 and dedicated to performing Georgian polyphonic song. Was a Fulbright scholar at the Tbilisi State Conservatoire in 2005-2006. He has also published editions of folk music and compositions by Georgian composers, with both Hal Leonard and earthsongs publishing companies.

A FRAMEWORK FOR USING CHORAL SINGING TO DEVELOP INTERCULTURAL SENSITIVITY

Many of us instinctively feel that we understand another culture better by singing its traditional songs. Gathering in groups to sing traditional polyphonic song shares this understanding with other singers as well as with audiences. But does it necessarily follow that just because we sing another culture’s songs, we automatically understand that culture? How do we know what else of importance we may be missing? This paper will suggest a framework for the development of cultural sensitivity through choral singing, using the Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DMIS) first articulated by Dr. Milton Bennett. This model describes six progressive stages of intercultural awareness, starting from denial or defensiveness about cultural differences, and leading toward a worldview that adapts to the realities of other cultures, integrating them into one’s own behavior to function effectively in multiple cultural environments. The DMIS model will be applied to the learning process in singing groups, looking at the musical learning process and other learning experiences, to suggest a step-by-step approach that leaders can use to develop cultural understanding as well as musical proficiency with their singing groups.

ჟანა პარტლასი
ესტონეთი

ესტონეთის მუსიკისა და თეატრის აკადემიის მუსიკოლოგიის განყოფილების უფროსი მეცნიერ-მუშაკი. დაიბადა პეტერბურგში. 1992 წელს პეტერბურგის რიმსკი-კორსაკოვის სახელმწიფო კონსერვატორიაში დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია რუსული ხალხური სიმღერების ჰეტეროფონიაზე (რუსულ-ბელორუსული სასაზღვრო ზოლის საქორნილო სიმღერებზე დაყრდნობით). 1992 წლიდან ცხოვრობს ტალინში (ესტონეთი). 1990-იანი წლების შუა ხანებიდან მისი სამეცნიერო კვლევების ობიექტია სეტოს (სამხრეთ-აღმოსავლეთ ესტონეთის) მრავალხმიანი სიმღერის ტრადიცია. მისი კვლევითი პროექტები ძირითადად ეხება ანალიტიკურ მიდგომებს ტრადიციულ მუსიკაში და ტრადიციული მრავალხმიანი სიმღერის ზოგად თეორიულ საკითხებს.

**მოკშას მორდოველი მრავალხმიანი სიმღერები 40 წლის შემდეგ:
1970 და 2010-იანი წლების მრავალხმიანი ჩანაწერების შედარება**

მოკშა და ერზია მორდოველები მიეკუთვნებიან ფინო-უგორულ ხალხებს, რომელთაც აქვთ მრავალხმიანი სიმღერის მდიდარი ტრადიცია. მორდოველთა სიმღერების ყველაზე დიდი სანოტო კოლექცია არის ნიკოლაი ბოიარკინის მიერ 1981–1988 წწ-ში გამოცემული სამტომეული – „მორდოველი ხალხური მუსიკალური ხელოვნების ძეგლები“. ეს გამოცემა აერთიანებს, უმეტესწილად, ბოიარკინის მიერ 1970-იან წლებში მრავალხმიანი მეთოდით ჩანწერილ სიმღერებს. 40 წლის შემდეგ ესტონეთის მუსიკისა და თეატრის აკადემიისა და მორდოვის (სარანსკი) სახ. უნივერსიტეტის ერთობლივმა ექსპედიციამ მოკშებისა და ერზიების სოფლებში, მათ შორის იქ, სადაც ბოიარკინმა ჩაატარა ექსპედიცია, მრავალხმიანი მეთოდით ჩანწერა მრავალხმიანი სიმღერები. ნაშრომში 2010-იან წლებში ჩანწერილი მოკშების სიმღერები შედარებულია ნიკოლაი ბოიარკინის გამოცემულ ნოტებთან. შედარებამ გვიჩვენა ცვლილებები როგორც მრავალხმიანი ნიმუშების შესრულებაში, ისე სიმღერების მუსიკალურ სტილში.

ŽANNA PÄRTLAS
ESTONIA

Senior researcher at the Estonian Academy of Music and Theatre (the Department of Musicology). Was born in St. Petersburg (Leningrad), Russia (former USSR). In 1992, defended a doctoral thesis on heterophony in Russian folk songs (based on the wedding songs of the Russian-Belarusian borderland) at the Rimski-Korsakov State Conservatory, St. Petersburg. Since 1992, lives in Tallinn (Estonia). From the mid-1990s, her research interests have concentrated on the multipart song tradition of the Seto (Southeast Estonia). Research projects mostly deal with analytical approaches to traditional music and general theoretical questions of traditional multipart singing.

THE MOKSHA MORDOVIAN MULTIPART SONGS 40 YEARS LATER: THE COMPARISON OF THE MULTITRACK RECORDINGS MADE IN 1970S AND 2010S

The Moksha and Erzya Mordvins are Finno-Ugric peoples who have a rich tradition of multipart singing. The biggest collections of the musical transcriptions of the Mordovian songs are three volumes of *The Monuments of Mordovian Folk Music (Памятники мордовского народного музыкального искусства)* published by Nikolai Boyarkin in 1981–1988. This publication is mostly comprised of songs which were recorded using a multitrack recording method by Boyarkin in the 1970s. Forty years later, joint expeditions of the Estonian Academy of Music and Theatre, Tallinn, and Mordovian State University, Saransk, made multitrack recordings of multipart songs in many Moksha and Erzya villages, including those where Boyarkin conducted his fieldwork.

In this paper I will compare the sound recordings of the Moksha songs made in 2010s with the scores published by Nikolai Boyarkin. The comparison reveals changes in the way of multipart singing and the musical style of the songs.

ანა პიოტროვსკა
პოლონეთი

ANNA G. PIOTROWSKA
POLAND

Associate Professor at the Institute of Musicology of the Jagiellonian University in Kraków. Mainly interested in sociological and cultural aspects of European and American musical life. Works on projects and teaches courses connected with popular music. Interested in the issues at the intersection of musical culture and concepts of race and ethnicity; publishes extensively, e. g. *Gypsy Music in European Culture* (Boston 2013). One of her Polish books won a prestigious award by the Polish Historical Association (2011). Has been the recipient of many international fellowships and grants.

კრაკოვის იაგელონის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი. მისი ძირითადი სამეცნიერო ინტერესია ევროპული და ამერიკული მუსიკალური ცხოვრების სოციოლოგიური და კულტურული ასპექტები. მუშაობს პოპულარულ მუსიკასთან დაკავშირებულ პროექტებსა და სასწავლო კურსებზე. დაინტერესებულია მუსიკალური კულტურის და რასისა და ეთნოსის გადაკვეთის საკითხებით. ინტენსიურად ბეჭდავს ნაშრომებს, მაგალითად, ჰომების მუსიკაზე ევროპულ კულტურაში (ბოსტონი, 2013). მოპოვებული აქვს მრავალი საერთაშორისო სტიპენდია და გრანტი.

პოლიფონია თუ პოლიფონიური ეფექტი? მრავალხმიანი სიმღერა და პოპ მუსიკა

პოლიფონია არა მხოლოდ კარგად დამკვიდრებული, არამედ უაღრესად მნიშვნელოვანი მუსიკოლოგიური ცნებაა: როგორც წესი, მას იკვლევენ პროფესიულ მუსიკასთან კავშირში ან როგორც ხალხური პრაქტიკის განუყოფელ ნაწილს. რამდენად შესაძლებელია მრავალხმიანობაზე პოპულარულ მუსიკასთან კავშირში ვისაუბროთ? „ბითლზის“ სიმღერებში მრავალხმიანობის გაანალიზებისას, იოსებ ჟორდანიამ მრავალხმიანობას უფრო დასავლური პოპ მუსიკის ნიაღში განიხილავს (თბილისი, 2006). ჩემი შეკითხვაა: რამდენად გვაქვს საქმე მრავალხმიანობასთან არსობრივად, თუ ეს მრავალხმიანობის სმენითი მიმსგავსებაა? ხმათა მოძრაობის კონტრაპუნქტს ზოგიერთი სრულიად გამორიცხავს, ზოგიერთი კი სრულყოფილ მრავალხმიანობაზე მიუთითებს. მაგალითად მოყვანილი მაქვს ბრიტანული ჯგუფის „ქუინის“ 2 კომპოზიცია: „ბოპემური რაფსოდის“ და „წინასწარმეტყველის სიმღერის“ გაანალიზებით, გავამუქებ ზოგიერთ მრავალხმიან ტესტიურას ტექნოლოგიური მიღწევების (მაგ. ეკოპლექსის) გამოყენებით. მუსიკას, ბგერასა და სმენადობას შორის კავშირები, ასევე, გამყარებულია, მაგალითად, მეტალის ჟანრისა და საგალობლების ნიმუშებითაც. ამგვარად, ნაშრომს ორი მიზანი აქვს: ერთი მხრივ, ის ეხება მრავალხმიანობას (ან უფრო მრავალხმიანობის ეფექტებს) პოპულარულ მუსიკაში, მეორე მხრივ კი, განიხილავს მრავალხმიანობის როლს და, ირიბად, მის მომავალს თანამედროვე მუსიკალურ კულტურაში.

POLYPHONY OR POLYPHONIC EFFECT? MULTI-PART SINGING AND POP MUSIC

Polyphony is not only a well-established, but also a very highly respected musicological notion: hence, it is usually researched in relation to artistic music, or as a part and parcel of folk practice. In my paper I would like to pose the question: can we talk about polyphony in relation to popular music? Joseph Jordania seems in favour of discussing polyphony in the realm of Western pop music when he is analyzing polyphony in songs by the Beatles (*Who Asked the First Question*, Tbilisi 2006: 277–289). But I would like to ponder whether we are really dealing with polyphony per se or rather with aural solutions that resemble polyphony. While some basic elements of counterpoint in voice-leading in several pop songs can be easily deducted, others talk about full blown polyphonic counterpoint, giving as examples compositions by the British band Queen. By analyzing their renowned “Bohemian Rhapsody” and “Prophet’s Song” (both from the *A Night at the Opera* album of 1975) I will, however, shed some light on polyphonic textures as the results of technological advancements (e.g. the use of Echoplex). The connections between music, sound, and aurality in pop music will be also supported by examples from other genres, including metal music or shants. The purpose of the paper is thus twofold: on the one hand it is concerned with polyphony (or rather polyphonic effects) in the realm of popular music, while on the other hand it is concerned with the role of polyphony in contemporary musical culture, and – indirectly – with its future.

პიოტრ პოდლიპნიაკი
პოლონეთი

PIOTR PODLIPNIAK
POLAND

Assistant professor at the Institute of Musicology of Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland. His main areas of interest are cognitive musicology, the biological sources of human musicality, psychology of music, and methodology of musicology. Author of two books: *Uniwersalia muzyczne* [Musical universals] (Poznań, 2007) and *Instynkt tonalny. Koncepcja ewolucyjnego pochodzenia tonalności muzycznej* [Tonality Instinct: The Concept behind the Evolutionary Origin of Musical Tonality] (Poznań, 2015), and numerous articles. In his musicological research, he refers to such academic disciplines as cognitive science, evolutionary psychology and cultural anthropology.

პოზნანის (პოლონეთი) ადამ მიცკევიჩის უნივერსიტეტის მუსიკოლოგიის ინსტიტუტის ასისტენტ პროფესორი. მისი სამეცნიერო ინტერესის სფეროა შემეცნებითი მუსიკოლოგია, ადამიანის მუსიკალობის ბიოლოგიური წყაროები, მუსიკის ფსიქოლოგია და მუსიკოლოგიის მეთოდოლოგია. არის ორი წიგნის: მუსიკალური უნივერსალიები (პოზნანი, 2007) და ტონალობის ინსტიქტი; მუსიკალური ტონალობის ევოლუციური წარმოშობის კონცეფცია (პოზნანი, 2015); და მრავალი სტატიის ავტორი. კვლევებში მიმართავს ისეთ აკადემიურ დისციპლინებს, როგორცაა შემეცნებითი მეცნიერება, ევოლუციური ფსიქოლოგია და კულტურული ანთროპოლოგია.

POLYPHONY AS A HUMAN-SPECIFIC MENTAL PHENOMENON

Many non-human species sing together. From a human perspective, such singing is often experienced as polyphony that resembles human music. However, recent studies indicate that starlings recognize their songs based on different cues than humans. This means that different species are sensitive to species-specific acoustic cues. The aim of this presentation is to indicate that the recognition of polyphony by humans is based on human-specific abilities. For example, one of the important parts of our experience of melody is tonal hierarchy. This hierarchy is crucial for pitch syntax, which is most probably a specific feature of only human music. Moreover, the “speech to song” illusion suggests that this hierarchy can be attributed to our nervous system, even to speech, which supports the claim that melody is a mental phenomenon. As polyphony is based on the recognition of simultaneously experienced melodies, the processing of polyphony necessitates the recognition of pitch hierarchy. Therefore, polyphony should be understood as a human-specific mental phenomenon. Nonetheless, because primates are able to recognize octave equivalence in simple melodies, it is probable that the evolution of human abilities that are crucial for the recognition of polyphony started before the appearance of *Homo sapiens*.

პოლიფონია, როგორც ადამიანის საეცივიკური მენტალური მოვლენა

მრავალი არაადამიანური სახეობა მღერის ერთად, რასაც ადამიანები ხშირად პოლიფონიად აღიქვამენ. თუმცა, ბოლოდროინდელი კვლევები გვიჩვენებენ, რომ შოშიები თავის, ადამიანისგან განსხვავებულ სიგნალებზე აგებულ სიმღერას ცნობენ. ეს ნიშნავს, რომ ნერვული სისტემის მიდრეკილებებიდან გამომდინარე, სხვადასხვა სახეობა გარკვეულ აკუსტიკურ სიგნალებზე მგრძობიარე. ნაშრომის მიზანია, გვიჩვენოს, რომ ადამიანის მიერ პოლიფონიის ამოცნობა, ადამიანისთვის დამახასიათებელ უნარებსაც ეფუძნება. მაგალითად, მელოდიის აღსაქმელად მნიშვნელოვანია ტონალური იერარქია, რაც, სავარაუდოდ, მხოლოდ ადამიანური მუსიკისთვისაა მნიშვნელოვანი. ილუზია „სიმღერის მეტყველება“ გვიჩვენებს, რომ ტონალური იერარქია ჩვენმა ნერვულმა სისტემამ შეიძლება მეტყველებასაც კი მიაკუთვნოს. ეს ამყარებს აზრს, რომ მელოდია უფრო მენტალური ფენომენია, ვიდრე აკუსტიკური. ვინაიდან, პოლიფონია ეფუძნება ერთდროულად აღქმულ მელოდიებს, პოლიფონიური დამუშავება ბგერის სიმაღლის იერარქიის აღიარებას საჭიროებს. მაშასადამე, პოლიფონია უნდა გავიგოთ, როგორც ადამიანისთვის დამახასიათებელი მენტალური ფენომენი. მაგრამ იმის გამო, რომ პრიმატებს შეუძლიათ აღიქვან მარტივი მელოდიების ოქტავური ეკვივალენტი, შესაძლებელია, ადამიანური უნარების ევოლუცია გადამწყვეტი აღმოჩნდეს იმის აღიარებაში, რომ პოლიფონია ჰომო საპიენსამდე დიდი ხნით ადრე გაჩნდა.

იოსებ ჟორდანია
ავსტრალია/საქართველო

ეთნომუსიკოლოგიის დოქტორი, მელბურნის უნივერსიტეტის კონსერვატორიის მეცნიერ-თანამშრომელი. ეთნომუსიკოლოგიური განათლება მიიღო საქართველოში. 1993 წლიდან იყო თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის პროფესორი. ცხოვრობს ავსტრალიაში 1995 წლიდან. 1984 წელს დაიწყო ტრადიციული მრავალხმიანობის კონსერვაციების ორგანიზება საქართველოში. არის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრის ერთ-ერთი დამაარსებელი და უცხოეთის ბიუროს ხელმძღვანელი. ავტორია ასზე მეტი ნაშრომისა ინგლისურ, ფრანგულ, ესპანურ, ფინურ, პორტუგალიურ, ჩინურ, არაბულ, ბულგარულ, რუსულ და ქართულ ენებზე. 2009 წელს მიენიჭა ფუმო კოიჯუმის პრიზი.

სტაბილური და მოკილური ელემენტები მრავალხმიან შაქტურაში: ისტორიული ასპექტი

მინდა გამოვთქვა მოსაზრება, რომ მუსიკის შემადგენელი ელემენტები ძალიან განსხვავებულად იქცევიან ისტორიულ პროცესში. ზოგი იცვლება ადვილად, ზოგი კი საოცარ სტაბილურობას იჩენს. ერთი კულტურიდან მეორეში მუსიკალური არტიფაქტების გავრცელების რამდენიმე შემთხვევასა და გეოგრაფიულად ყველაზე იზოლირებული რეგიონების მუსიკალური ტრადიციების შესწავლაზე დაყრდნობით შევეცდები, გამოვარჩიო ადვილად ცვალებადი და სტაბილური მუსიკალური ელემენტები. მიღებულია ორი დასკვნა: (1) ზოგადად, მრავალხმიანი მუსიკა უფრო სტაბილურია, ვიდრე ერთხმიანი. თავად მრავალხმიან კულტურაშიც კი ის ხმა, რომელიც კოლექტიურად იმღერება, უფრო სტაბილურია, ვიდრე სოლისტის მიერ შესრულებული ხმა; (2) მრავალხმიან ტრადიციაში კი ყველაზე დიდ სტაბილურობას იჩენენ ხმების ვერტიკალური კოორდინაცია, და მრავალხმიანობის ტიპი. ამ საკითხთან დაკავშირებული ჩვენთვის მისაწვდომი მასალა მაძლევს საფუძველს დავასკვნა, რომ ადამიანის პირველადი სასიმღერო ტრადიცია იყო წინარე-კულტურული მოვლენა, რომელიც ეყრდნობოდა დისონანსურ (სეკუნდურ) ხმოვანებას. ამ უძველესი ტრადიციის კვალი დღემდე შემორჩენილია მსოფლიოს რამდენიმე, ყველაზე უფრო გეოგრაფიულად იზოლირებულ, რეგიონში.

JOSEPH JORDANIA

AUSTRALIA/GEORGIA

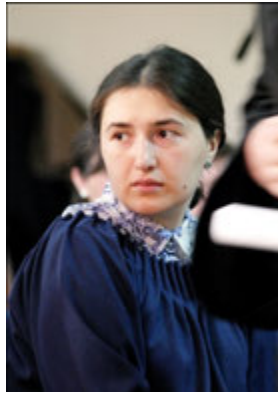
Doctor of Musicology, Honorary Fellow at the Melbourne Conservatorium of Music, University of Melbourne. Educated as an ethnomusicologist in Georgia. From 1993, Professor at Tbilisi State Conservatoire. Citizen of Australia and Georgia, has lived in Australia since 1995.

In 1984, started organizing an ongoing series of conferences and symposia on traditional polyphony at the Tbilisi State Conservatoire. He is the Founding Member and the Head of the Foreign Bureau of the International Research Center for Traditional Polyphony at Tbilisi State Conservatoire. Author of more than a hundred published works in English, French, Spanish, Finnish, Portuguese, Chinese, Arabic, Bulgarian, Russian and Georgian, including several monograph studies on traditional polyphony and human-animal relationship. In 2009, was awarded the Fumio Koizumi Prize in Ethnomusicology.

STABLE AND MOBILE ELEMENTS OF POLYPHONIC TEXTURE: HISTORICAL ASPECT

I propose that various elements of music behave very differently in the historical process. Some might change very easily, and others can be extremely stable. Based on the study of several historical cases of spreading musical artifacts from one culture to other cultures on the one hand, and the study of musical traditions of the most geographically isolated regions of the world on the other hand, I will try to distinguish relatively unstable and more stable elements. Two conclusions are reached: (1) generally, polyphonic music has more stable elements than monophonic music. Even in a polyphonic texture, the voice that is sung by a group is more stable than the parts sung by soloists; (2) the most stable elements of the polyphonic styles are the vertical coordination of pitches and type of polyphony. The currently available material on the subject enables me to propose that the primary musical practice of early humans was a pre-cultural phenomenon, and was based on dissonant intervals. The remnants of this ancient tradition are still surviving in several isolated regions of the world.

ბაია ჟუჟუნაძე საქართველო

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრის სპეციალისტი; გალობის უნივერსიტეტისა და ანსამბლ *რუსთავის* საზოგადოებასთან ურთიერთობის მენეჯერი. მისი სამეცნიერო ინტერესის სფეროა ქართულ და მეზობელ მუსიკალურ კულტურებს შორის ურთიერთკავშირებისა და ურთიერთქმედების საკითხები.

ქართული ტრადიციული ცეკვა 21-ე საუკუნის ქართული კინემატოგრაფიაში

21-ე საუკუნეში, როცა თანამედროვე ქართული კულტურა ისწრაფვის ადგილი დაიმკვიდროს მსოფლიო კულტურულ მრავალფეროვნებაში. ქართული ხელოვნების სხვადასხვა დარგში, მათ შორის, კინემატოგრაფიაში ეროვნული იდენტობის გამოსახატავად აქტიურად მიმართავენ ტრადიციული მხატვრული აზროვნების ფორმებს.

ამ ფორმებიდან ქართულ მუსიკასა და ცეკვაში მაქსიმალურადაა აკუმულირებული იდენტობის ელემენტი, რის გამოც სწორედ მათ ანიჭებენ უპირატესობას ქართული კინოს ახალ ნიმუშებში.

მოხსენება ეძღვნება ტრადიციული ცეკვის როლს მე-20 საუკუნის 80-90-იანი წლების ამსახველ თანამედროვე ქართული ფილმების დრამატურგიაში, სადაც ცეკვა, როგორც კოლექტიური ცნობიერის უწყვეტი გამოცდილება, დროითი განზომილებების გადაკვეთის კულმინაციური წერტილი ხდება. ის, ერთდროულად, პიროვნებისა და ერის თავისუფლების სიმბოლოდაა დამიფრული. ტრადიციული ცეკვა ამ ფილმების კომპლექსური კინოენის მნიშვნელოვანი ელემენტი ხდება. ამაში, ერთ მხრივ, თავს იჩენს, ნ. შენგელაიას ფილმ *ელისოს* (1928) ტრადიცია, რომლის დრამატურგია „ექსპრესიული მინიმალიზმით“ განხორციელებული ცეკვის იდეაზეა აგებული და ეროვნული ენერჯის გამომხატველია, მეორე მხრივ კი, ეს არის შენახვა-განახლების საკითხის აქტუალიზაცია ახალ ესთეტიკურ თექნოლოგიურ პირობებში.

მოხსენებაში განხილული ფილმები მრავალი კინომცოდნის შესწავლის საგანი გამხდარა, მაგრამ ეთნომუსიკოლოგიური კუთხით ეს საკითხის შესწავლის პირველი ცდაა.

BAIA ZHUZHUNADZE

GEORGIA

Specialist at the International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire. PR manager at the University for Chant and ensemble *Rustavi*. Her scholarly interest is focused on the interrelation and interaction between Georgian and adjacent musical cultures.

GEORGIAN TRADITIONAL DANCE IN GEORGIAN CINEMATOGRAPHY OF THE 21ST CENTURY

In the 21st century, Georgian culture aspires to find its place in the world's cultural diversity. In different fields of Georgian art, including cinematography, artists actively refer to traditional artistic forms of thinking to express national identity.

Of these forms, the element of identity is most accumulated in music and dance. Therefore, these two artforms are frequently employed in new Georgian films.

This paper deals with the role of traditional dance in the dramaturgy of modern Georgian films, reflecting the reality of the 1980s–1990s. Here, dance as an uninterrupted experience of collective consciousness becomes the pinnacle for the intersection of time dimensions. At the same time, it is interpreted as a symbol of personal and national independence. Traditional dance is a significant element of the complex language of these films. On the one hand, here is the tradition of N. Shengelaia's film *Eliso* (1928), the dramaturgy of which, realized with “expressive minimalism,” is based on the idea of dance and expresses national energy. On the other hand, this is actualization of preservation-renovation the issue under new esthetical or technological conditions.

The films discussed here have been the subject of study for many cinema experts, but they have never been researched from an ethnomusicological standpoint. This paper is the first attempt to address this issue.

დაივა რაჩიუნაიტე
ლიეტუვა

მუსიკოლოგიის დოქტორის (habil), პროფესორი. ლიტვის მუსიკის და თეატრის აკადემიის ეთნომუსიკოლოგიის განყოფილების უფროსი. სუტარტინეს შემსრულებელი ჯგუფის ტრის კეტურიოზე მომღერალი და ხელმძღვანელი. მისი სამეცნიერო კვლევის საგანია: სუტარტინეს, ევროპული მრავალხმიანობა, ტრადიციული სიმღერა თანამედროვე კულტურაში, ეთნო-ლინგვისტიკა.

მონოფონური მალოდიების ილუზია ლიტვურ ტრადიციულ მრავალხმიან ინსტრუმენტულ მუსიკაში: ნოტირება და გვირის აღქმა

ფართოდ ცნობილ ოპტიკურ ილუზიებთან (და ოპტიკურ ხელოვნებასთან) ერთად, არსებობს ბგერითი (აკუსტიკური) ილუზიები, მაგალითად, (ფსიქოლოგიის დოქტორის დიანა დოიჩის აღმოჩენილი) „მოჩვენებითი (ფანტომური) სიტყვები“, „ფანტომური მელოდიები“, და ა.შ. შესაძლოა, ზოგიერთი მოვლენის ან ბგერითი ილუზიების პოვნა უძველეს ლიტვურ ტრადიციულ მრავალხმიანობაში. ავტორის ინტერესის საგანი არის *ragai horn*-სა (ხის საყვირზე) და *სკუდუჩაიზე* (მრავალღერძიანი სალამური) შესრულებული ლიტვური მრავალხმიანი ინსტრუმენტული მუსიკა. ეს კომპოზიციები შეიცავს სხვადასხვა რიტმულ ფორმულაზე აწყობილ, ონომატოპურ სიტყვებზე („ტი-ტი ტიუ ტი-ტიუტ“, „უტ-უტ უნ-ტი-ტი“ „უ უტ უტ უ“, „უნ-ტი-ტი უნ-ტი-ტი-ტი“ და სხვ). დაფუძნებულ 5-7 ბგერიან კლასტერს. კოლექტიური შესრულების დროს რიტმული ფორმულები ჩანს ულხა მრავალხმიან სტრუქტურაში, რომელიც ემყარება კომპლემენტარულ რიტმულ ფორმულებს. ავტორმა შეამჩნია, რომ ამ მრავალხმიანი მუსიკის მოსმენისას ზოგჯერ მკაფიოდ ისმის არარსებული მონოფონური მელოდიები. ზოგჯერ, საკონცერტო ჩანაწერის მოსმენისას, მუსიკოსები ვერ ცნობენ თავისივე შესრულებულ კომპოზიციას. აქ დგება თანამედროვე მსმენელის აღქმის მექანიზმის საკითხი.

DAIVA RAČIŪNAITĖ-VYČINIENĖ LITHUANIA

PhD (habil.) of Musicology, Professor. The head of the Department of Ethnomusicology at the Lithuanian Academy of Music and Theatre. The author of several books and numerous scientific articles. The singer and leader of *sutartinės* performing group *Trys keturiose*. Scientific interests: *sutartinės*; European polyphony; traditional singing in contemporary culture; ethno linguistics; world-view.

ILLUSION OF MONOPHONIC MELODIES IN LITHUANIAN TRADITIONAL INSTRUMENTAL POLYPHONIC MUSIC COMPOSITIONS: NOTATION AND PERCEPTION OF SOUND

Along with the widely known optical illusions (and Op art), there are sonic (acoustic) illusions, for example, “phantom words” (discovered by Diana Deutsch, professor of Psychology), “phantom melodies,” etc. It is possible that some phenomena of sound illusions can be found in ancient Lithuanian traditional polyphony. The author is interested in Lithuanian instrumental polyphonic music, performed on sets of *ragai* “horns” (wooden trumpets) and *skudučiai* (multi-part whistles). These compositions include a cluster of 5–7 sounds, laid out in various rhythmic formulas and based on the onomatopoeic words: “ti-ti tiū ti-tiūt,” “tiū ti-ti tiūt,” “ut-ut un-ti-ti,” “ū ut ut ū,” “un-ty-ti un-ti-ti-ti,” etc. During collective performance, these individual rhythmic formulas are interwoven into a polyphonic structure based on the complementarity of rhythm. The author noticed that when listening to this polyphonic music, monophonic non-existent melodies are sometimes clearly heard. Sometimes the musicians, listening to their sound recording after the concert, do not recognize the composition which they themselves played. This raises questions about the mechanism of perception of the modern listener.

სუსან როზენბერგი

შვედეთი

პროფესორი და შვედეთის მუსიკის სამეფო კოლეჯის მუსიკოლოგიის დოქტორი; ცნობილი მომღერალი, როგორც შვედეთში, ისე მის ფარგლებს გარეთ; ძველი ტრადიციის ნიშან-თვისებების გამოყენებით კომპაქტურ დისკებსა და სტატიებში წარმოდგენილი დღევანდელი მუსიკის შექმნისა და ინოვაციური გზით ძველი სასიმღერო სტილების და მრავალხმიანი სიმღერის ხელახალი აღმომჩენი. იხ. მეტი: <https://heartbeatbreathe.com/>

აქტიური სტრატეგიები შვედურ ტრადიციულ სიმღერაში

ჩრდილოეთ ევროპის შვედურენოვან რაიონებში იშვიათად გვხვდება მრავალხმიანი სიმღერის ჩანაწერები და ნოტები. აქ სოლო ტრადიცია დომინირებს. ნაშრომში მრავალხმიანი სიმღერა შვედურენოვანი რაიონების ზოგიერთ იშვიათ ჩანაწერში განხილულია მე-19 საუკუნისა და უფრო ადრეულ სათემო კოლექტიურ სიმღერასთან მიმართებაში.

ფონოჩანაწერები გაკეთებულია 1908 წელს სამხრეთ ფინეთის შვედურენოვან რეგიონებში. ეს შვედურ ენაზე სიმღერის ყველაზე ძველი ჩანაწერებია და წარმოგვიდგენს ორი მომღერლის მიერ შესრულებულ იმ დროისთვის პოპულარულ მრავალხმიან სიმღერას (Ahlbäck, 2003; Häggman, 1992).

ეს სასიმღერო სტილი ძალიან ჰგავს ჩრდილოეთის ქვეყნების ტრადიციულ სოლო სიმღერას: მამაკაცთა ხმის შედარებით მაღალი რეგისტრი, სიმღერა ცხვირისმიერი თანხმოვნებით და ა.შ. (Gjertsen, 1985; Ramsten & Jersild, 1988; Rosenberg, 1986, 1993, 2009). „მეჯოგის-ძახილის კილოს“ ტონალობა მოდალურია (Ahlbäck, 1986), განსაკუთრებული აქცენტით ტონალურ ცენტრზე, კვინტასა და კვარტაზე. სიმღერისას მომღერლები როლებს ცვლიან და ასრულებენ დამოუკიდებელ მელიოდიურ ხაზს გამშვენებითა და მიკროტონალობით მრავალხმიან გარემოში.

ნაშრომი გვიჩვენებს რომ მათ მეხსიერებაში შენახულია „სიმღერის“ მელიოდიის ერთგვარი ჩარჩო და არა მისი აკომპანემენტი. მომღერლები აღიქვამენ კილოს, ტექსტს და მელიოდიურ ჩარჩოს, მაგრამ ეს ინტერპრეტაცია, სიმღერის ზუსტი ვერსია არასდროსაა იგივე.

SUSANNE ROSENBERG

SWEDEN

Susanne Rosenberg is a professor in folk singing and Doctor of Music (DocMus) at the Royal College of Music, Sweden. She is also a well-known singer, and has been a pioneer in rediscovering old singing styles and polyphonic singing in an innovative way, using traits from old tradition, from both Sweden and elsewhere, to form music of today as presented both on CD and in articles. Read more at <https://heartbeatbreathe.com/>.

POLYPHONIC STRATEGIES IN SWEDISH TRADITIONAL SINGING

Recordings and transcriptions of polyphonic singing are rare in the Swedish-speaking areas of the Nordic countries. The dominant tradition is a solo tradition. This paper presents and discusses strategies in polyphonic singing in some rare recordings from the Swedish-speaking areas, and sets them in relation to descriptions of older communal collective singing from the 19th century and back.

The phonograph recordings were made in 1908 in the Swedish speaking parts of southern Finland. These are the oldest recordings of singing in the Swedish language, and present polyphonic singing with two singers, at the time well-known (Ahlbäck, 2003; Häggman, 1992).

The singing style shows features much akin to traditional solo singing from the Nordic countries: a relatively high register for male voice, singing on nasal consonants, etc. (Gjertsen, 1985; Ramsten & Jersild, 1988; Rosenberg, 1986, 1993, 2009). The tonality is modal in the “herding-call mode” (Ahlbäck, 1986), with a strong focus on the tonal center, fifth and fourth. The singers change roles during their performance, and present independent melodic lines including ornamentation and microtonality in the polyphonic setting, with phrases often ending on the same pitch.

What are the strategies of the two singers? This paper presents a view that both singers hold in their memory a kind of framework of the melodic idea of “the song” rather than a melodic line with an accompaniment. It suggests that the singers have a perception of the mode, lyrics and melodic framework, but that the interpretation, the exact version of the song, never comes out the same. This concept has been pointed out and described by e.g. Bronson (1969).

როშუ რაზვანი
ავსტრია

RĂZVAN TQ W
AUSTRIA

Anthropologist, ethnologist and traditional music player from Transylvania. Graduated from the Faculty of History and Philosophy, the Ethnology Department at Babes Bolyai in Cluj, Romania. Obtained his master's degree in Germany at the Friedrich-Schiller Universität in Jena with the specialization "South-east European Studies." Has carried out many field research projects, mostly in south-eastern European countries.

**CARPATHIANS:
THE MONOPHONIC MOUNTAINS?**

From an anthropological/ethnological point of view, the Carpathians are keepers of a considerable number of unique archaisms that belong to their cultural dynamics. However, if one looks more carefully it can be observed that the Carpathian Highlands were (re) populated only in the 15th and 16th centuries, without provable evidence of older continuity. The population of the Carpathian highlands was constituted under the same pattern: the seasonal pastures became, in time, villages.

Concerning the musicological aspects of the Carpathian hill and highland regions in comparison with the lowlands, it can be observed that until the 19th or first part of the 20th century, most of the instruments played here were related to the pastoral sphere: natural trumpets like *trembita/tulnic*, flutes, and bagpipes. With almost no exceptions, the music from the above mentioned areas was played by the local population, not by Gypsy musicians as in the lowlands. The music from the "Carpathian cultural enclaves" of Hucul's'cyna, Țara Oașului, and Țara Motiilor kept archaic melodic structures.

Most mountain regions (Alps, Balkans, Caucasus, Pyrenees) host polyphonic traditions. It has been speculated that polyphony is in some way typical for mountaineers. But curiously, even if the Carpathians are keepers of an older layer of traditional music, there is almost no traditional polyphony here. In this article, I will try to answer the questions: Why did the Carpathians not have a strong polyphonic tradition? Is this fact influenced by historical, anthropological or geographical factors?

ანთროპოლოგი, ეთნოლოგი და ტრადიციული მუსიკის შემსრულებელი ტრანსილვანიიდან. დაამთავრა კლუჯის (რუმინეთი) ბაბემ ბოლიაის უნივერსიტეტის ეთნოლოგიის განყოფილების ისტორიისა და ფილოსოფიის ფაკულტეტი. სამაგისტრო ნაშრომი „სამხრეთევროპული კვლევები“ დაიცვა იენის (გერმანია) ფრიდრიხ შილერის უნივერსიტეტში. ჩატარებული აქვს მრავალი ექსპედიცია, ძირითადად, სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში.

კარპატები: მონოფონიური მთები?

ანთროპოლოგიური/ეთნოლოგიური თვალსაზრისით კარპატებში მნიშვნელოვანი რაოდენობით არის შემონახული მათი კულტურული დინამიკის ამსახველი უნიკალური არქაიზმები. თუმცა, თუ უფრო ყურადღებით დავაკვირდებით, შევამჩნევთ, რომ კარპატების მთებში მოსახლეობის არსებობა ფიქსირდება არა უადრეს მე-15-მე-16 სს., ტრადიციის უწყვეტობის დაუდასტურებლად. კარპატების მთების მოსახლეობა შემდეგნაირად გაჩნდა: დროთა განმავლობაში, სეზონური საძოვრები სოფლებად ჩამოყალიბდა.

რაც შეეხება კარპატების მთიანეთის მუსიკოლოგიურ ასპექტს, დაბლობებისგან განსხვავებით, მუსიკალური საკრავები: ბუნებრივი საყვირები *ტრემბიტა/ტულნიკი*, ფლეიტები, გუდასტვირები აქ, უმეტესად, მწყემსურ ცხოვრებასთან იყო დაკავშირებული მე-20 საუკუნის შუა ხანებამდე. ზემოხსენებულ რეგიონებში მუსიკა, თითქმის გამონაკლისის გარეშე, სრულდებოდა ადგილობრივი მოსახლეობის და არა ბოშების მიერ, როგორც დაბლობ რეგიონებში. „კარპატების კულტურული ანკლავების“ მუსიკამ, როგორცაა *ჰუკულ შჩინა*, *თარა ოაშულუ* და *თარა მოთილორი* შემოინახა არქაული მელოდიური სტრუქტურები.

უმეტეს მთიან რეგიონებში: ალპებში, ბალკანებში, კავკასიაში, პირინეებში გვხვდება მრავალხმიანი ტრადიციები. ფიქრობდნენ, რომ მრავალხმიანობა დამახასიათებელი იყო მთიელებისთვის. საინტერესოა, რომ კარპატელებსაც აქვთ შემონახული ტრადიციული მუსიკის ძველი შრე, ტრადიციული მრავალხმიანობა აქ თითქმის არ გვხვდება. მოხსენებაში ავტორი ცდილობს პასუხი გასცეს შეკითხვას: რატომ არ აქვთ კარპატელებს მრავალხმიანობის მყარი ტრადიცია. რა ფაქტორით (ისტორიული, ანთროპოლოგიური თუ გეოგრაფიული) არის ეს განპირობებული.

ოლივიე ტურნი
საფრანგეთი

დოქტორი, მუსიკოლოგი და ეთნომუსიკოლოგი, საფრანგეთის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის მკვლევარი, სარიტუალო და რელიგიური მუსიკის სპეციალისტი. პროფ. სიმჰა არომის ხელმძღვანელობით ჩატარებული აქვს ეთიოპიის ებრაული თემის ლიტურგიულ მუსიკისა და ეთიოპიის სხვა რელიგიურ მუსიკალურ ტრადიციების კვლევა. ამჟამად მუშაობს ხმელთაშუა ზღვისპირეთის ებრაულ, ქრისტიანულ და ყურანის ფსალმუნებზე.

**სულიწმინდის დახმარებით:
იმპროვიზებული რელიგიური მრავალხმიანობა იერუსალიმიდან**

ფრანგული ბენედიქტური მონასტრის აბუ გოშის (იერუსალიმი) ერთ-ერთი უნიკალური მახასიათებელი არის ის რომ მის შემადგენლობაში ერთობლივად არის მამაკაცთა და ქალთა თემები. მიუხედავად იმისა, რომ ცალ-ცალკე ცხოვრობენ, ყოველ დღე ორივე თემი დღის მსახურებისას უმეტესად ერთად ლოცულობს რომაულ ტაძარში. ამგვარად ბერებისა და მონაზვნების ხმები ერთად ისმის ერთსა და იმავე დროს ერთსა და იმავე ადგილზე. მაგრამ, ეს ერთობა აქ არ მთავრდება.

მწუხრის ბოლოს, საბოლოო ლოცვის (დოქსოლოგიის) წინ, ძმები და დები ერთად ასრულებენ ერთგვარ იმპროვიზებულ მრავალხმიანობას. ერთადერთ ხმოვანზე ფოკუსირებული თითოეული მომღერალი ასრულებს თავის საკუთარ “მელოდიას”, თავისი დიაპაზონის შესაბამისად “არჩეული” ნოტებით და ამგვარად ერთად ქმნიან მუსიკალურ შრეებსა და ღრუბლებს, რომლებიც თანდათან იკარგებიან ძველი ტაძრის ექოში.

როდესაც ბერებსა და მონაზვნებს ეკითხებიან ამ უნიკალური მრავალხმიანობის შესახებ, ისინი პასუხობენ, რომ მათი კოლექტიური მღერა სულიწმინდის მიერ არის შთაგონებული და რომ იმპროვიზაციული ვარიაციები, რომლებიც ყოველ დღე ოდნავ იცვლება, დამოკიდებულია ღვთაებრივი შთაგონების ხარისხზე.

OLIVIER TOURNY
FRANCE

Doctor, musicologist and ethnomusicologist, researcher at the French Scientific Research Center (CNRS), specializes in ritual and religious music. He has done research on the liturgical music of the Ethiopian Jewish Community under Prof. Simha Arom’s supervision, and later on other religious musical traditions from Ethiopia. He is currently working on Jewish, Christian and Koranic psalmody around the Mediterranean.

**WITH THE HELP OF THE HOLY SPIRIT:
AN IMPROVISED RELIGIOUS POLYPHONY
FROM JERUSALEM**

One of the unique features of the French Benedictine Monastery of Abu Gosh (Jerusalem) is that it hosts both a male and a female community in the same compound. Although they live separately, the two communities pray together every day at the Roman Church for most of the Hours of the Divine Office. This provides the two communities with the opportunity to mix the monks’ voices with those of the nuns at the same time and same place. However, this temporal communality does not end there.

At the end of the Vespers (the evening service), just before the final prayers (doxology), the brothers and sisters jointly sing what seems to be an improvised polyphony. Focusing on a single vowel, each singer appears to sing their own “melody,” by “choosing” notes according to their own range, thus creating together musical strata like clouds, which progressively vanish in the reverb of the old church.

When the monks and nuns are questioned about creating this unique polyphony, they claim that their collective song of praise is inspired by the Holy Spirit and that the improvisational variations—which slightly change from one day to the next—depend on the quality of Divine inspiration.

As far as ethnomusicology is concerned, two main questions emerge:

- How does the polyphony work?
- How should one analyze polyphony in the context of a religious mystical experience?

ნინო ლამბაშიძე
საქართველო

ისტორიის დოქტორი, ეთნოლოგი. დაამთავრა თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტი (1972-1977). 1978 წ-დან დღემდე მუშაობს ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტში. არის საერთაშორისო იუნგიაწური ფსიქოთერაპიის ასოციაციის საქართველოს განვითარების ჯგუფის წევრი (2004), საქართველოს ქრისტიან ქალთა ცენტრის ერთ-ერთი დამფუძნებელი (2006). იყო თბილისის სასულიერო აკადემიასთან არსებული საეკლესიო გალობისა და სიმღერის უმაღლესი სასწავლებლის ეთნოლოგიის მონვეული პედაგოგი (2010 – 2011). 2011 წლიდან არის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის მონვეული პედაგოგი. გამოქვეყნებული აქვს ასზე მეტი ნაშრომი, მათ შორის, 5 მონოგრაფია (3 – თანავტორობით).

ქართული მრავალხმიანი სანესო სიმღერა და მასში ასახული მითი
(ნინო მახარაძესთან თანავტორობით)

ქართული მითო-რელიგიური წარმოდგენების მიხედვით, ერთ-ერთი კოსმოგონიური მითი სამყაროს, მზის, გმირის დაბადებას იხვთან და მის მიერ დადებულ კვერცხთან უნდა აკავშირებდეს.

იმ კულტურებში, სადაც მზე ქალური ბუნებისაა, მზის ღვთაება მინათმოქმედების შემოღებასთან ერთად, ქალღმერთად, ჩვენში კი დიდ დედა ნანად ყალიბდება.

მასთან დაკავშირებულ მითოლოგიურ ტექსტში მკვეთრად გაცხადებულ დაბადების მოტივს და იმ ფაქტს, რომ ქართულ არქეტიპულ ხატში დიდი დედა აკვანთანაა და უმღერის ჩვილს, უნდა გამოენჯია სიტყვიერი და მისი თანმხლები მუსიკალური ტექსტის აკვნის ნაწილები გადაქცევა.

მითის განვითარების ამგვარი გზა ქართულ მრავალხმიან სიმღერაში აისახა. „იავნანას“ ჰანგი ქართული მუსიკალურ-ფოლკლორული ფონდის ძირითად ნაწილადაა მიჩნეული. ბევრი მრავალხმიანი სანესო თუ სხვა ჟანრის სიმღერა „იავნანას“ ინტონაციურ არეში ექცევა, რაც ქართველთა პოლიფონიური მუსიკალური აზროვნების ადრეული ეტაპების ამსახველია.

NINO GHAMBASHIDZE
GEORGIA

Doctor of History, ethnologist; has studied English language at the Faculty of West European Languages and Literature of Tbilisi State University (1972-1977). Has worked at Ivane Javakhishvili Institute of History and Ethnology since 1977. Since 2004 has been a Georgian group member of International Jung Psychotherapy Association, one of the founders of Georgian Christian Women's Centre since 2006. Was an invited lecturer at the High school of Ecclesiastical Chant and Song of the Georgian Patriarchy (2010-2011); has been an invited lecturer at Tbilisi State Conservatoire since 2011. Is the author of more than 100 works.

GEORGIAN POLYPHONIC RITUAL SONG AND MYTH REFLECTED IN IT
(Co-author Nino Makharadze)

According to Georgian myth-religious beliefs, one of the cosmogonic myths links the birth of the Universe, the Sun, hero to duck and her egg.

In the cultures, where the Sun has female nature, with time, more precisely with the introduction of agriculture the Sun deity was formed as Goddess, as Mother Nana in Georgia.

In the related mythological text, clear motive of birth and the fact, that in Georgian archetypal image great mother sings to the baby in the cradle, should have resulted in the transformation of verbal and its accompanying musical text into lullabies.

We think that such development of myth has also been reflected in Georgian polyphonic folk music. The melody of "Iavnana" is considered a basic part of Georgian folk musical fund. Multipart "Mze shina", "Iavnana" and many work songs are based on one intonational formula. Many ritual or other genre songs are in the intonation area of "Iavnana", which reflects early stages of the Georgians' polyphonic musical thinking.

ეკატერინე ყაზარაშვილი

საქართველო

ხელოვნებათმცოდნეობის მაგისტრი საეკლესიო მუსიკოლოგიაში (2013). არის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის დოქტორანტი (სამუსიკოსმცოდნეო კვლევები - საეკლესიო მუსიკოლოგია). 2012 წლიდან მუშაობს თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში, საეკლესიო მუსიკის მიმართულებაზე - სპეციალისტად. 2014 წლიდან ხელმძღვანელობს კონსერვატორიის მგალობელთა სტუდენტურ გუნდს. 2017 წლიდან გიორგი მთანმინდელის სახელობის გალობის უნივერსიტეტში სასწავლო პროცესის მართვის სამსახურის უფროსი. მონაწილეობს ადგილობრივ და საერთაშორისო კონფერენციებში. გამოქვეყნებული აქვს სტატიები ადგილობრივ სამეცნიერო კრებულებში. 2016 წელს გადაეცა ფონდი „ქართული გალობის“ მიერ დაწესებული არტემ ერქომაიშვილის სახელობის საერთაშორისო პრემია ნომინაციაში „საუკეთესო ახალგაზრდული სამეცნიერო პუბლიკაცია“. სამეცნიერო და პრაქტიკული ინტერესები უკავშირდება საეკლესიო მუსიკის სფეროს. ბოლო წლების სამეცნიერო კვლევები უკავშირდება ქრისტიანობის მსახურების საგალობლებს.

ქრისტიანობის კონდაკები ქართულ სამგალობლო ტრადიციაში

კონდაკის ჟანრის განვითარებას მრავალსაუკუნოვანი ისტორია აქვს. კონდაკი VI საუკუნეში წარმოადგენდა მწყობრი სტრუქტურის მქონე ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საეკლესიო-პოეტურ ჟანრს. როგორც ცნობილია, VIII საუკუნის ჰიმნოგრაფიულ პრაქტიკაში კონდაკი ჩანაცვლა მასზე უფრო დახვეწილი ფორმის მქონე კანონის ჟანრმა და იგი ღვთისმსახურებაში ერთკუპლეტიან ფორმად დამკვირდა. ქართული სამგალობლო სკოლები ქრისტიანობის ერთსტროფიანი კონდაკის არაერთ ნიმუშს ინახავს, როგორც სადა, ისე გამშვენებულ ვარიანტებს. ქრისტიანობის კონდაკების დეტალური ანალიზი გვიჩვენებს, რომ საგალობლის ფორმაქმნადობის პროცესში უაღრესად მნიშვნელოვანია ლიტურგიკული ტექსტის მნიშვნელობა, რაც დასტურდება სიტყვისა და მუსიკის მიმართების ძირეული პრინციპების უცვლელით კონდაკის ყველა ვარიანტში.

EKATERINE QAZARASHVILI

GEORGIA

Master of Arts in Ecclesiastical Musicology (2013). A Doctoral student (musicological studies—ecclesiastical musicology) of V. Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire. Since 2012, has worked as a specialist in the Church Music direction of Tbilisi State Conservatoire; since 2014, has directed the Conservatoire’s student chant choir. Since 2017, has headed the Management Service of the Study Process at Giorgi Mtatsmindeli University of Chanting. Participates in local and international conferences, has published articles in local scholarly collections. In 2016, was awarded the Artem Erkomaishvili Prize in the category “best youth scholarly publication.” Her scholarly and practical interests are connected with ecclesiastical music. In recent years, her research has focused on the chants of the Christmas Divine Service.

CHRISTMAS KONTAKIONS IN GEORGIAN CHANTING TRADITION

The development of the Kontakion genre spans centuries. In the 6th century, the Kontakion was one of the most important ecclesiastical-poetic genres with organized structure. As it is known, in the 8th century the Kontakion was replaced by the genre of Canon, which had an improved form. It was introduced in single-couplet form in the Divine Service. Georgian Schools of Chanting have preserved many single-couplet examples of Christmas Kontakions, both in simple and ornamented variants. Detailed analysis of Christmas Kontakions shows the importance of liturgical text in the formation process of chant form. Immutable basic principles of speech and music in all Kontakion variants testify to this principle.

ფრანკ შერბაუმი
გერმანია

FRANK SCHERBAUM
GERMANY

Frank Scherbaum is Professor of Geophysics at the University of Potsdam. Besides his education in geophysics, he studied musicology for two years. Is an elected member of the German National Academy of Sciences. In addition to his geophysical research, which has led to textbooks and numerous publications in the field of seismology, digital signal processing and computer science, some of his research interests have always been on the interface of seismology and musical acoustics. Recently, an increasing part of his research activities have been devoted to the investigation of Georgian vocal music from a natural- and computer sciences perspective. This includes questions regarding the harmonic structure, tuning and scales, as well as singing style.

STRUCTURAL ANALYSIS AND MODELING OF GEORGIAN AND MEDIEVAL POLYPHONIES
(Co-authors **Simha Arom** and **Florent C. Darras**)

The similarity of traditional Georgian singing with late-medieval Western European music has triggered speculations about possible relationships between them for a long time. Here we revisit this issue for a small corpus of three-voiced Georgian and medieval songs. The first part of our analysis uses a classical musicological perspective to distinguish the “pillars” and the “ornaments” in the harmonic structure of the songs, and subsequently study their temporal development. The second approach uses a computational perspective. The comparison of the modal character, the chord inventory, and the chord progression inventory illustrates similarities but also differences between the subsets of our mini-corpus, and highlights the pros and cons of the two methodological approaches.

პოტსდამის უნივერსიტეტის გეოფიზიკის პროფესორი და გერმანიის ეროვნული სამეცნიერო აკადემიის არჩეული წევრი. გეოფიზიკისა და გეოლოგიის გარდა 2 წელი სწავლობდა მუსიკოლოგიას. გამოცემული აქვს რამდენიმე სახელმძღვანელო გეოფიზიკაში, აგრეთვე სტატიები სეისმოლოგიას, ციფრული სიგნალის დამუშავებასა და კომპიუტერულ მეცნიერებაში, ასევე, სეისმოლოგიისა და მუსიკალური აკუსტიკის კავშირის შესახებ. უკანასკნელ ხანს მისი სამეცნიერო აქტივობა ეძღვნება ქართულ ვოკალური მრავალხმიანობის კვლევას ბუნებრივი და კომპიუტერული მეცნიერების პერსპექტივით და რაც გულისხმობს ჰარმონიულ სტრუქტურას, აწყობას, ბგერათრიგებსა და სასიმღერო სტილს.

ქართული და შუა საუკუნეების მრავალხმიანობის ანალიზი და მოდელირება
(სიმჰა არომისა და ფლორან კ. დერას თანაავტორობით)

ტრადიციულ ქართულ სიმღერასა და გვიანი შუა საუკუნეების დასავლეთ-ევროპულ მუსიკას შორის მსგავსება მსჯელობის საბაზი გახდა მათ შორის შესაძლო ხანგრძლივი ურთიერთობების შესახებ. მოხსენებაში ჩვენ კიდევ ერთხელ ვუბრუნდებით სამხმიანი ქართული და შუა საუკუნეების სიმღერების მცირე კორპუსს. სიმღერების ჰარმონიულ სტრუქტურაში „ღერძისა“ და „გამშენების“ გასამიჯნად ჩვენი ანალიზის პირველ ნაწილში გამოვიყენეთ კლასიკური მუსიკოლოგიური მეთოდები და შევისწავლეთ მათი დროებითი განვითარება. მეორე მიდგომა იყენებს გამოთვლით მეთოდს. კილოსა და აკორდიკის, აკორდების მოძრაობის აღწერების შედარება გვიჩვენებს მსგავსება-განსხვავებას განხილულ ნიმუშებს შორის და წინა პლანზე წამოსწევს ამ ორი მეთოდოლოგიური მიდგომის დადებით და უარყოფით მხარეებს.

დავით შუგლიაშვილი
საქართველო

მუსიკოლოგიის დოქტორი, საეკლესიო მუსიკის სპეციალისტი, ეთნო-მუსიკოლოგი. ასოცირებული პროფესორი. ანსამბლ ანჩისხატის ხელმძღვანელი. მუშაობს საქართველოს ეროვნულ ბიბლიოთეკაში მუსიკალური განყოფილების უფროსის თანამდებობაზე; ასწავლის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიასა და გიორგი მთაწმინდელის სახელობის საეკლესიო გალობის უმაღლეს სასწავლებელში. ავტორია ოცდაათამდე სამეცნიერო შრომისა და სტატიისა, რომელთა ძირითადი თემა ქართული საეკლესიო გალობა და ხალხური მუსიკალური შემოქმედებაა. ხალხური სიმღერისა და საგალობელთა რამდენიმე სანოტო კრებულის, მონოგრაფიის, კატალოგის, სამგალობლო ტერმინთა ლექსიკონის ავტორი. არტემ ერქომაიშვილის სახელობის პრემიის ლაურეატი (2016).

ჩვენ მშვიდობა – სიმღერის საუკუნოვანი გზა

ქართულ ხალხურ სასიმღერო რეპერტუარში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ტრიოს შესასრულებელ სიმღერებს. დასავლეთ საქართველოში (სამეგრელოში, იმერეთში, ნაწილობრივ, აჭარაში) ამ სახის სიმღერათა რეპერტუარი არცთუ მცირეა, თუმცა ამ სასიმღერო ფორმამ განსაკუთრებული განვითარება გურულ მუსიკალურ ფოლკლორსა და სასულიერო მუსიკაში ჰპოვა. სწორედ აქ აღწევს ქართული პოლიფონიური აზროვნების განვითარება უმაღლეს საფეხურს, რის თვალსაჩინო ნიმუშსაც წარმოადგენს სიმღერა *ჩვენ მშვიდობა*. მისი იმპროვიზაციული ბუნების, ვარიანტულობისა და ხმათასვლის მრავალსახეობების წარმოჩენა ჩვენი მოხსენების ძირითად თემას წარმოადგენს. განხილული გვექნება ამ სიმღერის აუდიო და სანოტო ჩანერის ისტორია, შესრულების თავისებურებები და სანოტო ტრანსკრიფციის პრობლემა. წარმოვაჩინოთ სიმღერის სტრუქტურულ თავისებურებებს, მის არქიტექტონიკას. გამოვაველენთ ჰანგის სტაბილურ და ცვალებად ელემენტებს. გამოვთქვათ მოსაზრებებს სიმღერის სიტყვიერი ტექსტის შესახებ. მიმოვიხილავთ სხვადასხვა ეპოქის, დროისა და ტრადიციის შემსრულებელთა ჩანაწერებს. მათი ურთიერთშედარების გზით შევეცდებით წარმოვაჩინოთ მუსიკალური განვითარებისა თუ დაღმავლობის გზა, რომელიც საუკუნის განმავლობაში განვლო სიმღერამ *ჩვენ მშვიდობა*.

DAVID SHUGLIASHVILI
GEORGIA

Doctor of Musicology, Specialist of Church Music, Ethnomusicologist, Associate Professor. Director of the Anchiskhati Ensemble. Works at the National Library of Georgia as a head of the music department. Teaches at Tbilisi State Conservatoire and Giorgi Mtatsmindeli University of Chanting. Author of over thirty scholarly works and articles concerning Georgian church chant and folk music, as well as several notation collections, a monograph, a catalog, and a dictionary of chanting terminology. A laureate of the Artem Erkomaishvili Award (2016).

CHVEN MSHVIDOBA – A CENTURY-OLD ROAD OF THE SONG

Trio songs hold a particular place in Georgian folk song repertoire. Such repertoire is fairly common in West Georgia (Samegrelo, Imereti and partly Achara); however, this form of singing is particularly developed in Gurian folk songs and church hymns. It is here that the development of Georgian polyphonic thinking reaches the highest level, a clear illustration of which is the song *chven mshvidoba*. This paper touches upon the song’s improvisational nature, variance and diversity of vocal movement; discusses the history of audio recordings and notations, performance peculiarities and the problem of transcription; presents structural peculiarities, architectonics, reveals stable and variable elements of the song; expresses opinions about its text; and reviews recordings made by singers from different eras and traditions. Via their comparison, we will try to show the road of musical development or descent which the song has passed over the period of a century.

თამარ ჩხეიძე
საქართველო

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახ. სახელმწიფო კონსერვატორიისა და გიორგი მთაწმინდელის სახ. გალობის უმაღლესი სასწავლებლის ასოცირებული პროფესორი, საეკლესიო მუსიკის მიმართულების ხელმძღვანელი. მისი სამეცნიერო ინტერესები დაკავშირებულია ძველი ქართული პროფესიული მუსიკის პრობლემების კვლევასთან. სისტემატიურად მონაწილეობს ადგილობრივ და საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციებში (ირლანდია, დიდი ბრიტანეთი, ჩეხეთი, ბელგია, თურქეთი, კვიპროსი, უკრაინა); მიჰყავს სასწავლო კურსები მუსიკის თეორიისა და საეკლესიო მუსიკის მიმართულებით. DAAD-ს სტიპენდიანტი (2014), ჩართულია სხვადასხვა სამეცნიერო და ინსტიტუციურ პროექტებში. 2014 წლიდან არის კონსერვატორიის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი.

წყობის, ფაქტურისა და ჰარმონიული კანონზომიერებების ურთიერთმიმართება ქართულ საეკლესიო საგალობლებსა და ხალხური მუსიკის ნიმუშებში

ქართული ტრადიციული მრავალხმიანობა ფორმების სიმდიდრით გამოირჩევა, რაც ქართულ ხალხურ სიმღერაში ხმათა სხვადასხვა რაოდენობითა და ხმებს შორის ურთიერთდამოკიდებულების განხვავებული ფორმებით ვლინდება. საგალობელში კი, სხვადასხვა სამგალობლო სკოლის ნიმუშებში არსებული ფაქტურული განსხვავებების მიუხედავად, ნორმირებულია როგორც ხმათა რაოდენობა (მრავალხმიანობა სამხმიანობითაა წარმოდგენილი), ისე ხმათა ფუნქციური ურთიერთდამოკიდებულება მუსიკალურ ქსოვილში (მრავალხმიანობა რეზულტატიურია და ყოველთვის მიიღება მზა მელიოდიური მოდელის გამრავალხმიანობის შედეგად). ჩვენი დაკვირებით, ძველი პროფესიული მუსიკისათვის დამახასიათებელი ნორმები, რაც ქართულ გალობაში მწყობრი რვახმის სისტემის არსებობაში, მთქმელის პარტიაში გადმოცემული ჰანგისა და მისი გამრავალხმიანების პრინციპების დაცვაში ვლინდება, განაპირობებს საგალობლის მრავალხმიან ქსოვილში ხალხური სიმღერისაგან განსხვავებული ჰარმონიული ურთიერთობების გაჩენას. მოხსენებაში ყურადღება გამახვილებულია იმ ფაქტორებზე, რომლებიც უნდა განაპირობებენ ქართული ტრადიციული მუსიკის ორ განშტოებაში ხალხურ სიმღერებსა და საგალობლებში სხვადასხვაგვარი კილო-ჰარმონიული ურთიერთობების არსებობას.

TAMAR CHKHEIDZE
GEORGIA

PhD in Musicology, associate professor at V. Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire and Giorgi Mtatsmindeli High School of Chant, Head of the Church Music Department. Her scholarly research is focused on the problems of old Georgian professional music. She systematically participates in local and international scientific conferences (Ireland, Great Britain, Czech Republic, Belgium, Turkey, Cyprus, Ukraine); she leads educational courses in Music Theory and Church Music. DAAD grant winner (2014), is involved in various scientific and institutional projects; has been Head of the Quality assurance Department of Tbilisi State Conservatoire since 2014.

INTERRELATION OF STRUCTURE, TEXTURE AND HARMONY REGULARITIES IN GEORGIAN SACRED CHANTS AND FOLK MUSIC EXAMPLES

Georgian traditional polyphony is distinguished in the riches of forms, which, in Georgian folk music, is manifested by different number of voice-parts and various forms of interrelation between them. In sacred chants, despite textural differences between the examples of different Chant Schools both number of parts (polyphony is presented by three-part examples) and functional interrelation between the parts in musical texture (the polyphony is resulting and is always obtained via polyphonization of the ready melodic model) is standardized. According to our observation the norms characteristic to old professional music, in Georgian chanting manifested in the existence of the ordered eight-tone system, keeping the principles of the melody and its polyphonization in *mtkmeli* part, in the polyphonic texture of chant determines the appearance of harmonic interrelations different from those in folk song. The paper draws attention to the existence of different mode-harmonious relations between the two branches of Georgian traditional music folk songs and sacred chants.

სუსან ციგლერი
გერმანია

ფილოსოფიის დოქტორი. დაამთავრა კიოლნის უნივერსიტეტის მუსიკოლოგია/ეთნომუსიკოლოგიისა და სლავური ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტები. მუშაობს ბერლინის ფონოგრამარქივში, ბერლინის ეთნოლოგიური მუზეუმის ეთნომუსიკოლოგიის განყოფილებაში, პრუსიული მემკვიდრეობის ფონდში. გამოქვეყნებული აქვს მრავალი სამეცნიერო სტატია ბერლინის ფონოგრამარქივის ისტორიასა და მასალებზე, არის კომპაქტური დისკებისა და ისტორიული კოლექციის თანა-რედაქტორი.

**გერმანელი მოგზაურების თვალით დანახული ქართული მუსიკა
(მე-18 საუკუნის დასასრული, მე-20 საუკუნის დასაწყისი)**

ტრადიციული მუსიკის გადაცემა, ძირითადად, ზეპირი გზით ხდება. ამიტომ მნიშვნელოვანია იმ ისტორიული დოკუმენტების მოძიება, რომლებიც შესაძლოა შეიცავდნენ ინფორმაციას მუსიკის შესახებ წარსულში. ისტორიულ ფოტოებთან ერთად ყველაზე ღირებულ ისტორიულ წყაროს წარმოადგენს ევროპელი მოგზაურების ჩანაწერები აბორიგენი ხალხების კულტურებისა და მუსიკის შესახებ, რომელთა კრიტიკულად განხილვაა საჭირო – გასათვალისწინებელია, თუ ვინ არის ჩანაწერების ავტორი, მისი მოგზაურობის გარემოებები, პოლიტიკური სიტუაცია შესაბამის რეგიონში და – არა თქმა უნდა – აუდიტორია მის სამშობლოში.

მუსიკა გლობალური ფენომენია და მისი მოსმენა ყველგან შეიძლება. მოგზაური სიამოვნებით აღწერს მისთვის ახალსა და უცხო: მუსიკალურ საკრავებს და სიმღერებს, ან ქორწილისა თუ გლოვის რიტუალებს, ცეკვებს და სხვადასხვა სახის გასართობს. მაგრამ ისინი ყოველთვის ხელმძღვანელობენ საკუთარი კულტურული ფესვებითა და პირადი გამოცდილებით. მოხსენებაში მიმოხილულია მე-18-19 საუკუნეებში გამოქვეყნებული გერმანელი მოგზაურების კავკასიური ჩანაწერები. მისი მიზანია გაარკვიოს, არსებობს თუ არა კავშირი მოგზაურის ბიოგრაფიულ ფესვებსა და მის მიერ სხვა ხალხების კულტურების, განსაკუთრებით მუსიკის, აღწერას შორის.

SUSANNE ZIEGLER
GERMANY

Ph.D. Graduated in Musicology/Ethnomusicology and Slavic languages and literature at the University of Cologne. Has a position at Berlin Phonogramm-Archiv, Ethnomusicology department of the Ethnological Museum, National Museums in Berlin, Prussian Heritage Foundation. Published numerous scientific articles on the history and holdings of the Berlin Phonogramm-Archiv and is co-editor of the historical collections of CD series.

**MUSIC IN GEORGIA IN THE PERSPECTIVE OF GERMAN TRAVELERS
(LATE 18TH TO EARLY 20TH CENTURY)**

Traditional music is mainly orally transmitted, and little is known about its former stages. Therefore, the search for historical documents which may provide information on music in former times is very important. Together with historical photos, itineraries of European travelers are among the most valuable historical sources. Many European travelers wrote down their observations on indigenous peoples' cultures in general, and specifically on music. However, to benefit from itineraries as historical sources for music, they have to be viewed critically. The writer himself, his background, the circumstances of his journey, the political situation in the respective region, and—of course—the audience at home must be taken in consideration.

The traveler will be eager to describe what is new and strange for him: musical instruments and specific songs he never heard before, or rituals connected with weddings and death, dances and different kinds of entertainment. But the travelers' observations are always guided by their own cultural background and personal experience.

In my paper, I will give an overview on reports of German travelers in the Caucasus region, published from the 18th century to the early 20th century. My aim is to find out whether there is a relationship between the biographical background of the traveler and his description of foreign peoples' cultures, and especially music.

ნინო ციციშვილი
ავსტრალია/საქართველო

ეთნომუსიკოლოგი, შემსრულებელი, გუნდის ხელმძღვანელი და მუსიკის არანჟირების ავტორი. მელბურნის უნივერსიტეტის საპატიო მკვლევარი და მელბურნის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ქართული გუნდის ხელმძღვანელი. მისი ბოლოდროინდელი კვლევების თემა არის სატრფიალო სიმღერების, ადამიანის კულტურის, სექსუალურობისა და კომუნიკაბელობის ინტერდისციპლინური და ევოლუციური კვლევა. მის ადრეულ გამოცემებს შორის არის სადოქტორო დისერტაცია და წიგნები მუსიკის, გენდერის, ნაციონალიზმისა და პოლიტიკური იდეოლოგიების ურთიერთობების შესახებ.

ცვლილებები კულტურასა და უკველესი ადამიანის სოციალუმი

ადამიანის კულტურის დადგენილი მოდელი ხელს უწყობს ინდივიდუალურ ქორწინებას, სქესობრივ განსაკუთრებულობას და ინცესტის აკრძალვას, როგორც ადამიანის თანდაყოლილ თვისებებს. წამყვანი სოციალურ-ბიოლოგიური თეორიების თანახმად ადამიანის კულტურა ირეკლავს და ავითარებს თანდაყოლილ ბიოლოგიურ მიდრეკილებებს ამ სოციალური პრაქტიკებისკენ. მიჩნეულია, რომ სოციალური და ჯოგად ცხოვრების განვითარებას ხელი შეუწყობს ინდივიდუალური ოჯახების გაფართოებამ, მონოგამიამა და სქესობრივმა ექსკლუზიურობამ. მოხსენებაში წარმოგენილია საპირისპირო პარადიგმა, რომლის მიხედვითაც ადამიანთა სოციალური კოლექტიური სტრუქტურებიდან ინდივიდუალური ოჯახებისკენ განვითარდა. კულტურა, როგორც ცალსახად ადამიანის დამახასიათებელი ნიშანი, ბიოლოგიურად მემკვიდრეობით ტერიტორიებს კი არ ასახავს, არამედ პირიქით, უმეტესად, მათ თავშეკავებისკენ უბიძგებს და მათ სოციალურად შეთანხმებულ ქცევებად გადაქცევს. მე ვფიქრობ, რომ ადამიანის სოციალური, მრავალრიცხოვანი სქესობრივი გაერთიანებებისა და ჯოგური სოციალური სტრუქტურების ჩათვლით, არის ერთი ასპექტი რომელიც კაცობრიობის კულტურულმა მიღწევებმა ჩაახშო და ინდივიდუალურ ოჯახურ სისტემაზე გადააქცია. ეთნომუსიკოლოგია იკვლევს კავშირს გათანაბრებულ სოციალურ და ჯგუფურ მუზიციურობას შორის. ადამიანთა საზოგადოებებისა და კულტურების უმრავლესობა, ადამიანის სოციალური ან გათანაბრებულ ფორმებით, ნაკლებად განიცდის ჯგუფურ მუზიციურობაზე დაფუძნებული „კულტურის“ წნეხს.

NINO TSITSISHVILI
AUSTRALIA/GEORGIA

Ethnomusicologist, performer, choir director and arranger from Melbourne, Australia. An Honorary Research Fellow at the University of Melbourne and Director of the Georgian Choir at Melbourne Polytechnic. Her recent research interests include the interdisciplinary and evolutionary study of love song, human culture, sexuality and sociality. Her earlier publications, including her PhD dissertation and books, concern the relationship between music, gender, nationalism and political ideologies.

CHANGES OF CULTURE AND EARLY HUMAN SOCIALITY

The established model of human culture promotes individual marriage, sexual exclusiveness, and the incest taboo as intrinsic features of the human species. According to leading socio-biological theories, human culture mirrors and advances inherent biological predispositions for these social institutions. Sociality and gregariousness are thought to be developed from the extension of individual families, monogamy and sexual exclusiveness. In this paper I introduce an opposite paradigm, one according to which human sociality has moved from collective structures towards individual families. Culture, as a uniquely human characteristic, does not mirror biologically intrinsic domains; on the contrary, most of the time it restrains and alters them into socially agreed behaviours. I propose that human sociality, including multiple sexual unions and gregarious social structures, is one aspect which got suppressed by the cultural advances of humanity as it shifted to individual family system. The connection between egalitarian sociality and group music-making has been discussed in ethnomusicology. Most human societies and cultures which might suggest gregarious and egalitarian forms of human sociality less constrained by “culture” are based on group music-making.

მაკა ხარძიანი
საქართველო

ეთნომუსიკოლოგი, მუსიკოლოგიის დოქტორი, შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და გიორგი მთაწმინდელის სახელობის საეკლესიო გალობის უმაღლესი სასწავლებლის ასოცირებული პროფესორი; ვანო სარაჯიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტმესც-ის სპეციალისტი, ცენტრის ელექტრონული ბიულეტენის რედაქტორი, ცენტრის მიერ ინიცირებული კურსის „ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების მოკლევადიანი კურსი უცხოელი სტუდენტებისთვის“ პედაგოგი; ქალთა ფოლკლორულ ანსამბლ „ნანიას“ წევრი და შემოქმედებითი პროექტების ხელმძღვანელი.

მისი სამეცნიერო ინტერესების სფეროა სვანური მუსიკალური ფოლკლორი. მონაწილეობა აქვს მიღებული სხვადასხვა ადგილობრივ და საერთაშორისო სამეცნიერო ფორუმში, არის სვანური ხალხური სიმღერების სასწავლო კრებული შემდგენელი (2017).

ისლამ ფილფანის საჭუნერო კომპოზიციები – თანამედროვე HOMO-POLYPHONICUS-ის ძეგლი

მრავალხმიანი მუსიკალური აზროვნების კვალი ქართულ ტრადიციულ ინსტრუმენტულ მუსიკაში სვანეთში ორგვარი ფორმით გამოვლინდა: ერთი მხრივ, ამ კუთხის სიმღერების სტაბილურმა სამხმიანობამ ზუსტად „მოიგრო“ სამხმიანი ჭუნერი, მეორე მხრივ კი, ჭუნერი, როგორც ტრადიციულად, სათანხლებო საკრავი, სოლო საკრავად აქცია. უკანასკნელი ფაქტი უკავშირდება ცნობილი სვანი ეთნოფორის, ისლამ ფილფანის მოღვაწეობას, რომელიც საჭუნერო კომპოზიციებად აქცევდა ყველაფერს, რასაც „ყურს მოჰკრავდა“: დანყებული სვანური და საქართველოს სხვა კუთხეების ხალხური სიმღერებითა და საგალობლებით, დამთავრებული კინომუსიკითა და საოპერო ნიმუშებით. ამჯერად, მოხსენებაში განხილულია სვანური ტრადიციული სასიმღერო ნიმუშების საჭუნერო ტრანსკრიფციები, რომლებშიც, შემღებებისდაგვარად, ასახულია პირველწყაროსთვის დამახასიათებელი კილო-ინტონაციური, მეტრულ-რიტმული და ჰარმონიული ფორმულები, აკორდიკა, კადანსები და ა.შ., რაც, უდავოს ხდის, რომ საქმე გვაქვს თანამედროვე Homo-Polyphonicus-ის ქცევასთან.

MAKA KHardzIANI GEORGIA

Ethnomusicologist, Doctor of Musicology, associate professor at Shota Rustaveli Theatre and Film Georgia State University and Giorgi Mtatsmindeli Higher Educational Institution of Ecclesiastical Chant; a specialist at the IRCTP of Tbilisi State Conservatoire, editor of the Centre’s Bulletin, a teacher of the Centre’s short course in “Georgian Folk Music” for foreigners; a member of female ensemble *Nanina*. The focus of her scientific activity is Svan folk music. Has participated in various local and international scientific forums; is the compiler of a self-study collection of Svan folk songs (2017).

ISLAM PILPANI’S COMPOSITIONS FOR CHUNIRI – THE BEHAVIOUR OF MODERN HOMO-POLYPHONICUS

In the Georgian traditional instrumental music of Svaneti, the traces of polyphonic musical thinking have been revealed in two forms: on the one hand, the stable three-part singing of the province has been traditionally been accurately “fitted” with three-string *chuniri*; on the other hand, the *chuniri* has been turned from a traditional accompanying instrument into a solo one. The latter fact is related to the activity of a renowned Svan tradition bearer Islam Pilpani, who turned everything that he heard—folk songs and chants from Svaneti and Georgia’s other regions, as well as cinematic music and operatic arias—into compositions for the *chuniri*. This paper deals with Svan traditional songs that have been transcribed for *chuniri*. They reflect mode-intonational, meter-rhythmic and harmonic formulas, chord system, cadences, etc. of the primary source, which clearly indicates that we are dealing with the behaviour of a modern Homo-Polyphonicus.

ლიუ ქსიანგკუნი
ჩინეთი

შანხაის კონსერვატორიის მაგისტრანტი ეთნომუსიკოლოგიაში; კომპოზიციის ბაკალავრი; ტრადიციული მუსიკის საერთაშორისო საბჭოს (ICTM) წევრი; საბჭოს სიმპოზიუმის, კოლოქვიუმისა და მსოფლიო კონფერენციის მონაწილე; გამოქვეყნებული აქვს მოხსენებები წამყვან ინგლისურ და ჩინურ აკადემიურ ჟურნალებში. ჩატარებული აქვს ექსპედიციები მალაიზიაში, ტაილანდში, ლაოსსა და კამბოჯაში.

კონტრაპუნტული სტრუქტურა და მისი ვარიაციები ხმარებისა და ტაილანდის ტრადიციულ პინპეატ/პიფატანსამგლებში

ჩასაბერი და დასარტყამი ინსტრუმენტების ტრადიციულ ანსამბლს ხმერულად *პინპეტი* და ტაილანდურად *პიფატი* ჰქვია. აღმოჩნდა რომ მათ რეპერტუარში თითოეული საკრავის პარტიას, რომელიც არა პოლიფონიურად, არამედ ჰეტეროფონიურად ითვლება, აქვს კონტრაპუნქტული სტრუქტურა, სადაც ძირითადი ნოტები სრულიქმნება დამხმარე ნოტებისგან, რომლებიც სწრაფი თანმიმდევრობით ქმნიან მრავალმრიან ქსოვილს. მეორე განზომილებაა *ჩინგის* სამი ტემპობრივი „დონე“ — ორი პატარა თევზით შექმნილი დრო. თითოეული ძირითადი ნოტი ჩინგის ერთი ჩამორტყმით იკვრება. პირველ დონეზე ძირითადი ნოტები პაუზის გარეშე სრულდება — ეს არის სამიდან ყველაზე სწრაფი ტემპი. მეორე დონეზე თითოეული ძირითადი ნოტი ინტერპოლირებულია ერთი დამხმარე ნოტით, და შესაბამისად, *ჩინგს* ორჯერ უფრო ნელა ჩამოკრავენ. მესამე დონეზე, ის ისევ ორმაგდება და ყველაზე ნელი ტემპი ხდება. ქმერულ მუსიკაში თითოეული ეს ნაწილი დაფიქსირებულია იმ დონეზე რომელზეც შეიქმნა; ხოლო ტაილანდურ მუსიკაში ამ ნაწილების ხშირი ვარირება სამივე დონეზე თანმიმდევრობით ქმნის სიუიტას. ყველაზე საინტერესო არის ის, რომ იშვიათ შემთხვევებში, ინოვაციებისკენ მიდრეკილმა ვირტუოზებმა შეიძლება დაუკრან სამივე დონეზე ერთდროულად, ისევე, როგორც ფუგის ფორმაში გვხვდება ერთდროულად გადიდებული თემა თავის პირველსახესთან ერთად.

LIU XIANGKUN
CHINA

Graduate Student at the Shanghai Conservatory of Music. Started studying composition, piano, and clarinet at the age of nine, and was admitted to the Shanghai Conservatory of Music in 2011. After obtaining a Bachelor’s Degree in composition, he is currently pursuing a Master’s degree in Ethnomusicology. Member of the International Council for Traditional Music (ICTM), presenting several papers in its symposia, colloquia, and world conferences; has published several papers in English and Chinese in leading academic journals. Has carried out several fieldwork expeditions in Malaysia, Thailand, Laos, and Cambodia.

CONTRAPUNTAL STRUCTURE AND ITS VARIATIONS IN TRADITIONAL KHMER AND THAI PINNPEAT/PIPHAT ENSEMBLE

The traditional ensemble consisting of woodwinds and percussion instruments is known as *Pinnpeat* in Khmer or *Piphat* in Thai. Each instrument’s part in this repertoire, although considered to be heterophonic instead of polyphonic, is found to have the concept of a contrapuntal structure whereby the skeletal notes are elaborated with excursive notes in faster succession, forming a layered texture of voices. On another dimension, there are three “levels” of tempo characterized by the *Ching*, a pair of small cymbals keeping the time with its open-closed cycles. Each skeletal note is played with each stroke of the *Ching*. On the first level, skeletal notes are played without intermission, hence this is the fastest tempo of the three. On the second level, each skeletal note is interpolated with one auxiliary note, and correspondingly the *Ching* strokes are twice as slow. Therefore, the row of skeletal notes doubles in length, similar to the augmentation of the subject in a fugue. On the third level, it doubles again, being the slowest tempo. In Khmer music, each piece is fixed to the level it was composed in; however, in Thai music, these pieces often become variations on all three levels played in succession, forming a suite. Most interestingly, in some rarer cases where genuinely innovative Thai virtuosos are involved, they may play in more than one level simultaneously, similar to the juxtaposition of the augmented subject with its original form in a fugue.

ნიკოლოზ ჯოხაძე საქართველო

გიორგი მთაწმინდელის სახ. გალობის უმაღლესი სასწავლებლის მონვეული ლექტორი (2018 წლიდან); სწავლობდა საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში, ენერგეტიკისა და ტელეკომუნიკაციის ფაკულტეტზე (2009-2012). 2013-2017-წლებში – ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში, მეცნიერებისა და ხელოვნების ფაკულტეტზე, ისტორიის მიმართულებით, აქვე მეორე სპეციალობად აირჩია ეთნომუსიკოლოგია (ხელმძღვ. ნინო მახარაძე). სწავლის პერიოდში იყო უნივერსიტეტის ხალხური სიმღერის გუნდის წევრი. არის ახალგაზრდა ეთნომუსიკოლოგთა კონფერენციების, ფოლკლორული და სასულიერო მუსიკის ბათუმის საერთაშორისო კონფერენციის მონაწილე.

გარმონის გზა საქართველოში

არსებობს მოსაზრება, რომ გარმონი საქართველოში ჩრდილოკავკასიის გავლით, რუსეთიდან შემოვიდა. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ საკითხთან დაკავშირებით საგანგებო კვლევა არც ჩატარებულა. წინამდებარე მოხსენება, ერთი მხრივ, ეყრდნობა ავტორის – როგორც რესტავრატორ-შემსრულებლის გამოცდილებას და, მეორე მხრივ, პროფესიულ ცოდნას – ისტორიული წყაროების ანალიზს. დასკვნა ასეთია: გარმონი საქართველოში არა რუსეთიდან, არამედ აქ არსებული გერმანული კოლონიებიდან უნდა გავრცელებულიყო. გერმანელთა მიგრაცია კავკასიაში 1817 წელს დაიწყო, რაც რამდენიმე ფაქტორმა განაპირობა, მათ შორის, გერმანიაში გაჩენილი სექტანტების, ე.წ. სეპარატისტების მოძრაობამ. კავკასიაში გერმანელთა პირველი რვა კოლონია 1818 წელს ჩნდება. შემდგომში მათი რიცხვი გაიზარდა, ამათგან, ყველაზე მეტი, დაახლოებით, 21 საქართველოში იყო. გარმონის საქართველოში დამკვიდრების საქმეში გერმანელთა წვლილზე პირდაპირი წყაროები, ფაქტობრივად, არ არსებობს. ამის მიზეზი საბჭოური რეპრესიებია. მოვლენებისა და ფაქტების ლოგიკური ანალიზი, გერმანელთა გამოცდილებისა და სამეურნეო საქმიანობის გავლენა ადგილობრივი მოსახლეობის ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაზე იძლევა საფუძველს, რომ ვთქვათ – ქართული გარმონის ჩამოყალიბებაში უშუალოდ გერმანელ ოსტატებს უნდა მიეღოთ მონაწილეობა.

NIKOLOZ JOKHADZE GEORGIA

Invited lecturer at Giorgi Mtatsmindeli High School of Chanting since 2018 (the course “Georgian garmoni”). Majored in power engineering and telecommunications at the Technical University of Georgia in 2009–2012. Studied history at the School of Arts and Sciences of Ilia State University in 2013–2017; at the same time he selected ethnomusicology (supervisor Nino Makharadze) as second specialty. At the University, he was a member of the University folk choir. Has participated in the conferences of young ethnomusicologists, and Batumi International Conference of Folk and Church Music.

THE PATH OF GARMONITO GEORGIA

There is an opinion that *garmoni* was introduced to Georgia from Russia via the North Caucasus. However, it should be noted that no special research has been conducted on this issue. The present paper is based on the author’s experience as a restorer-performer on the one hand and his professional knowledge—analysis of historical sources—on the other hand. The conclusion of the research is as follows: the *garmoni* was disseminated in Georgia not from Russia, but from the German colonies of Georgia. The first wave of the Germans left for the Caucasus in 1917. The migration was caused by several factors, including the so-called separatist movement of sects that emerged in Germany.

The first eight German colonies arrived in the Caucasus in 1918. Later their number increased, and Georgia hosted the most—about twenty-one colonies. There are no sources directly confirming the Germans’ contribution to the introduction of *garmoni* in Georgia; this can be explained by Soviet repressions. But the logical analysis of events and facts, including the influence of the Germans’ experience and economic activities on the economic and cultural life of the local population, provides a basis to say that German masters must have participated in the formation of Georgian *garmoni*.

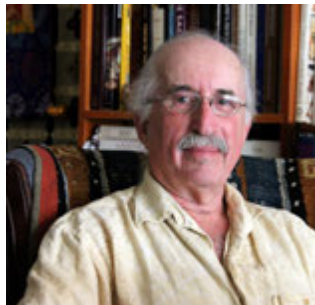
მრგვალი მაგიდა: ტრადიციული პოლიფონია და მთები **ROUND TABLE: *TRADITIONAL POLYPHONY AND MOUNTAINS***

წამყვანი: იოსებ ჟორდანია
Speaker: JOSEPH JORDANIA

საყოველთაოდ ცნობილია რომ მსოფლიოს ბევრი მრავალხმიანი კულტურა მთიან რეგიონებში გვხვდება. პრაქტიკულად, მთები (ალპები, ბალკანები, პირენეები, კავკასია, ჰიმალაები, ანდეები) ინახავენ მრავალხმიან ტრადიციებს. ეს ფაქტი აღძრავს მრავალ საინტერესო და ურთირთდაკავშირებულ კითხვას: აქვთ თუა არა რაიმე საერთო თვისება ვოკალური მრავალხმიანობასა და მთის ხალხებს? წარმოადგენს თუ არა მთები მისი გადარჩენის ფაქტორს ვოკალური მრავალხმიანობის წარმოშობის, ან გეოგრაფიული იზოლაციის საშუალებით? ავრცელებენ თუ არა მიგრანტი მთიელები მრავალხმიანობას სხვა არა-მთიან რეგიონებში? ამ და მრავალ სხვა კითხვაზე პასუხის გაცემას ჭირდება შედარებითი პერსპექტივა, მაგრამ მრგვალ მაგიდაზე შეიძლება განხილული იქნას არა მხოლოდ მთიელთა მრავალხმიანობის შედარებითი ასპექტები, არამედ სხვადასხვა მთიელი ხალხის სოციალური, კულტურული, ანთროპო-ზო-ლოგიური და სხვა პრობლემებიც.

It is widely known that many polyphonic cultures of the world are found in mountain ranges. Virtually all the mountain ranges (Alps, Balkans, Pyrenees, Caucasus, Himalayas, Andes) host polyphonic traditions. This interesting fact leads to many intriguing and interrelated questions: are there any uniting features between the vocal polyphony of mountain peoples? Do mountains work as a factor for the genesis of vocal polyphony, or the survival factor of vocal polyphony through geographic isolation? Do migrating mountaineers spread polyphony to other, non-mountainous regions? Discussing these and many other scholarly questions requires comparative perspective, but Round Table is also open for non-comparative approaches on the polyphony of mountain peoples, cases of various mountain peoples from various, social, cultural, anthropological and other points of view.

პიტერ გოლდი
აშშ

ანთროპოლოგი, ეთნომუსიკოლოგი, მუსიკოსი და ავტორი. იკვლევს ქართულ, ტიბეტურ და ამერიკელი ინდიელების მუსიკას, ხელოვნებას, რელიგიურ ტრადიციებსა და არქეოლოგიურ წარმოშობის მასალას. ასწავლის ინდიანას უნივერსიტეტისა და კალიფორნიის ერთიანი კვლევების ინსტიტუტის ანთროპოლოგიის ფაკულტეტზე (სან ფრანცისკო), ასევე, ქალაქ ნიუ იორკის უნივერსიტეტის მუსიკის ფაკულტეტზე. წარსულში მეცნიერ მუშაკი ამერიკის ბუნების ისტორიის მუზეუმში, ცნობილი ანთროპოლოგის, დოქტორ მარგარეტ მიდის ასისტენტი, იყო კულტურის მუზეუმის კურატორი და პროექტის უძველესი გზები დირექტორი, მუშაობდა სახალხო განათლებასა და მედიაში მსოფლიოს აბორიგენული და სულიერი კულტურის სფეროებში.

შეადგინა ხმოვანი ანთოლოგია ქართული ხალხური მუსიკა თურქეთიდან და იმუშავა ანთოლოგიასა და წიგნზე ქართული მრავალხმიანობა დასავლეთ თურქეთში. არის ავტორი წიგნებისა: ტიბეტური ანარეკლები, დედამიწის საკურთხეველი: ტიბეტის სიცოცხლე, მინა და სული; ტიბეტური პილიგრიმობა; ნავახოსა და ტიბეტის წმინდა სიბრძნე: სულის წრე, არის რედაქტორი/მთარგმნელი დალაი ლამას ნამღერი ლოცვა-ლექსისა: სიმართლის სიტყვები. არის ავტორი დოკუმენტური რადიო პროგრამისა ტიბეტი: ოდისეა ბგერაში; და თანა-პროდიუსერი დოკუმენტური ვიდეო ფილმისა სილამაზეში დავდივარ: ნავახოების გზა ჰარმონიისკენ.

PETER GOLD
USA

Is an anthropologist, ethnomusicologist, musician and author, specializing in Georgian, Native American and Tibetan studies, including their music, art, religious traditions and archaeological origins. He has taught on the anthropology faculties of the California Institute of Integral Studies in San Francisco and Indiana University, as well as the music faculty of the City University of New York. Formerly a research assistant to the eminent anthropologist Dr. Margaret Mead at the American Museum of Natural History, he had a career as cultural museum curator and is director of the *Ancient Ways* Project, a public educational and media endeavor on world indigenous and spiritual cultures. Peter Gold compiled the recorded anthology, *Georgian Folk Music from Turkey* and is a contributor to the recent anthology and book, *Georgian Polyphony in Western Turkey*. He is author of the books *Tibetan Reflections*; *Altar of the Earth: The Life, Land and Spirit of Tibet*; *Tibetan Pilgrimage*; *Navajo and Tibetan Sacred Wisdom: The Circle of the Spirit*, and is editor/translator of the Dalai Lama's sung prayer-poem *The Words of Truth*. He also produced the radio documentary *Tibet: An Odyssey in Sound*; and was co-producer of the video documentary *In Beauty I Walk: The Navajo Way to Harmony*.

ფოტო: მ. კილაძე / Photo: M. Kiladze

კონსერვატორიის დიდი დარბაზი

აგებულია 1938-1941 წლებში. იგი, როგორც არქიტექტურული ძეგლი, შესულია კულტურული მემკვიდრეობის უძრავ ძეგლთა სიაში. დარბაზი აღდგენილი და რესტავრირებულია 1997 წელს. დარბაზი გათვლილია 500 ადგილზე. გამოირჩევა შესანიშნავი აკუსტიკური თვისებებით. გათვალისწინებულია კამერული და სიმფონიური მუსიკის კონცერტებისათვის. დარბაზს ამშვენებს *Alexander Schuke Potsdam*-ის ფირმის 3-მანუალიანი 40-რეგისტრიანი ორგანი, *Steinway & sons*-ის ფირმის ორი საკონცერტო როიალი, გააჩნია ციფრული ხმის ჩამწერი სტუდია, მოძრავი სცენა, საორკესტრო ორმო და ყველა ის შესაძლებლობა, რომელიც პასუხობს თანამედროვე საკონცერტო დარბაზების საერთაშორისო სტანდარტებს. სხვადასხვა წლებში დარბაზში კონცერტებს მართავდნენ მსოფლიოში სახელგანთქმული ქართველი და უცხოელი მუსიკოსები, მათ შორის: ა. გოროვიცი, ე. პეტრი, დ. შტიდრი, ო. რიდი, ს. რისტერი, ე. გილესი, მ. როსტროპოვიჩი. კონსერვატორიის დიდი დარბაზი დღესაც სისხლსავსე ცხოვრებით ცხოვრობს და დედაქალაქის მნიშვნელოვანი კულტურული ცენტრია. ბოლო წლებში კონსერვატორიის დიდ დარბაზში ტრადიციულად ტარდება საახალწლო კონცერტების სერია, რომელშიც მონაწილეობენ თანამედროვეობის გამოჩენილი მუსიკოსები.

THE GRAND HALL OF THE CONSERVATOIRE

The Grand Hall of the Conservatoire was built in 1938-1941. The Hall has been as an object of national cultural heritage. The Hall was renovated in 1997. The Grand Hall seats an audience of 500 and is distinguished for its perfect acoustic qualities. It provides all the necessary facilities for chamber and symphony music concerts while its revolving stage and orchestra pit allow for opera performances. The Hall prides itself on a three manual forty register *Alexander Schuke Potsdam* organ and two *Steinway & Sons* concert grand pianos both in excellent condition. The Grand Hall has digital audio-recording facilities. In different years outstanding musicians of the world such as: A. Horovitz, E.Petri, D. Shtidri, O Reed, S. Richter, D Oistrach, E Gilels, M Rostropovich, etc performed on the stage of the Grand Hall. Nowadays the Grand Hall is one of the major cultural centres of the capital. It has become good tradition to hold series of the New Year's concerts with the participation of prominent Georgian and visiting musicians.

კონსერვატორიის მცირე დარბაზი

მცირე დარბაზი საზეიმოდ გაიხსნა 1904 წლის 7 ნოემბერს. დარბაზის დამთავრებისათვის თანხა გაიღეს მეცენატებმა კონსტანტინე ალიხანოვმა და ძმებმა იაკობ და სტეფანე ზუბალაშვილებმა. დარბაზის ინტერიერი გვარწმუნებს იმაში, რომ XX საუკუნის დასაწყისში თბილისში არტმოდერნმა შემოაღწია. არქიტექტურული გაფორმება ეკუთვნის ცნობილ მხატვარ-დეკორატორ ნოვაკს, რომელმაც დარბაზის შიდა კედლები და ქერი მოდერნის სტილის ძერწილი ჩუქურთმებით მორთო და მოავარაყა; კედლების გასწვრივ ბახის, ბეთჰოვენის, გლინკას, რუბინშტეინის ბიუსტებია განლაგებული; დარბაზის ელექტროგანათებისა და მოპირკეთების სამუშაოები მთლიანად შუკერტის ფირმამ შეასრულა.

მცირე დარბაზის 100 წლის თავზე მოხდა მისი პირვანდელი სახით აღდგენა, სრული რესტავრაცია. ორასადგილიანი მცირე დარბაზი გამოირჩევა შესანიშნავი აკუსტიკით, აღჭურვილია ციფრული ხმის ჩამწერი სტუდიით, ორი Steinway & Sons-ის და Yamaha-ს ფირმის საკონცერტო როიალებით.

RECITAL HALL OF THE CONSERVATOIRE

The Conservatoire Recital Hall was opened in a festive ceremony on November 7, 1904.

The funding necessary to finish construction was provided by philanthropists Konstantin Alikhanov and Zubalashvili (Iakob and Stepane) brothers. The interior shows very convincingly that art-modern was already familiar in Tbilisi at the beginning of the 20th century. The architectural ornamentation is the work of well-known painter and decorator Novack, who decorated the walls and ceiling of the hall with carved and gilded ornaments.

Busts of Bach, Beethoven, Glinka, and Rubinstein located along the walls of the hall. The lighting and wall tiling were provided entirely by the Schuckert Company. For the centennial anniversary the Recital Hall was renovated and restored to its previous design. Today, this small, 200-seat hall is distinguished by its superb acoustics. It is equipped with a digital recording studio and houses grand pianos by Steinway & Sons and Yamaha.

თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორია

თბილისის კონსერვატორია უმაღლესი მუსიკალური განათლების, შემსრულებლობისა და სამუსიკისმცოდნეო კვლევის ცენტრია საქართველოში. იგი დაარსდა 1917 წლის 1 მაისს. თავისი არსებობის მანძილზე თბილისის კონსერვატორიამ აღზარდა მრავალი გამოჩენილი მუსიკოს-შემსრულებელი, ქართველ კომპოზიტორთა და მუსიკისმცოდნეთა მთელი თაობა. ძალზედ დიდია პრესტიჟულ საერთაშორისო კონკურსებზე გამარჯვებულ სტუდენტთა თუ კურსდამთავრებულთა სია.

კონსერვატორიაში ეწყობა სხვადასხვა სახის მუსიკალური ფორუმები, რესპუბლიკური თუ საერთაშორისო კონკურსები, სამეცნიერო სიმპოზიუმები და კონფერენციები.

ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი — დაარსდა იუნესკო-ს მხარდაჭერით 2003 წლის 1 თებერვალს. ცენტრს აქვს ფართო საერთაშორისო კონტაქტები, საზღვარგარეთული ბიურო ავსტრალიაში. განახორციელა არაერთი საერთაშორისო პროექტი, მათ შორის, იუნესკოს ქართული პოლიფონიის დაცვისა და განვითარების სამწლიანი პროგრამა (2003–2006), რომლის ფარგლებში დაარსდა ცენტრის პერიოდული ორენოვანი ბიულეტენი, გამოიცა ქართველ მეცნიერთა ეთნომუსიკოლოგიური ნარკვევები ინგლისურ ენაზე და ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების სახელმძღვანელო ორი CD-ით ქართულ ენაზე; ჩატარდა 10 ფოლკლორული ექსპედიცია და საფუძველი ჩაეყარა ქართული ფოლკლორის ელექტრონულ მონაცემთა ბაზას. 2006–2008 წლებში ვენის ფონოგრამარქივთან თანამშრომლობით ცენტრმა გამოსცა საქართველოში დაცული ფონოგრაფის ცვილის ლილვაკების კატალოგი და 16 CD ამ საარქივო ჩანაწერებით. 2010 წელს ამერიკულმა გამომცემლობამ Nova Science Publishers-მა ინგლისურ ენაზე გამოსცა ცენტრის მიერ მომზადებული ესეების კრებული *ქართული პოლიფონიის 17 არგუმენტი*. 2014 წელს ბერლინის ფონოგრამარქივთან ერთად, ცენტრმა მოამზადა და გამოსცა ნიგნი *ქართული ნარსულიდან: ქართველ ტყვეთა სიმღერები, ჩანერლი ცვილის ლილვაკებზე გერმანიაში, 1916-1918*. 2017 წელს ცენტრი მასპინძლობდა ევროპული ეთნომუსიკოლოგიური საერთაშორისო ორგანიზაციის სემინარს ESEM 2017. გამოცემულია წინა რვა სიმპოზიუმის მოხსენებების კრებულები (2002, 2004, 2006, 2008, 2010, 2012, 2014 და 2016).

კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის ცენტრი არის ESEM-ისა და ICTM-ის წევრი.

THE V. SARAJISHVILI TBILISI STATE CONSERVATOIRE

Tbilisi State Conservatoire is the center of musical education, performance and musicological studies in Georgia. It was founded on 1 May, 1917. Since the day of its foundation the Conservatoire has brought up a great number of outstanding musicians, performers and generations of Georgian composers and musicologists. The list of the Conservatoire's students and graduates – prize-winners and laureates of the world's most prestigious international competitions, is quite long. Many remarkable musical forums, national and international competitions, scientific symposia and conferences are organized at the Conservatoire.

INTERNATIONAL RESEARCH CENTER FOR TRADITIONAL POLYPHONY was founded on 1 February, 2003, with the support of UNESCO. The Center has many international contacts, including a Foreign Bureau in Australia. The Center has realized numerous international projects, including, most prominently, a three-year UNESCO program beginning in 2003 for the Safeguarding and Promotion of Georgian Traditional Polyphony. As part of this program, publication of a bilingual bulletin (Georgian and English) was initiated; a book of essays by Georgian ethnomusicologists (in English) was published, along with a textbook on Georgian folk music with two CDs (in Georgian); 10 folklore field expeditions were held; and an online database of Georgian folk music was created. In 2006-2008, a *Catalogue of Wax Cylinder Collections in Georgia*, and sixteen CDs from the archival recordings in collaboration with the Vienna Phonogram-Archive, were published. In 2010, Nova Science Publishers, an American firm, released a book of essays titled *Echoes from Georgia: Seventeen Arguments on Georgian Polyphony*, which was prepared by the Center. In 2014, the book and CDs *Echoes from the Past: Georgian Prisoners' Songs Recorded on Wax Cylinders in Germany 1916-1918*, in cooperation with the Berliner Phonogramm-Archiv, was released. In 2017 the Center hosted ESEM-2017 (European Seminar in Ethnomusicology). The Center has also published proceedings of previous (2002, 2004, 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, and 2016) Symposia. The International Research Center for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire is a member of ESEM and ICTM.

ქართული ხალხური სიმღერის საერთაშორისო ცენტრი შეიქმნა 2001 წელს. მისი შექმნის ინიციატორია ბ-ნი ანზორ ერქომაიშვილი.

ცენტრი ეწევა მრავალმხრივ პრაქტიკულ საქმიანობას და უკვე ბევრი სასარგებლო საქმის გაკეთებაც მოასწრო: საფუძველი ჩაუყარა საქართველოს და უცხოურ არქივებში დაცული ქართული ხალხური სიმღერების ფონოჩანაწერების, კინო, ფოტო, ვიდეო და სხვ. მასალების არქივს.

საქართველოს ათამდე რაიონში ხალხური სიმღერების ხანდაზმული ოსტატების ხელმძღვანელობით შექმნა ახალგაზრდა ლოტბართა სკოლები. თანამედროვე უნივერსალური ტექნიკის გამოყენებით აფიქსირებს ძველ საშემსრულებლო ტრადიციებს. საქმიანობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი სფეროა ძველი ფონოჩანაწერების გაშიფვრა, სანოტო კრებულების შედგენა და გამოცემა ლაზერული დისკების სახით. დაწყებულია სერიის საუკუნის ანთოლოგია გამოცემა (1901–2001 წ.წ.).

აქვს ფართო საერთაშორისო ურთიერთობები საზღვარგარეთ არსებულ ქართული ხალხური სიმღერის ანსამბლებთან და ასოციაციებთან, ფონოარქივებთან, სამეცნიერო და საბიბლიოთეკო ცენტრებთან.

ატარებს ფოლკლორულ საღამოებს, ფესტივალებს, კონკურსებს ავთენტიკური ჯგუფების, საოჯახო ანსამბლებისა და ინდივიდუალური შემსრულებლების მონაწილეობით. ცენტრმა განახორციელა იუნესკოს ქართული პოლიფონიის დაცვისა და განვითარების სამწლიანი პროგრამა (2003–2006).

ხელს უწყობს ქართული ხალხური სიმღერის უმნიშვნელოვანეს პრობლემებზე სამეცნიერო კონფერენციებისა და სიმპოზიუმების ჩატარებას.

ცენტრმა 2003 წლიდან დღემდე გამოსცა 30-მდე სანოტო კრებული, აუდიომასალა (მათ შორის – ცნობილი ქართული ხალხური სიმღერების ცალკეული ხმები), სამეცნიერო და საცნობარო ხასიათის წიგნები. აღსანიშნავია: *ქართული ხალხური სიმღერების/ფონოჩანაწერები (1901–1914)*, *ქართული ფონოჩანაწერები უცხოეთში (კატალოგი)*, *სერია ქართული ხალხური სიმღერის ოსტატები – სამეგრელო (5 წიგნი) და გურია (4 წიგნი)*, *ტრადიციული მუსიკა ქართულ-აფხაზურ დიალოგში* და სხვ. უკანასკნელი მასშტაბური ნამუშევარია *ქართული ხალხური მუსიკის ანთოლოგია*, რომელიც მომზადდა ამერიკული გამომცემლობა *ნოვა საიენს პაბლიშერსის*ათვის.

THE INTERNATIONAL CENTRE FOR GEORGIAN FOLK SONG

The Centre was founded in 2001 on the initiative of Mr. Anzor Erkomaishvili.

It undertakes versatile practical activities and has already carried out many useful projects, including: preservation of Georgian folk songs by the creation of new archives based on collecting and restoration of audio recordings, film and video materials, as well as other related materials, wherever they exist in the archives in Georgia or abroad.

It created suitable conditions for masters of Georgian folk song in ten regions of Georgia to pursue their art, and to instruct students through special schools to become masters for future generations; to record and document old performing traditions by using new audio and video equipment.

One of the most important spheres of the Centre's activities is transcription of archival recordings, creation of musical scores for publication in anthologies and issue of compact discs. Publication of the series of *Centenary Anthology /1901-2001/* has already started.

The Centre has established wide international contacts with Georgian folk ensembles, associations, sound archives, libraries and centres of study. It holds folk concerts, festivals and contests with the participation of authentic groups, family ensembles and individual performers. The Center was involved in the realization of UNESCO's three-year (2003–2006) program for the Safeguarding and Promotion of Georgian Traditional Polyphony.

It promotes holding of scientific conferences and symposiums on the most important problems of Georgian folk song. Since 2003 the Centre has published about 30 transcribed collections, audio materials (including those with separate voice parts of the well-known Georgian folk singers), scientific and reference books. The most noteworthy of these are: *The First Sound Recordings of Georgian Folk Song (1901-1914)*, *Georgian Audio Recordings Abroad* (a catalogue), series - *Masters of Georgian Folk Song: Samegrelo* (5 books), *Guria* (4 books),

Traditional Music in Georgian-Abkhazian Dialogue and others.

The last major work is the *Anthology of Georgian Folk Music*, prepared for the publishing house *Nova Science Publishers*, New York.

საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრი

საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრი (ყოფილი ხალხური შემოქმედების სახლი და ხალხური შემოქმედების სა-
მეცნიერო-მეთოდური ცენტრი) შეიქმნა 1936 წელს, ივანე ჯავახიშვილის, ვახტანგ კოტეტიშვილის, დიმიტრი არაყიშვილის,
ვარლამ თოფურაძის, გრიგოლ ჩხიკვაძის, თამარ მამალაძის ინიციატივით. სხვადასხვა დროს ცენტრს ხელმძღვანელობდნენ
მიხეილ მგალობლიშვილი, გრიგოლ კოკელაძე, ვალერიან ცაგარეიშვილი, მიხეილ ჩირინაშვილი, რევაზ კერესელიძე, ცისანა
ქორჩიაშვილი, გიორგი უშიკიშვილი; ამჟამად, მისი აღმასრულებელი დირექტორია გიორგი დონაძე.

დაარსებიდან დღემდე ცენტრის პრიორიტეტები უცვლელია: ხალხური შემოქმედების სხვადასხვა დარგის ნიმუშთა მოძიება,
კვლევა და პოპულარიზაცია; ქართული ყოფის ცოცხალ ფოლკლორულ პროცესებზე დაკვირვება და ყოფიდან გამქრალი
ფოლკლორული ჟანრებისა და ნიმუშების აღდგენა-გაცოცხლება; ქართული ფოლკლორის პოპულარიზაცია და მსოფლიო
კულტურულ პროცესებში ჩართვა. წლების განმავლობაში ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრში შეიქმნა უნიკალური არ-
ქივი, რომელშიც დაცულია: ქართული ხალხური სიმღერისა და საეკლესიო საგალობელთა სანოტო ხელნაწერები; მდიდარი
ხელნაწერი, ფოტო და დოკუმენტური მასალა; საინტერესო ნაშრომები ქორეოლოგიასა და ეთნომუსიკოლოგიაში... ამჟამად
ძველი საარქივო ექსპონატები განთავსებულია ფოლკლორის ცენტრის ელექტრონულ საინფორმაციო ბაზაში. ბოლო ათ-
წლეულში ამას დაემატა მდიდარი საექსპედიციო აუდიო-ფოტო-ვიდეო და დოკუმენტური მასალა, შეიქმნა ცენტრის საქმი-
ანობის ამსახველი ფოტო-ვიდეო მატიაზე...

ფოლკლორის ცენტრმა ბოლო წლებში გამოსცა: 20-მდე აუდიო და ერთი ვიდეოალბომი, ოთხი მონოგრაფია, ხალხური სიმ-
ღერებისა და საგალობელთა 5 სანოტო კრებული, ქორეოლოგიურ ნაშრომთა ანთოლოგიები, მოხეური ზეპირსიტყვიერების
კრებული, მცირე ფოლკლორული ლექსიკონი; გადაიღო სამი მოკლემეტრაჟიანი დოკუმენტური ფილმი. მიმდინარე წლიდან
ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრმა, საქართველოს ხელისუფლების ინიციატივით, ქართული ფოლკლორის უკეთ მოვლა-
დაცვის მიზნით, დაიწყო ცენტრის რეგიონული წარმომადგენლობების ქსელის შექმნა.

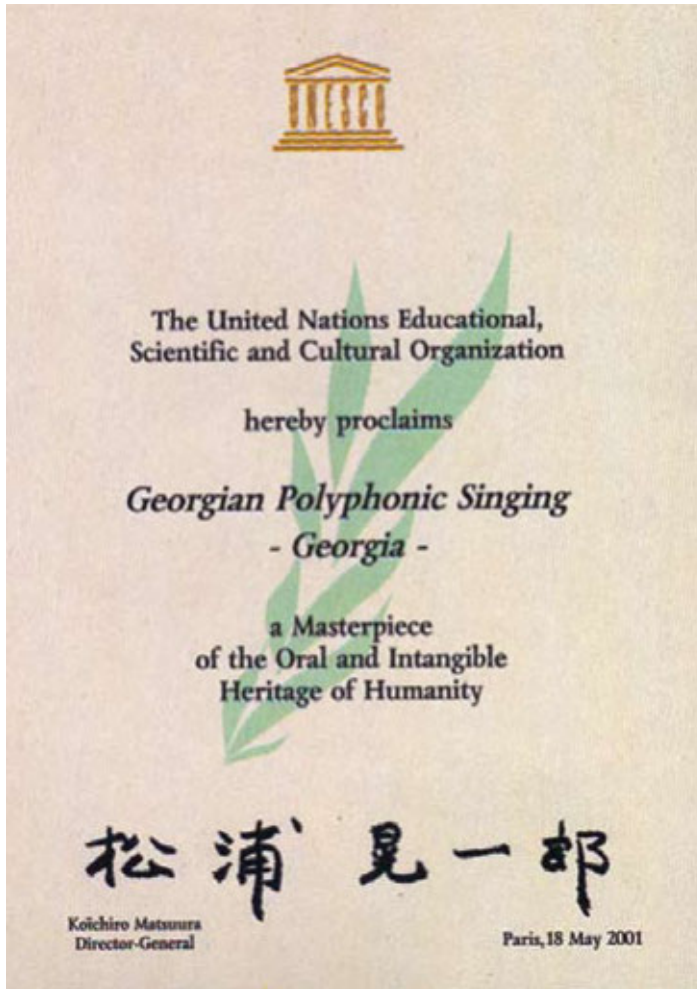
საქართველოს ფოლკლორის
სახელმწიფო ცენტრი
THE FOLKLORE STATE CENTRE
OF GEORGIA

STATE FOLKLORE CENTRE OF GEORGIA

State Folklore Centre of Georgia (former House of Folk Art and Scientific – Methodological Centre of Folk Art) was founded in 1936 on the
initiative of Ivane Javakhishvili, Vakhtang Kotetishvili, Dimitri Araqishvili, Varlam Topuria, Grigol Chkhikvadze, Tamar Mamaladze and oth-
ers. At various times the Centre was headed by Mikheil Mgaloblishvili, Grigol Kokeladze, Valerain Tsagareishvili, Mikheil Chirinashvili, Revaz
Kereselidze, Tsisana Kochechashvili, Giorgi Ushikishvili. Current executive Director is Giorgi Donadze.

Since the day of its inception the Centre has immutable priorities: seek for, study and popularize the examples of various branches of folk art;
observe live folk processes in Georgia's mode of life; revive and publish vanished folk genres and examples; worldwide popularization of
Georgian folklore and its inclusion in world cultural processes. Unique archive has been created at the Centre during years, where preserved are:
notation manuscripts of Georgian folk songs and church hymns; rich oral, photo and documentary material; interesting works on choreology and
ethnomusicology, currently old archival materials are included in the digital information base of the Folk Centre; in the past years it was supple-
mented with rich expedition, audio, photo, video and documentary material, created was the chronicle of the Centre's activity...

State Folk Centre carries out fruitful publishing activity – during the last years about 20 audio and video albums, four monographs, 5 scores of
Georgian chants, anthologies of choreology, collection of Khevi folk poetry, folk dictionary and three short documentary films were issued. For
the better preservation of Georgian folklore the Centre has started creation of its regional network.

გაერთიანებული
ერების
განათლების,
მეცნიერებისა
და კულტურის
ორგანიზაცია
აცხადებს

ქართულ მრავალხმიან
სიმღერას
- საქართველო -

კაცობრიობის ზეპირი და
ხელთუქმნელი
მემკვიდრეობის შუდევრად

კოიშირო მაცუურა
გენერალური დირექტორი

(პარიზი, 18 მაისი, 2001)

„ბოლო დროის ჩემი ერთ-ერთი უძლიერესი მუსიკალური შთაბეჭდილება შონბერგის „იაკობის კიბე“ და ქართული ხალხური პოლიფონიური სიმღერის ჩანანერებია... მუსიკის აქტიური შესრულების ეს ტრადიცია, სათავეს უძველესი დროიდან რომ იღებს, შესანიშნავი მიგნებაა, რომელიც შესრულებისათვის გაცილებით უფრო მეტს იძლევა, ვიდრე თანამედროვე მუსიკის ყველა მონაპოვარი... იოდლი, რომელსაც საქართველოში „კრიმანჭულს“ ეძახიან, საუკეთესოა მათ შორის, რაც კი ოდესმე მომისმენია“.

იგორ სტრავინსკი

“One derives a highly significant musical impression from Arnold Schonberg’s “Jacobleiter” and the recordings of Georgian polyphonic folk singing. This is a tradition of active execution of music which has roots in the remote past; it is also a splendid discovery that is capable of enriching the performing art more than all the acquisitions of modern music... The yodle, known as “krimanchuli” in Georgia, was the best I ever heard”.

Igor Stravinsky

ფილმები

დან შუტი (დიდი ბრიტანეთი/გერმანია)

მთვარით განჯანილები

ჰუგო ზემპი (საფრანგეთი)
ნონა ლომიძე (ავსტრია/საქართველო)

კახური მრავალხმიანი ნანები

FILMS

DAN SHUTT (UK/GERMANY)

WASHED BY THE MOON

HUGO ZEMP (FRANCE)
NONA LOMIDZE (AUSTRIA/GEORGIA)

POLYPHONIC LULLABIES OF KAKHETI

დან შუტი

დიდი ბრიტანეთი/გერმანია

DAN SHUTT

UK/GERMANY

ბრიტანულ-გერმანელი ხელოვანი, იკვლევს იდენტობას, კულტურასა და ტრადიციას მუსიკის საშუალებით. იგი ქმნის და თავისი სახელით გამოსცემს ექსპერიმენტულ მუსიკას. 2017 წელს შექმნა ფილმის მწარმოებელი დამოუკიდებელი კომპანია DANCHFILM.

მთვარით განბანილები მისი პირველი ფილმია.

British-German artist whose work explores identity, culture and tradition, especially through music. He releases experimental music through his own record label and established the independent film production company DANCHFILM in 2017.

Washed by the Moon is his first film.

მთვარით განბანაილები

რეჟისორი: დან შატი

ოპერატორი: ისააკ ისტგეიტი

წელი: 2018

ხანგრძლივობა: 57'

ენა: ალბანური (ინგლისური სუბტიტრებით)

მთვარით განბანაილები არის ალბანური მრავალხმიანი სიმღერისა და ამ მშვენიერი და მივიწყებული ტრადიციის სიცოცხლისუნარიანობის უდიდესი ზეიმი, მიუხედავად გარდაუვალი ცვლილებებისა. სამხრეთ ალბანეთის განსაკუთრებულად ლამაზი ბუნების ფონზე “Kënga Labe”-ს სამი თაობის მომღერლები სიმღერების საშუალებით საუბრობენ მათ ღრმა სულიერ კავშირზე ამ მუსიკასთან.

WASHED BY THE MOON

Director: Dan Shutt

Cinematography: Isaac Eastgate

Year: 2018

Duration: 57'

Language: Albanian (with English subtitles)

Washed by the Moon is a grand celebration of Albanian polyphonic singing and the resilience of this beautiful and neglected tradition in the face of inevitable change. The singers of “Kënga Labe,” from across three generations, explain their deep spiritual connection to and through their songs, against a background of extraordinary southern Albanian landscapes.

ჰუგო ზემპი
საფრანგეთი
HUGO ZEMP
FRANCE

ბაზელის (შვეიცარია) კონსერვატორიის დასარტყამი ინსტრუმენტების სპეციალობით დამთავრების შემდეგ პარიზში სწავლობდა ეთნომუსიკოლოგიასა და ანთროპოლოგიას. პენსიაზე გასვლამდე (2004), 37 წლის განმავლობაში მუშაობდა პარიზის ადამიანის მუზეუმის სამეცნიერო კვლევების ეროვნული ცენტრის ეთნომუსიკოლოგიური კვლევის ჯგუფში. მონაწილეობდა ექსპედიციებში კოტ დ'ივუარში (დასავლეთ აფრიკა), სოლომონის კუნძულებზე (წყნარი ოკეანის დასავლეთი), ევროპაში (შვეიცარია, საქართველო, იტალია). 16 წლის მანძილზე იყო სამეცნიერო კვლევების ეროვნული ცენტრის ჩანაწერების სერიის მთავარი რედაქტორი, ასწავლიდა პარიზ-იქს-ნანტერის უნივერსიტეტში.

თითქმის მთელი კვლევითი საქმიანობა მიუძღვნა ვოკალური და ინსტრუმენტული მრავალხმიანობის შესწავლას. კვლევის საგანია აუდიოვიზუალური საშუალებების გამოყენება კვლევის შედეგების პრეზენტაციისათვის. მისი რეჟისორული ვერსია აშშ-ში გაავრცელა საგანმანათლებლო დოკუმენტური ფილმების რესურს-ცენტრმა.

არის ავტორი ფილმებისა: „არე“ არის მუსიკა (1978); ბამბუკის დამუშავება (1978); სუზანას და ჯოზეფის ქორნილი (1986); გლათალი (1986); იუცინგი და იოდლი (1987); თავისმიერი ხმა, მკერდისმიერი ხმა (1987); ობერტონების სიმღერა (1990); თამარისა და ლაშარის დღეობა (1998); ბალაფონის ოსტატები: სამგლოვიარო რიტუალები (2001); ბალაფონის ოსტატები: ახალგაზრდების სიხარული (2002); ბალაფონის ოსტატები: ზე და კალაბაში (2002); ბალაფონის ოსტატები: მეგობარო, კეთილი იყოს შენი მობრძანება (2002); აფრიკული ლითონის ჩასაბერი ინსტრუმენტების ანსამბლი (2004-2006); სიაკა, აფრიკელი მუსიკოსი (2005); სამგლოვიარო საგალობლები კავკასიის საქართველოდან (2007); ჩერიანას მრავალხმიანობა: საკკოს ჯგუფი (2010). ჩერიანას საალღომო საყვირები (2011); თბილისური დუდუკი: ელდარ შოშიტაიშვილი და მისი მოწაფეები (ნინო ციციშვილთან ერთად) (2012). შვეიცარიული იოდლი – 30 წლის შემდეგ (2015); კახეთის სუფრული სიმღერები (ნინო ლომიძესთან ერთად) (2016).

After his diploma as percussionist from the Conservatory of Basel (Switzerland), he came to Paris to study ethnomusicology and anthropology. Until his retirement in 2004, he worked for 37 years in the Ethnomusicology Research group of the CNRS (National Center for Scientific Research) at the Musée de l'Homme in Paris. He did fieldwork in West Africa (Côte d'Ivoire), South Pacific (Solomon Islands), and Europe (Switzerland, Georgia, Italy). For 16 years, he was general editor of the record series Collection CNRS/Musée de l'Homme, and he taught at the University Paris X-Nanterre. Almost all of his research is about polyphonies, both vocal and instrumental. Main concern is the use of audiovisual means for research and for presenting the results of research. His complete film work is distributed by Documentary Educational Resources in the U.S.A.

Films:

'Are' are Music (1978); Shaping Bamboo (1978); The Wedding of Susanna and Josef (1986); Glattalp (1986); Yooting and Yodeling (1987); Head Voice, Chest Voice (1987); The Song of Harmonics (1990); The Feast-Day of Tamar and Lashari (1998); Masters of the Balafon: Funeral Festivities (2001); Masters of the Balafon: The Joy of Youth (2002); Masters of the Balafon: The Wood and the Calabash (2002); Masters of the Balafon: Friend, Well Come! (2002); An African Brass Band (2004-06); Siaka, an African Musician (2005); Funeral Chants from the Georgian Caucasus (2007); Polyphony of Ceriana: The Compagnia Sacco (2010); Easter Horns of Ceriana (2011); Duduki of Tbilisi: Eldar Shoshitashvili and His Students (with Nino Tsitsishvili, 2012). Swiss Yodelling - 30 Years Later (2015); Table Songs of Kakheti (with Nona Lomidze, 2016).

ნონა ლომიძე
 ავსტრია/საქართველო
NONA LOMIDZE
 AUSTRIA/GEORGIA

მუსიკის მაგისტრი, დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია მუსიკოლოგიის სპეციალობით. იყო თბილისის პედაგოგიური ინსტიტუტის მეცნიერ-მუშაკი, თბილისის მუსიკალური აკადემიის პედაგოგი, საქართველოს ტელევიზიისა და პრესის მუსიკალური მიმომხილველი.

იყო ვენის მუსიკის უნივერსიტეტისა და საშემსრულებლო ხელოვნების ასისტენტ პროფესორი (ჰარმონია და კონტრაპუნქტი). ამჟამად არის ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიის ვენის ფონოგრამ-არქივის უშტატო თანამშრომელი (სეფარდი ებრაელების კულტურული საქმიანობის ფიქსაცია ვენაში, იაპონური და ავსტრიული კულტურული ურთიერთობები, ვენის ფონოგრამარქივში დაცული ქართველი ტყვეების ჩანაწერები).

არის რამდენიმე სტატიის ავტორი კომპიუტერის საშუალებით ქართული მრავალხმიანი სიმღერის გაშიფრვისა და ვენის ქართველ ებრაელთა სათვისტომოს მუსიკალური კულტურის შესახებ და თანაავტორი ჰუგო ზემპის ფილმისა *კახეთის სუფრული სიმღერები (2016)*.

არის ვენის საერთაშორისო პრესის საზოგადოების წევრი.

Master of Music, graduated from Tbilisi State Conservatoire with a specialization in Musicology. She worked as a researcher at Tbilisi Pedagogical Institute and as a lecturer at Tbilisi Musical Academy. She was also a music reviewer for television and press.

She worked as an assistant professor at the Vienna University of Music and Performing Arts (harmony and counterpoint).

At present, she is a freelancer at the Phonogrammarchiv of the Austrian Academy of Sciences (Documentation of the Cultural Activities of Sephardic Jews in Vienna, Cultural Relationship between Japanese and Austrian Culture, Recordings of Georgian War Prisoners at Vienna Phonogrammarchiv).

She published several articles on the computerised transcriptions of Georgian polyphonic songs and on the social aspects of the musical culture of the Georgian Jewish community in Vienna. She is co-author of Hugo Zemp's film *Table Songs of Kakheti* (2016).

She is a member of the Society of the International Press in Vienna.

კახური მრავალხმიანი ნანები

რეჟისორები: ჰუგო ზემპი და ნონა ლომიძე
ხანგრძლივობა: 60'

2 წლის წინ სიმპოზიუმზე ნაჩვენები ფილმის *კახური სუფრული სიმღერები* შემდეგ ეს ფილმის აგრძელებს აღმოსავლეთ საქართველოს ამ კუთხის მრავალხმიანი სიმღერების შესწავლას. ბავშვის დასაძინებელ სიმღერებს ჰქვია ნანა. თუმცა დედის მიერ თავისი შვილისთვის ინდივიდუალურად ნამღერი იავნანები უნივერსალურია, მხოლოდ რამდენიმე ქვეყანას აქვს საკონცერტო სცენაზე მრავალხმიანი აკვნის სიმღერების სხვადასხვა მუსიკალურ დიალექტზე შესრულების ტრადიცია. უფრო მეტიც, მათთან დაკავშირებული სარიტუალო სიმღერები ანუ *სალოცავი ნანა* ან *სალოცავი იავნანა*, რომლებიც წინა-ქრისტიანული რწმენებიდან იღებს სათავეს დღემდე არის შემორჩენილი ტრადიციულ კონტექსტში. რადგანაც ამ ფილმს გააგრძელებს ამერიკული არაკომერციული ორგანიზაცია „საგანმანათლებლო დოკუმენტური რესურსები“, ფილმის სასწავლო გზამკვლევის ვებგვერდზე (მზადების პროცესში), განთავსდება სწავლისა და სწავლებისათვის საჭირო ინფორმაცია.

POLYPHONIC LULLABIES OF KAKHETI

Directors: Hugo Zemp and Nona Lomidze
Duration: 60'

After *Table Songs of Kakheti*, shown at the last Symposium two years ago, this film continues to explore the polyphonic singing of this eastern province of Georgia. In Georgia, songs performed to lull a baby are called *Nana*. While individual lullabies sung by a mother to her child are universal, only a few countries have a tradition of polyphonic cradle songs performed in different musical dialects on the concert stage. Furthermore, related ritual songs, qualified as *prayer Nana* or *prayer Iav-Nana*, take their roots in pre-Christian beliefs, and have survived in their traditional context until today. As this film will be distributed by an American non-profit organization connected with “Documentary Educational Resources” (DER), a Study Guide on the film’s webpage (in preparation) will give useful complementary information for teaching and studying.

ფოლკლორული ანსამბლები

FOLK ENSEMBLES

ავსტრალია გორანი
მელბურნის ქართული გუნდი

AUSTRALIA GORANI
MELBOURNE GEORGIAN
CHOIR

იტალია, სარდინია სუ ტენორე გურალეს

CANADA GABO'S TRIO

კანადა გაგოს ტრიო

GEORGIA ADILEI
ALILO
BARAKA
ELESA
ALEKSANDRE VASADZE
TRIALETI
HAIARTUNI

ლატვია საუსეასი

საფრანგეთი საფვაგატი
საჩუქარი
პერეს ოჯახი

IALONI
IAME
IRIAO
TINA MEITOVA
MANANA MENABDE
MCHELI
MZETAMZE
NANINA
SAMNI
STUMARI
KALAKURI TRIO
KSOVRELEBI
SHILDA
SHIRI
SHEMOKMEDI
DZVELI TAOPA

საქართველო ადილეი
ალილო
ბარაკა
ელესა
ალექსანდრე ვასაძე
თრიალეთი
იალონი
იამე
ირიო
ტინა მეიტოვა
მანანა მენაბდე
მჭეთაგზე
მჭელი
ნანინა
სამნი
სტუმარი
ქალაქური ტრიო
ქსოვრელები
შვილდა
შირი
შემოქმედი
ქველი თაოვა
პერიარტუნე

ITALY, SARDINIA SU TENORE MURALES

LATVIA SAUCEJAS

FRANCE SAMSHABATI
SACHUKARI
THE PERRET FAMILY

ჩეხეთი ჰაერი

CZECH REPUBLIC HAERI

გაბოს ტრიო

კანადა

გაბოს ტრიოს წევრები არიან გაბრიელ მახარაშვილი, ანდრეა კუზმიჩი და მარიო მორელი. ტრადიციული მრავალხმიანობის სიმპოზიუმში მათ პირველად 2016 წელს მიიღეს მონაწილეობა და წარმოადგინეს ორი მრავალხმიანი ტრადიცია, რომელიც ტორონტოში სრულდება: ქართული მრავალხმიანობა და უკრაინული რიდნი ჰოლოს. 2016 წლის ბოლოს საქართველოში არაერთ ოჯახურ თავყრილობაზე მღერის შემდეგ, ჯგუფმა გაბოს ტრიო დაირქვა სახელად. ანდრეა (ეთნომუსიკოლოგი და შემსრულებელი) და მისი ვაჟი გაბო მახარაშვილების მომღერალი ოჯახის წევრები არიან; ისინი მღერიან ქართულ მრავალხმიან სიმღერებს ოჯახურ და კალენდარულ დღესასწაულებზე და ეპიზოდურად გამოდიან სცენაზე ტორონტოში, ნიუ იორკსა და საქართველოში. მარიო, ეთნომუსიკოლოგი, ბალკანური სიმღერის სპეციალისტი, რომელიც სწავლობს ქართულ მრავალხმიანობას ანდრეასთან და გაბოსთან ერთად და ასრულებს სიმღერებს მახარაშვილებისა და სხვა რეპერტუარიდან.

GABO'S TRIO

CANADA

Gabo's trio is Gabriel Makharashvili, Andrea Kuzmich and Mario Morello. Formerly known as Trio From Canada, they first attended the Symposium on Traditional Polyphony in 2016, representing two polyphonic traditions that are practiced in Toronto: Georgian polyphony and Ukrainian *ridnyj holos*. Towards the end of their 2016 trip, after singing at many Georgian family tables, they started being called Gabo's Trio. Andrea – an ethnomusicologist and performing musician - and her son Gabriel are both part of the Makharashvili family, a singing family that performs Georgian polyphony for private family and calendric events and cameo appearances on stages in Toronto, New York and Georgia. Mario, an ethnomusicologist, Balkan-singing specialist and student of Georgian polyphony, will join Andrea and Gabo to sing songs from the Makharashvili repertoire and elsewhere.

გორანი
ავსტრალია

ავსტრალიური ანსამბლი გორანი 9 მამაკაცისაგან შედგება. რეპერტუარი, ძირითადად, ქართულ და ბულგარულ ხალხურ სიმღერებს მოიცავს. სიტყვა „გორანი“ ნიშნავს მკაცრ მთებსა და ნისლიან ტყეებს, რომლის წიაღშიც არაერთი სიმღერა შობილა. ანსამბლს ხელმძღვანელობენ ქართველი ეთნომუსიკოლოგი იოსებ ჟორდანი და ბულგარელი იან ვიტჩეფი. ანსამბლი 1992 წელს დაარსდა. გორანმა ოთხჯერ იმოგზაურა საქართველოსა და ბულგარეთში. 2002 წლიდან მონაწილეობს თბილისის ყველა სიმპოზიუმში, ასევე, გამოვიდა გურული სიმღერების ფესტივალში (2004). გამოდიოდა აგრეთვე ბულგარეთის საერთაშორისო ფესტივალებსა და კულტურულ ცენტრებში, მათ შორის – ფილიპ კოუტევის პრესტიჟულ ფოლკლორულ სკოლაში. გორანი ორივე ამ ქვეყნის სატელევიზიო გადაცემების მონაწილეცაა. 2003 წელს ავსტრალიაში მიწვეულმა გურულმა მომღერალმა ვაჟა გოგოლაძემ ანსამბლს არაერთი სიმღერა შეასწავლა. ამავე მიზნით, 2004 წელს ისინი ცნობილ ლოტბარს მშობლიურ ჩოხატაურში სტუმრობდნენ. გორანი მონაწილეობდა ავსტრალიაში გამართულ არაერთ ფესტივალსა და მუსიკალურ ღონისძიებაში (1992–2008), აგრეთვე – ავსტრალიის რადიო და სატელევიზიო გადაცემებში. გამოცემული აქვს: *ჰარმონიის კვალდაკვალ* (Chasing Harmonies, 2008), *გორანი* (1999). მონაწილეობდა სამ დისკოში სერიიდან *The Boite's* (1999–2007), მრავალჯამიერის ჩათვლით, რომელიც ავსტრალიისა და ახალი ზელანდიის ადგილობრივი ჯგუფებისთვის ქართული ხალხური სიმღერის სიმბოლოს წარმოადგენს.

GORANI
AUSTRALIA

This nine voice male singing ensemble from Australia specializes in the performance of traditional songs from Georgia & Bulgaria. The name *Gorani* refers to the harsh mountains, misty forests, and indomitable cultures that are the sources of many of these songs. Founded in 1992, *Gorani* includes leading Georgian ethnomusicologist Joseph Jordania, and Bulgarian-born musician Ian Vitcheff. The ensemble has toured twice to Georgia and Bulgaria, where they have performed in the first two Tbilisi Symposia (2002, 2004), the International festival of Gurian Song (2004), and also in international festivals and community cultural centers in Bulgaria, including the prestigious Philip Koutev Folkloric School. *Gorani* appeared on television and radio in both countries. The group also toured and studied with the Gurian singer Vazha Gogoladze on his 2003 tour of Australia, and also at his home in *Chokhatauri village* (Guria) in 2004. *Gorani* has performed at major folk festivals and local community music events within Australia (1992–2008), and was featured on Australian national radio and television.

Discography: *Chasing Harmonies* (2008), *Gorani* (1999), featured on 3 of the Boite's CDs (1999–2007), including *Mravalzhamier*, which showcases Georgian songs performed in Australia and New Zealand by local groups. *Gorani's* singing will also be featured on a new Australian TV documentary, *The Real Hobbits*, about the discovery of a new species of human, *Homo floresensis*. Since 2002, *Gorani* has participated in the Tbilisi International Symposia for Traditional Polyphony.

მელბურნის ქართული გუნდი ავსტრალია

მელბურნის ქართული გუნდი შეიქმნა 2011 წელს ქართული მუსიკით დაინტერესებული პირებისგან, რომლებიც რეგულარულად იკრიბებიან და სწავლობენ ქართულ ხალხურ სიმღერებს და რომელთაც სურთ უფრო მეტი ისწავლონ ქართულ კულტურაზე.

გუნდის ხელმძღვანელები არიან ცნობილი ქართველი ეთნომუსიკოლოგები, დოქტორები იოსებ ჟორდანიას და ნინო ციციშვილი, რომლებიც ავსტრალიაში 1995 წლიდან ცხოვრობენ. მათი დამსახურებაა, რომ ბევრი ავსტრალიური ჯგუფის სურვილია თავის რეპერტუარში შეიტანოს ქართული სიმღერები და მონაწილეობა მიიღოს ტრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმებში.

ამ ჯგუფების წევრებს ამჟამად საშუალება აქვთ ერთად იმღერონ მელბურნის ქართულ გუნდში და შეასრულონ ტრიოების, ქალთა, მამაკაცთა და შერეული გუნდების მრავალფეროვანი რეპერტუარი.

MELBOURNE GEORGIAN CHOIR AUSTRALIA

The *Melbourne Georgian Choir* was formed in late 2011 from a group of people interested in music of Georgia, who meet regularly to learn and perform traditional and contemporary Georgian songs, and who are also interested in learning more about Georgian culture.

The choir is led by Dr. Joseph Jordania and Dr. Nino Tsitsishvili, celebrated ethnomusicologists from Georgia who have been living and working in Australia since 1995. Their influence has inspired many Australian vocal groups to adopt Georgian songs into their repertoire and attend the International Symposium on Traditional Polyphony numerous times.

Singers from these groups now have the opportunity to sing together in the *Melbourne Georgian Choir* and present concerts with a more diverse program of trio, female and male ensembles and the full mixed Choir.

პერეტის ოჯახი

საფრანგეთი

პერეტის ოჯახი არის ვოკალური ანსამბლი, რომლის წევრები არიან ვინსენტი – მამა და მისი სამი შვილი – ზოე, აგატი და კლემენტი. მათ საერთო რეპერტუარში წარმოდგენილი სამი მრავალხმიანი კულტურა: ბასკური, ოქსიტანური და ქართული სიმღერები მათი ოჯახის ისტორიას უკავშირდება.

ვინსენტი დაიბადა და გაიზარდა ბასკეთში საფრანგეთსა და ესპანეთს შორის მდებარე რეგიონში, სადაც „ერთად მღერის“ ტრადიცია იდენტობის არსებითი მახასიათებელია. ვინსენტი ბავშვობიდან მღეროდა თავის 7 და-ძმასთან ერთად და სიმღერის სიყვარული თავის შვილებსაც გადასცა.

ოქსიტანური სიმღერები უკავშირდება ოჯახის მეორე სამშობლოს, სადაც ვინსენტმა და მისმა მეუღლემ თავისი სამი შვილი აღზარდეს. ოქსიტანია არის ისტორიული მხარე სამხრეთ საფრანგეთში, სადაც ბოლო პერიოდში დინამიკურად მიმდინარეობს სასიმღერო ტრადიციების აღორძინება, რაშიც აგატი განსაკუთრებულად არის დაინტერესებული.

საქართველო არის ქვეყანა, სადაც ზოე დასახლდა 2006 წელს ტრადიციული მრავალხმიანობის შესწავლის მიზნით. იგი საზოგადოებაში კარგად ინტეგრირებულია, ასწავლის ქართულ სიმღერას და 2018 წელს ქართველ მეგობრებთან ერთად დაარსა ანსამბლი *კიმია*. პერეტის ოჯახის სიმპოზიუმში მონაწილეობა სცენაზე საოჯახო კვარტეტის დებიუტია.

THE PERRET FAMILY

FRANCE

The *Perret Family* is a vocal ensemble composed of father Vincent and his three children – Zoé, Agathe and Clément. Together, their repertoire represents three polyphonic cultures linked to their family history: Basque, Occitan and Georgian songs.

Vincent was born and raised in the Basque country, a region crossing the borders of France and Spain, where the tradition of “singing together” is central to local identity. Since his childhood, Vincent sang with his seven siblings, then transmitted the passion of polyphonic singing to his children.

Occitan songs relate to the family’s adoptive land, where Vincent and his wife brought up their three children. Occitania is a historic land in southern France, which has recently seen a dynamic revival of vocal traditions, in which Agathe is particularly interested.

Georgia is the country where Zoé settled in 2006 with the aim of studying traditional polyphony. Now largely integrated into the community, she teaches Georgian singing and founded the ensemble *Kimilia* with Georgian friends in 2018.

The Perret Family’s performance at this symposium marks the debut of the family quartet on stage.

სამშაბათი

საფრანგეთი

მოყვარულ მომღერლთა ანსამბლი საფრანგეთიდან, შეიქმნა 2006 წელს, ვერონიკ ბოლათონის მიერ, ამჟამად მას ხელმძღვანელობს კამილ გეი.

ჯგუფის შემადგენლობა გასულ წლებში 6-დან 13 წევრამდე გაიზარდა, ასრულებს მხოლოდ ქართულ ტრადიციულ მრავალხმიან სიმღერებს, თუმცა მისი არცერთი წევრი არ არის ქართველი.

სამშაბათი რეპერტუარს არჩევს აუდიტორიისა და გარემოებების გათვალისწინებით, მართავს კონცერტებს თეატრებში, ტაძრებში, ფესტივალებზე, ბარებში, სკოლებსა თუ მოხუცთა თავშესაფრებში. ზოგიერთ სიმღერას ასრულებს ტრადიციული საკრავების, ფანდურის ან დოლის თანხლებით. მართავს კონცერტებს აწყობს საფრანგეთის სხვადასხვა რეგიონში, ასევე, ზოგჯერ საზღვარგარეთ.

2011 და 2013 წლებში კოლექტივმა იმოგზაურა საქართველოში, მონაწილეობა მიიღო ფესტივალში „არტგენი“. ეს მოგზაურობები შესანიშნავი საშუალება იყო ჯგუფისთვის ქვეყნის აღმოჩენისა და მნიშვნელოვანი მუსიკალური შეხვედრებისთვის.

დაარსების დღიდან სამშაბათის პედაგოგებს შორის იყვნენ ზაქა ამანი, ტრისტან სიხარულიძე, სოსო კოპალეიშვილი, მალხაზ ერქვანიძე, კრეგ და დენიზ შაფერები, ლორან სტეფანი, ეველაინ ლოშუ, ანსამბლი მზე შინა.

არსებობის 10 წლის მანძილზე ანსამბლმა გამოსცა პირველი კომპაქტური დისკი სახელწოდებით სამშაბათი ჯგუფის მიერ შეჩვენული სიმღერებით საქართველოს ყველა რეგიონის სოფლურ ყოფასა და კულტურაზე.

SAMSHABATI

FRANCE

Samshabati is an amateur vocal ensemble of eleven women based in the centre of France. Created in 2006 by Véronique Beaulaton, it is now conducted by Camille Gay. The group, which has evolved with the passing years from six to thirteen women, exclusively sings traditional Georgian polyphonies, although none of the singers is Georgian. *Samshabati* adapt their repertoire to auditory and circumstances, and have organized concerts in different places such as theatres, churches, festivals, bars, schools, and old people's homes. More recently, some songs have started being accompanied on traditional instruments like panduri or doli. They have performed in different regions of France, and sometimes abroad. Their repertoire has always received a warm welcome and aroused lots of emotion among their diverse audiences.

In 2011 and 2013, the group had the opportunity to travel to Georgia and sing at the Art Gene Festival in Tbilisi. Those trips were great opportunities for discovering the country and for great musical encounters.

Since they first started singing, *Samshabati* have received coaching from Zaka Aman, Tristan Siskharulidze, Soso Kopaleishvili, Malkhaz Erkvanidze, Craig and Denise Schaeffer, Laurent Stephan and Evelaine Lochu, ensemble *Mze Shina*, etc.

After ten years of existence, *Samshabati* have released their first and eponymous CD, displaying songs that are about everyday life and rural culture from all of Georgia's regions.

საუსეიას
ლატვია

SAUCEJAS
LATVIA

The traditional singing group of the Latvian Academy of Culture was established in 2003 in Riga, Latvia. The members of the group, Iveta Tāle (leader), Signe Pujāte, Janta Meža, Elīna Ellere, Anna Paula Pujēna, Indra Mētra, Vineta Romāne, Justīne Jaudzema, and Vija Babre, are united by a common goal—to learn and promote the styles and techniques of Latvian ethnographic singing, with special emphasis on local multipart singing traditions. The repertoire of the group includes examples of both archaic drone singing, and various other forms of multipart singing of a more recent origin.

At this point in time, the group has recorded four albums, two of which have received awards: in 2012 *Saucejas* accepted the Latvian music industry’s most prestigious award for the best traditional music CD “Dziediet, meitas, vokora,” and in 2017 the group was presented with the Latgalian Culture Award “Bonuks” for the album “Trīci, munu ustabeni.” *Saucejas* have performed in concerts and festivals in Latvia and abroad: Austria, Italy, France, Lithuania, Estonia, Georgia, Belarus, Russia, Bulgaria, and Poland.

ლატვიის კულტურის აკადემიის ტრადიციული სიმღერის ანსამბლი საუსეიას 2003 წელს შეიქმნა რიგაში. ჯგუფის წევრებს: ივეტა ტალე (ხელმძღვანელი), სიგნე პუიატე, იანტა მეჟა, ელინა ელერე, ანა პაულა პუიენა, ინდრა მეტრა, ვინეტა რომანე, იუსტინე იაუდზემა, ვია ბაბრე აერთიანებთ საერთო მიზანი – შეინავლონ და პოპულარიზაცია გაუწიონ ლატვიური ეთნოგრაფიული სიმღერის სტილებსა და ტექნიკას, განსაკუთრებით, ადგილობრივ მრავალხმიან სიმღერას. ჯგუფის რეპერტუარი მოიცავს როგორც უძველესი ბურდონული სიმღერის, ისე შედარებით ახალი მრავალხმიანი სიმღერის სხვადასხვა ფორმების ნიმუშებს. ჯგუფს ჩანერილი აქვს 4 ალბომი, რომელთაგან ორმა 2002 და 2017 წწ. (Dziediet, meitas, vokora, “Trīci, munu ustabeni”) მიიღო ქვეყნის პრესტიჟული ჯილდო.

ჯგუფი მონაწილეობდა კონცერტებსა და ფესტივალებში ლატვიასა და მის ფარგლებს გარეთ (ავსტრია, იტალია, საფრანგეთი, ლიტვა, ესტონეთი, საქართველო, ბელორუსი, რუსეთი, ბულგარეთი და პოლონეთი).

საჩუქარი

საფრანგეთი

ანსამბლის წევრები უკვე 10 წელია ერთად მღერიან. ერვე როლანდი – ხალხური და ჯაზ მუსიკოსი; კოლომ ლეკა-ვარდა (ქართული წარმოშობის) – მთხრობელი და ლელა ხუციშვილი (ქართველი) – ბავშვობიდან არის დაიტერესებული მრავალხმიანობით. ეტიენ ბეგუენი ჯგუფს ორი წლის წინ შეუერთდა. მათ სამყაროს მსგავსი ხედვა ჰქონდათ და თავიანთი გამოცდილება ერმანეთს გაუზიარეს. მათ გაამდიდრეს და განაახლეს თავიანთი რეპერტუარი მათი ქართველი მეგობრისა და ეთნომუსიკოლოგის, მომღერალ სოსო კოპალეიშვილის დახმარებითა და ქართული სიმღერის ოსტატებთან ურთიერთობის წყალობით.

SACHUKARI

FRANCE

Members of the ensemble have been singing together for ten years. Hervé Rolland is a folk and jazz musician, Colombe Lecat-Warda (of Georgian origin) is a storyteller and Lela Khutsishvili (Georgian) has been rocked since childhood by polyphonies. Étienne Bégouen has been in the group for two years. Their respective worlds led them to share their experiences. As for their repertoire, it has been enriched and renewed thanks to the regular accompaniment of their Georgian friend, ethnomusicologist Soso Kopaleishvili, and the listening work of the masters of Georgian singing.

სუ ტენორე მურალეს

იტალია, სარდინია

SU TENORE MURALES

ITALY, SARDINIA

Su Tenore Murales came into existence in 1991 as Associazione Culturale, incorporating a dance group and various instrumentalists, with the aim of protecting, enhancing and promoting the local language, culture and traditions. In these twenty-five years of life, apart from the artistic work that has led the Associazione to take part in hundreds of events not just in Sardinia but also in mainland Italy and abroad, it has been the intense cultural work that has made the *Murales* stand out. Over the years it has promoted cultural events and music festivals (Bretagne, Trento, Burgum, Sant'Anna Arresi, Maribor, Capoliveri, Biella, Corsica, Cottbus, Barcelona, Brussels, etc.), some leading to well-established, lasting artistic relationships, as well as rewarding friendships, which over this period the *Orgolese* group has been able to create and cultivate. *Su Tenore Murales* has three recordings to its credit, has carried out research on the popular traditions of Orgosolo that includes editing the publication of several books, and organised, since 1995, singing and dancing courses in the schools.

სუ ტენორე მურალეს შეიქმნა 1991 წელს, როგორც კულტურის ასოციაცია, რომელშიც გაერთიანდა მოცეკვავეთა ჯგუფი და საკრავებზე შემსრულებლები, მისი მიზანი იყო ადგილობრივი ენის, კულტურისა და ტრადიციების დაცვა, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია. ამ ხნის მანძილზე, სახელოვნებო საქმიანობის გარდა, ასოციაციამ მონაწილეობა მიიღო ასობით ღონისძიებაში როგორც მთელ იტალიაში, ისე საზღვარგარეთ: მუსიკალურ ფესტივალებში (ბრეტანი, კაპოლივერი, კორსიკა, კოტბუსი, ბარსელონა, ბრიუსელი და სხვ.), პრეზენტაციებში და სხვ., ჩაატარა ორგოსოლოს ხალხური ტრადიციების კვლევა, გამოსცა რამდენიმე წიგნი და 1995 წლიდან სკოლებში ატარებს სიმღერისა და ის თანამშრომლობდა მრავალ ხელოვანთან (ჯორჯო მურტასის ღია კვინტეტი, კარლო მარიანი, ჰიუ დე კურსონი, დები ბისეროვეტი, გუნდი ნუგორო ამადა, გუნდი ტარამეა, ჯიზელა ვაკა, და სხვ.), რაც გაგრძელდა ზოგიერთ მათგანთან ხანგრძლივი შემოქმედებითი ურთიერთობა და მეგობრობით, ამ პერიოდში შეიქმნა ჯგუფი ორგოლეზე. სუ ტენორე მურალესს გამოშვებული აქვს სამი აუდიოალბომი.

ჰაერი

ჩეხეთის რესპუბლიკა

ანსამბლი დაარსდა 2012 წელს პრაღაში, ჩეხეთში, ქართული პოლიფონიური მუსიკის მოყვარულთა ინიციატივით.

მეგობართა ჯგუფი, ქართული ფოლკლორული მუსიკისადმი უსაზღვრო სიყვარულით, საერთო ინტერესის გარშემო გაერთიანდა. ანსამბლი დღეს შედგება 6 არაპროფესიონალი მომღერალისაგან და აერთიანებს 4 ჩეხ, 1 ფრანგ და 1 ქართველ გოგონას.

ანსამბლის რეპერტუარი მრავალფეროვანია, მოიცავს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის პოპულარულ ფოლკლორულ სიმღერებსა და საგალობლებს. იგი ძირითადად ჩეხეთსა და მის შემოგარენში მოღვაწეობს, მონაწილეობს ფოლკლორულ ფესტივალებში, ჩეხეთში ქართული დიასპორის მიერ ორგანიზებულ ღონისძიებებში.

მეტად მინიშვნელოვანი იყო ჰაერის პირველი მოგზაურობა საქართველოში (2015). ჯგუფის წევრები შეხვდნენ ქართველ მომღერლებსა და მაგალობლებს, ფოლკლორულ ანსამბლებს, დაესწრნენ სემინარებს და ისწავლეს ახალი სიმღერები. მათმა მეგობარმა ანსამბლმა დიდგორმა, რომელიც 2014 წელს სტუმრობდა პრაღას, თბილისში უმასპინძლა ჰაერს და გააცნო ქართული ტრადიციები და კულტურა.

ჰაერმა ანსამბლ ერისიონთან ერთად მონაწილეობა მიიღო თბილისში ჩეხეთის საელჩოს მიერ გამართულ ღონისძიებაში, რომელიც მიეძღვნა ცნობილი ჩეხი საოპერო მომღერლისა და ქორმაისტერის, იოსებ ნავრატის (რატული) 175-ე წლისთავს.

2015 და 2017 წლებში ჰაერმა მონაწილეობა მიიღო საერთაშორისო ფოლკლორულ ფესტივალზე, რომელიც იმართება ჩეხეთის ქალაქ სტრაჟნიცეში. ანსამბლი დაჯილდოვდა „განსაკუთრებული სასიმღერო შესრულებისათვის“ „სამშობლოს“ კატეგორიაში.

2017 წლის გაზაფხულზე პრაღაში გამართულ ფესტივალზე „ქართული სული“ ანსამბლს გადაეცა სპეციალური ჯილდო ქართული კულტურის პოპულარიზაციისთვის.

HAERI

CZECH REPUBLIC

Haeri a Prague-based, vocal group was created in 2012 on the initiative of polyphony lovers and Georgia connoisseurs; then joined by the friends with diverse vocational and musical backgrounds, united by their interest in Georgian traditional music and the pleasure of informal singing. Since 2016, the ensemble has comprised 6 non-professionals 4 Czech, 1 French and 1 Georgian female singers: Šárka Seifertová, Veronika Bratrychová, Anna A. Kopecká, Kristina Mezereková, Anaïs Raimbault, Ketí Sepherteladze.

Haeri has a varied repertoire including both popular songs and chants. The singers enjoy exploring specific musical features of Georgia's different regions. *Haeri* has mainly performed in Prague and other parts of the country, singing at world and folk music festivals and the events organized by local Georgian community.

A crucial event in *Haeri's* history was the trip to Georgia (2015) – a first time visit for most of the members. The group met with great Georgian teachers, choirs, and ensembles and shared their experience. Their friends from *Didgori* – the Georgian choir they had first met in Prague (2014), after their concert – took the opportunity to introduce *Haeri's* members to Georgia's traditions and gastronomy. Together with *Erisioni*, *Haeri* also performed at the evening in the Embassy of the Czech Republic in Tbilisi, dedicated to the 175th anniversary of the birth of renowned Czech opera singer and choirmaster of the very first Georgian folk choir Josef Navrátil (1840–1912).

In June 2015 and 2017 *Haeri* participated in the International Folklore Festival – Europe's largest folk festival in Strážnice, Czech Republic. The choir was awarded the 2015 prize in Homeland category (featuring ethnic minorities living in Czech Republic) for its “exceptional singing performance”.

In the spring 2017 at the Georgian Spirit Art Festival in Prague *Haeri* was awarded the prize for the dissemination of Georgian culture.

ადილეი

თბილისი, საქართველო

მგალობელ-მომღერალთა გუნდი ადილეი ჩამოყალიბდა 2012 წლის დეკემბერში. პირველად მსმენელის წინაშე წარსდგა 2014 წლის გაზაფხულზე, მანანა შილაკაძის ხსოვნისადმი მიძღვნილ საღამოზე. გუნდი ამჟამად შედგება 9 წევრისგან. მათი უმეტესობა მანამდე იცნობდა ერთმანეთს, ვიდრე ერთად მღერის სურვილით შეპყრობილი მეგობრები დემეტრე ქირიას ინიციატივით ანსამბლად გაერთიანდებოდნენ.

სახელად ადილეი იმიტომ შერჩიეს, რომ ეს არის დასავლური სიმღერებისთვის დამახასიათებელი სამღერისი, რომელიც კარგად მოერგო ჩვენს რეპერტუარს. გარდა ამისა, ადილეი არის მგზავრული სიმღერა, რომელიც ასოცირდება მოძრაობასთან და წინსწრაფვასთან.

ანსამბლის მიზანია ავთენტური ფოლკლორის პოპულარიზაცია, რადგან, სამწუხაროდ, დღეს მისი ცნობადობა ხალხში დაბალია. ვცდილობთ, ის სიხარული და სილაღე, რაც ქართულ სიმღერებშია, გავუზიაროთ მსმენელს ყველგან – სცენაზე იქნება, სუფრაზე, ქუჩაში თუ სხვაგან.

ადილეის რეპერტუარის მთავარი წყაროა ძველი ჩანაწერები. გუნდი ცდილობს მორგოს ეს სიმღერები, არ გააკეთოს უბრალო ასლი, შექმნას და იმღეროს საკუთარი ვარიანტები, რადგან, ეს ახალ სიცოცხლეს აძლევს სიმღერასაც და ნამღერსაც. 2014 წლიდან ადილეი აქტიურად ჩაება საკონცერტო მოღვაწეობაში. მონაწილეობა მიიღო ბევრ სხვადასხვა ღონისძიებაში. აღსანიშნავია კონცერტები: რუსთავის მე-5 ქალთა დაწესებულებაში, ბარში ზოესთან, გამოსვლა ტრადიციული მრავალხმიანობის VII საერთაშორისო სიმპოზიუმზე, სოლო კონცერტი კონსერვატორიის დიდ საკონცერტო დარბაზში (სახალწლო მუსიკალური შეხვედრების ფარგლებში), შეხვედრა-კონცერტები ცნობილ უცხოელ მუსიკოსებთან (Jordi Savall, Sergio Azzolini, Elisabeth Leonskaja) და ა.შ.

ადილეის ჩატარებული აქვს კონცერტები, ვორქშოპები და სემინარები იტალიაში, გერმანიაში, ბელგიაში და აშშ-ში.

გუნდს გამოცემული აქვს CD ალბომი, ფირფიტა და სასწავლო ჩანაწერები.

ADILEI

TBILISI, GEORGIA

The folk song and chant choir *Adilei* was created in December, 2012, and first performed for the public in spring 2014 at Manana Shilakadze's memorial evening. Currently there are nine members in the group, most of whom knew each other before creating the ensemble. Thanks to Demetre Kiria's initiative and their desire to sing together, a group of friends formed the ensemble.

The name *Adilei* was selected for several reasons: it is a glossolalia characteristic of West Georgian folk songs and precisely agrees with the ensemble's repertoire. Besides, *Adilei* is also a travelers' song, associated with movement and progression.

Ensemble *Adilei* aims to promote authentic folklore, as, sadly, its awareness is fairly low in broad society. They try to share the joy and freedom of Georgian songs with listeners on the stage, at the table, in the street, or elsewhere.

Adilei's repertoire is nourished by old recordings. The choir tries not to copy the songs, but to create and sing their own variants, as this gives new life to song and its performance.

Since 2014, *Adilei* has been actively involved in concert activity, participating in various events. Noteworthy are concerts at Rustavi women's penitentiary institution #5, Zoestan, the 7th International Symposium on Traditional Polyphony, a solo concert at the Grand Hall of Tbilisi State Conservatoire (as part of the New Year's Musical Festival), collaborative concerts with renowned foreign musicians (Jordi Savall, Sergio Azzolini, Elisabeth Leonskaja), and others.

Adilei has held concerts, workshops and seminars in Italy, Germany, Belgium, and the USA. The group has released an audio album, an LP, and study recordings.

ალილო

თბილისი, საქართველო

2000-2001 წლებში ლეგენდარული ანსამბლის ქართული ხმების სოლისტიმა გურამ თამაზაშვილმა ახალგაზრდა, ნიჭიერი მომღერლებისგან ჩამოაყალიბა ანსამბლი ზარები, რომელიც მსმენელმა საკმაოდ მრავალფეროვანი რეპერტუარითა და განსხვავებული საშემსრულებლო მანერით გაიცნო. ანსამბლ ზარების რეპერტუარში გახლდათ როგორც ქართული ხალხური სიმღერები, ასევე თანამედროვე ცნობილი კომპოზიტორების მიერ შექმნილი ქალაქური ჟანრის ნაწარმოებები. 2003 წელს შესანიშნავმა კომპოზიტორმა მარია კვალიაშვილმა თამაზ სანებლიძის ლექსზე ალილო ანსამბლს დაუწერა სიმღერა, რომელიც ხელმძღვანელთან ერთად გენიალურად იქნა შესრულებული, რის შემდეგაც სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, ილია მეორის რჩევით ანსამბლს ეწოდა ალილო. ანსამბლი ალილო მალევე მოექცა ქართველი მსმენელის ყურადღების ეპიცენტრში, განახლდა და გაიზარდა საკონცერტო რეპერტუარი. 2003 წელს ჩაიწერა პირველი სოლო ალბომი, ამას მოჰყვა მრავალი კონცერტი ქ. თბილისში, საქართველოს სხვადასხვა რეგიონსა თუ უცხოეთში, რამაც ალილო საკმაოდ პოპულარული გახადა საზოგადოებისთვის.

2008 წლის 21 ნოემბერს მძიმე ავადმყოფობის შედეგად ანსამბლის ხელმძღვანელი (მამა) გურამ თამაზაშვილი გარდაიცვალა, რაც უდიდესი ტკივილი იყო ალილოსათვის. ამ უსიამოვნო ფაქტის შემდეგ ანსამბლს ჰქონდა შემოქმედებითი პაუზა, თუმცა მალე ისევ მოიკრიბა ძალები, განახლებული შემადგენლობით გააგრძელა მოღვაწეობა და კვლავაც ასაზრდოებს მსმენელს თავისი შემოქმედებით. ალილო პროფესიონალი მომღერლებით დაკომპლექტებული ორგანიზაცია, რომელიც პირუთვნულად ატარებს თავის სახელს და ღირსებას. თავდადებული შრომის შედეგად ანსამბლი ალილო კვლავაც რჩება ქართველი ხალხის უდიდესი განძის, ხალხური სიმღერის მცველად.

ALILO

TBILISI, GEORGIA

In 2000-2001 Guram Tamazashvili – a soloist of the legendary ensemble *Kartuli khmebi* created young singers' ensemble *Zarebi*, which presented itself to the audience with diverse repertoire and different performance manner. The ensemble's repertoire comprised Georgian folk songs and urban genre examples composed by well-known contemporary composers. In 2003 renowned composer Marika Kvashiashvili composed a song for the group on Tamaz Sanablidze's verse *Alilo*, the song was performed brilliantly with the group and its director, after this the group was renamed *Alilo* following the advice of Ilia II Catholicos-Patriarch of all Georgia. *Alilo* soon found itself in the centre of Georgian listeners' attention; its concert repertoire was renewed and increased. In 2003 the group recorded its first solo album, and held a large number of concerts in Tbilisi and Georgia's different regions, as well as abroad. As a result *Alilo* became more popular for wider audiences. On 21 November, 2008, director of the ensemble Guram Tamazashvili passed away from severe illness, which was biggest pain for both *Alilo* and all Georgia. This was followed by the group's creative pause; the ensemble gained strength and continued its activities with renewed membership and still continues to please the audiences with its creative work. *Alilo* is a team of professional singers, who immaculately bears its name and honour. As a result of its dedicated activity *Alilo* remains a defender of folk song – Georgian people's great treasure.

ბარაკა

თბილისი, საქართველო

ჯგუფი ბარაკა შეიქმნა 2015 წელს, ხელმძღვანელია კომპოზიტორი მიხეილ მდინარაძე.

ბარაკას რეპერტუარშია როგორც მიხეილ მდინარაძის შექმნილი საავტორო სხვადასხვა ჟანრის მუსიკა, ასევე, ქართული ხალხური და ქალაქური მუსიკის ცნობილ მელოდიებზე შექმნილი ორიგინალური კომპოზიციები.

ჯგუფში ერთიანდება ექვსი პროფესიონალი შემსრულებელი, რომელიც გამოირჩევა მუსიკაში იმპროვიზაციის უნარით, რაც ბარაკას შემოქმედებას მეტად საინტერესოს და ორიგინალურს ხდის.

ჯგუფი ბარაკა წლების განმავლობაში თანამშრომლობს ცნობილ ქართველ მუსიკოსებთან და მონაწილეობს სხვადასხვა მუსიკალურ პროექტში.

ჯგუფის წევრები: ირაკლი მენღარიშვილი (პერკუსია), პალე გუკასოვი (ბასი), დავით ლოლაშვილი, გიგა ლოლაშვილი (დასარტყამი და ჩასაბერი ინსტრუმენტები). მიხეილ ჯავახიშვილი (ვოკალი), მიხეილ მდინარაძე (კლავიში).

BARAKA

TBILISI, GEORGIA

The group *Baraka* was created in 2015, directed by composer Mikheil Mdinardze.

Baraka's repertoire comprises Mikheil Mdinardze's works in various genres, as well as original compositions created on the well-known melodies of Georgian folk and urban music.

The group's six members are professional performers, distinguished in improvisation skills, which makes *Baraka's* creative work original and very interesting.

For years, *Baraka* has collaborated with renowned Georgian musicians and participated in different musical projects. The group's membership: Irakli Menagharishvili (percussion), Pavle Gukasov (bass), Davit Lolashvili, Giga Lolashvili (percussion and wind instruments), Mikheil Javakhishvili (vocal), and Mikheil Mdinardze (keyboard).

ელესა

აჭარა, საძვროველო

ქედის მუნიციპალიტეტის ფოლკლორული ანსამბლ *ელესას* ხელმძღვანელია ირაკლი სირაბიძე, ლოტბარ-კონსულტანტი ტარიელ მამალაძე. იგი აჭარული სიმღერების ერთ-ერთი საუკეთესო შემსრულებელია – ტრადიციული მანერით, ინდივიდუალობითა და აჭარული კილოკავისადმი ერთგულებით.

გასული საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისში ლოტბარმა ტარიელ მამალაძემ მამაკაცთა რვაკაციანი ჯგუფისაგან *ელესა* შექმნა. განახლებული შემადგენლობით ანსამბლი მსმენელის წინაშე 2011 წელს წარდგა. ანსამბლის მიზანია აჭარის მთიანეთის (ქედის, შუახევის, ხულოს) ტრადიციული ფოლკლორული ნიმუშების მოძიება, შესწავლა, გაცოცხლება, პოპულარიზაცია.

ელესას რეპერტუარის მთავარი წყარო საარქივო ჩანაწერებია.

ელესა აქტიურად მონაწილეობს მუნიციპალურ და რეგიონულ ღონისძიებებში, რადიო და ტელეპროექტებში; ფესტივალებში, ტრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმებში; კონცერტები გაუმართავს აზერბაიჯანში, უკრაინასა და ლატვიაში. გამოცემული აქვს ორი კრებითი და ერთი სოლო აუდიოალბომი.

აჭარაში ტრადიციული მრავალხმიანობის აღორძინებაში შეტანილი წვლილისთვის *ელესა* საქველმოქმედო ფონდ *ქართული გალობის* ნომინანტი (2013) და *წინანდლის* პრემიის ლაურეატი (2013).

ელესას პირველი აუდიოალბომი ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრში მომზადდა და მუნიციპალიტეტის მხარდაჭერით გამოიცა (2016), მეორე კი ფონდმა *ქართულმა გალობამ* ჩაინერა და გამოსცა (2017).

ELESA

ACHARA, GEORGIA

The Keda Municipality folk ensemble *Elesa* is directed by Irakli Sirabidze, with consultant Tariel Mamaladze. It is one of the best ensembles of Georgian (Acharan) folk song, with a traditional performance manner, individuality, and loyalty to the Acharan musical dialect.

Tariel Mamaladze created the male ensemble *Elesa* (with 8 members) in the early 1990s. With new membership, the group performed for a wide audience in 2011. *Elesa* aims to discover, learn, revive, and promote traditional folk examples from mountainous Achara (Keda, Shuakhevi, and Khulo). The main sources for *Elesa*'s repertoire are archival recordings.

Elesa actively participates in municipal and regional events, radio and television projects; festivals, the Symposia of Traditional Polyphony; it has performed concerts in Azerbaijan, Ukraine and Latvia; it has released two joint audio albums and one solo album.

For its contribution to the revival of traditional polyphony in Achara, *Elesa* was awarded by the Georgian Chanting Foundation (2013), and a Tsinsndali prize-winner (2013).

Elesa's first audio album was prepared at the State Folklore Centre and published with the support of Keda Municipality (2016). The second one was recorded and released by the Georgian Chanting Foundation (2017).

თრიალეთი კახეთი, საქართველო

წალკის მუნიციპალიტეტის ფოლკლორული ანსამბლი *თრიალეთი* ჩამოყალიბდა 2000 წელს, ზემო სვანეთიდან წალკაში ჩამოსახლებული ეკომიგრანტებისაგან, ხანდაზმული მომღერლის გუნტერ გვიჩიანის თაოსნობითა და ხელმძღვანელობით. 2010 წლიდან *თრიალეთს* სათავეში ახალგაზრდა ლოტბარი გეგი გვიჩიანი ჩაუდგა.

ანსამბლის მიზანია ახალ გეოგრაფიულ და სოციალურ პირობებში ძირძველი სვანური ტრადიციებისა და ფოლკლორული სიმღერა-საგალობლების შენახვა-პოპულარიზაცია და მომავალ თაობებზე გადაცემა.

ანსამბლის რეპერტუარში ძველი სვანური სიმღერებისა და ფერხულების აღდგენილი ვარიანტებია. უკრავენ ტრადიციულ საკრავებზე – ჭუნირსა და ჩანგზე.

თრიალეთი აქტიურად მონაწილეობს ფესტივალებში, კონცერტებში, რადიო და ტელეპროექტებში. ანსამბლის შემოქმედებითი ბიოგრაფია და სიმღერები შესულია ფოლკლორის ეროვნული ფონდის ანთოლოგიურ გამოცემაში – *ქართული ფოლკლორის საგანძური: ფოლკლორული ანსამბლები* (2016). *თრიალეთი* 2015-16 წლების ფოლკლორის ეროვნული ფესტივალის ლაურეატია.

TRIALETI KAKHETI, GEORGIA

Trialeti was created in 2000 on the initiative and under the direction of elderly singer Gunter Gurchiani; its members are ecomigrants from Upper Svaneti to Tsalka. Since 2010, Trialeti has been directed by young choirmaster Gegi Gvichiani.

The ensemble aims to preserve and promote ancient traditions, folk songs, and church hymns under new geographical and social conditions, and transmit them to future generations.

Trialeti actively participates in festivals, concerts, radio and television projects. The ensemble's creative biography and songs have been included in the anthology publication of the National Folklore Foundation: *Folk Ensembles: Georgian Folk Treasures* (2016). Trialeti is a laureate of the 2015–2016 National Folklore Festival.

იალონი

თბილისი, საქართველო

ანსამბლი იალონი დაარსდა 2009 წელს (ხელმძღვანელი ნინო ნანეიშვილი). ანსამბლი აქტიურად სწავლობს და პოპულარიზაციას უწევს ქართულ ტრადიციულ მუსიკას. მოპოვებული აქვს სხვადასხვა სახის ჯილდოები: პირველი ადგილი ნომინაციაში ქალთა საუკეთესო ფოლკლორული ანსამბლი საქართველოს ფოლკლორის 2015-2016 წლების ეროვნულ ფესტივალზე, 2017 წელს საქართველოს ბავშვთა და ახალგაზრდული საგუნდო კოლექტივების ეროვნულ კონკურსზე – გრანპრი ქართულ ტრადიციული გალობაში, ხოლო პირველი ადგილი და ოქროს მედალი – ქართულ ხალხურ სიმღერაში.

ანსამბლის მნიშვნელოვანი პროექტი იყო ტრადიციული მუსიკის შემოქმედებით-საგანმანათლებლო ტურები საქართველოს რეგიონებში, რომელიც საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს მხარდაჭერით გახორციელდა. ანსამბლმა იმოგზაურა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში, სოლო კონცერტებითა და მასტერკლასებით ადგილობრივ გუნდებთან. აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით მომზადდა მოკლემეტრაჟიანი დოკუმენტური ფილმი ფოლკლორული ჩანახატები და ფოტოხელოვან ლევან ვაზნარელის ექსპოზიცია.

ბოლო პერიოდის ტურებიდან აღსანიშნავია იალონის კონცერტებისა და მასტერკლასების ციკლი ჰოლანდიის ოთხ ქალაქში, რომელიც გუნდ ოქტობის მიერ ორგანიზებული ფესტივალის ფარგლებში ჩატარდა.

2018 წლიდან იალონი თანამშრომლობს ლონდონის Rose Bruford-ის დრამისა და თეატრის კოლეჯთან, ქართული პოლიფონიის შემსწავლელ ანსამბლ მასპინძელთან და კემბრიჯის გუნდ ჩელასთან – სხვადასხვა ქვეყნის სტუდენტებისა და ქართული მუსიკის მოყვარულებისათვის გამოცდილების გაზიარების, მასტერკლასებისა და ერთობლივი კონცერტების ჩატარების სახით.

გამოცემული აქვს ოთხი CD და ერთი DVD დისკი.

IALONI

TBILISI, GEORGIA

Ensemble *Ialoni* (directed by Nino Naneishvili) was created in 2009. *Ialoni* actively studies and promotes Georgian traditional music. The ensemble has won various prizes in both Georgia and abroad. *Ialoni* is the holder of various awards: first place in the category *Best Female Folk Ensemble* at the 2015–2016 National Folklore Festival of Georgia, grand prize in Georgian traditional chant; first place and gold medal in Georgian folk song at the National Competition of Children's and Juvenile Choirs.

Among the ensemble's projects, mention should be made of its creative-educational tours of traditional music in different parts of Georgia, realized with the support of the Georgian Ministry of Culture and Monument Protection. *Ialoni* has performed in solo concerts and organized workshops for local choirs; the short documentary *Folk Sketches* and exhibition of photographer Levan Vaznareli were prepared as part of the project.

Of *Ialoni*'s recent tours, most noteworthy is the ensemble's concerts and masterclasses in four cities of Holland as part of the festival organized by choir *Oktoich*.

Since 2018 *Ialoni* has been a partner of London's Rose Bruford College of Theatre and Performance, and Georgian polyphony ensembles *Maspindzeli* of London and Cambridge-based group *Chela*, in terms of sharing experience, holding masterclasses, and performing in joint concerts for international students and lovers of Georgian music. *Ialoni* has released 4 CDs and one DVD.

იამე

იმერეთი, საქართველო

თერჯოლის მუნიციპალიტეტის ხალხური სიმღერის ქალთა ანსამბლი იამე დასავლურ-ქართული ქალაქური სიმღერის ერთ-ერთი საუკეთესო ანსამბლია, განსაკუთრებული სამემსრულებლო მანერით, გამორჩეული მუსიკალობითა და XIX საუკუნის ატრიბუტით – წითელბაფთიანი გიტარით. ანსამბლის ხელმძღვანელია გულთამაზე კუბლაშვილი. ანსამბლი ჩამოყალიბდა 2012 წელს. მისი მიზანია იმერული ქალაქური სიმღერების მივიწყებული ნიმუშების გაცოცხლება-პოპულარიზაცია, ქალაქური სიმღერით მომავალი თაობის დაინტერესება და თაობათა ცვლის შეუქცევადი პროცესის დამკვიდრება.

იამემ დაარსებისთანავე მიიპყრო მსმენელისა და სპეციალისტთა ყურადღება და სულ მალე ხალხის საყვარელი ანსამბლი გახდა. იგი არის იმერეთისა და საქართველოს მასშტაბის არაერთი კულტურული ღონისძიების, საქველმოქმედო კონცერტისა თუ ფოლკლორული ფესტივალის, ტელე და რადიოპროექტების აქტიური მონაწილე, პროექტ ნიჭიერის ფინალისტი, თურქეთის ქალაქ მარმარისში გამართული საერთაშორისო ფესტივალის ლაურეატი და პრიზიორი; ფოლკლორის ეროვნული ფესტივალის ლაურეატი და გამარჯვებული ნომინაციაში „ხალხური სიმღერის ქალთა ანსამბლი“.

IAME

IMERETI, GEORGIA

The female folk ensemble Iame of Terjola Municipality, directed by Gultamze Kublashvili, is one of the best West Georgian ensembles of urban song, with particular performance manner, distinguished musicality, and a 19th century attribute: a guitar with a red bow.

The group, created in 2012, aims to revive and promote forgotten Imeretian urban songs, inspire interest in urban song among the young generation.

Iame attracted the attention of listeners and specialists soon after its creation. *Iame* has participated in a number of cultural events, charity concerts and folk festivals in Imereti and elsewhere in Georgia; is an active participant in television and radio projects; a finalist of the project “Talented”; a laureate and prize-winner of international festival; a laureate and winner (category female folk ensemble) of the National Folk Festival.

ირიაო
თბილისი,
საქართველო

ჯგუფი *ირიაო* 2013 წელს ჩამოყალიბდა. იგი აერთიანებს მუსიკის სხვადასხვა მიმართულებით გამოცდილ მუსიკოსებს. *ირიაოს* რეპერტუარი წარმოადგენს ჯაზისა და ქართული პოლიფონიის ერთგვარ სინთეზს. ჯგუფის მიზანს არ წარმოადგენს ხალხური სიმღერის გათანამედროვეება, მუსიკოსები, უბრალოდ, ცდილობენ იმპროვიზირებას ჯაზურ სტილში. ჯგუფის ხელმძღვანელი დავით მალაზონია ერთ-ერთი იმ კომპოზიტორთაგანია, რომელმაც პირველად შეუწყო ხელი ჯაზის ამ კონკრეტული მიმართულების მუსიკის ჩამოყალიბებას საქართველოში. არსებობის მცირე დროის მიუხედავად, *ირიაო* წარმატებით გამოვიდა მსოფლიოს პრესტიჟულ მუსიკალურ ფესტივალებსა და კონკურსებზე, მათ შორის: Eurovision, Java Jazz, Borneo Jazz, Alfa Jazz, Inne Brzmienia და სხვ.

ირიაოს წევრები: დავით მალაზონია (ხელმძღვანელი, კომპოზიტორი, პიანისტი); ნუგზარ ქავთარაძე (ქართული ხალხური ინსტრუმენტები); დავით ჯაფარიძე (პერკუსია); შაკო ლელეყვა (ბასი); ლევან აბშილავა (დრამი, პერკუსია); გაგა აბაშიძე (ვოკალი); მიშო ჯავახიშვილი (ვოკალი); ბუბა მურღულია (ვოკალი).

IRIAO
TBILISI, GEORGIA

The ethno-jazz band *Iriao* was created in 2013 in Tbilisi. It unites experienced musicians from diverse musical backgrounds. *Iriao's* repertoire is a fusion of jazz and Georgian folk music. The group does not aim to modernize Georgian folk music, which UNESCO has proclaimed a “Masterpiece of the Intangible Cultural Heritage of Humanity,” the musicians simply try to enrich ethnic music via improvisation in jazz rhythms.

Composer Davit Malazonia, the director of the group, presents this synthesis in his compositions. He is one of the first to offer this particular direction of jazz in Georgia, himself actively participating in the group’s concert programs.

During the five years of its history, *Iriao* has successfully performed at the world’s most prestigious music festivals and competitions, such as Eurovision, Java Jazz, Borneo Jazz, Alfa Jazz, Inne Brzmienia, etc.

Iriao's members are Davit Malazonia (director, composer, pianist), Nugzar Kavtaradze (Georgian folk instruments), Davit Japaridze (percussions), Shako Ghelekva (bass), Levan Abshilava (drums), Gaga Abashidze (vocal), Misho Javakhishvili (vocal), and Buba Murghulia (vocal).

მზეთამზე

თბილისი, საქართველო

ქალთა ფოლკლორული ანსამბლი *მზეთამზე* 1986 წელს შეიქმნა. მისი შვიდივე წევრი თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის კურსდამთავრებული ეთნომუსიკოლოგია. ქართული ხალხური სიმღერის შემსრულებლობის ისტორიაში *მზეთამზე* პირველი ჯგუფია, რომელმაც ქალთა ტრადიციული რეპერტუარის მოძიება, შესწავლა და გამომზეურება დაიწყო.

ანსამბლის შემოქმედებითი მრწამსი ტრადიციულ შემსრულებლობასთან მაქსიმალური სიახლოვეა. *მზეთამზის* რეპერტუარი მოიცავს ქალთა ფოლკლორის ყველა ჟანრს: სააკვნო, სამკურნალო, ამინდის სავედრებელ, ღვთის სადიდებელ, შრომის, საქონილო, სამგლოვიარო ნიმუშებს, რიტუალურ ფერხულებსა და საცეკვაო სიმღერა-დასაკრავებს. მათი უმრავლესობა საზოგადოების ფართო წრეებისთვის სწორედ ამ ანსამბლის წყალობით გახდა ცნობილი.

მზეთამზის მოღვაწეობა მეტად მრავალფეროვანია: ექსპედიციები, სამეცნიერო-კვლევითი და პედაგოგიური მოღვაწეობა, საჯარო და საქველმოქმედო ლექცია-კონცერტები; საერთაშორისო კონფერენციები თუ სიმპოზიუმები, ფესტივალები, ტელე და რადიოგადაცემები; საკონცერტო ტურნეები და „კორკოშოები“ ევროპის ქვეყნებში (შვეიცარია, გერმანია, ავსტრია, ბელგია, სლოვენია, იტალია, საფრანგეთი, ბრიტანეთი, რუსეთი, უკრაინა, ლიტვა, ლატვია). ანსამბლი გადაღებულია დოკუმენტურ და მხატვრულ ფილმებში. მისი ჩანაწერები გამოცემულია შვეიცარიაში, გერმანიაში, ბრიტანეთში, აშშ-ში, საქართველოში.

2016 წელს ფოლკლორული ტრადიციების აღდგენა-პოპულარიზებაში შეტანილი წვლილისათვის *მზეთამზე* დაჯილდოვდა ფონდ ქართული გალობის მიერ დაწესებულ ნომინაციაში *ქართული ფოლკლორის მოამაგნი*.

მიმდინარე წლის აგვისტოში *Potentino Societa Agricola SRL*-ის მიწვევით, *მზეთამზემ*, ანსამბლ *შილდასთან* ერთად, კონცერტები გამართა ტოსკანის მხარეში (იტალია) ორგანიზებულ პოლიფონიური მუსიკის ფესტივალზე.

MZETAMZE

TBILISI, GEORGIA

The women's folk ensemble *Mzetamze* was created in 1986; all of its seven members are alumnae of Tbilisi State Conservatoire. In the history of Georgian folk song performance, *Mzetamze* is the first group which sought for, learned, and performed traditional female repertoire.

The ensemble's creative creed is the highest possible fidelity to traditional performance.

Mzetamze's repertoire encompasses all genres of female folklore: lullabies, healing, weather change, glorifying God, work, wedding, funeral, ritual round dances and dance songs. It was thanks to *Mzetamze* that most of these became known to wider audiences.

Mzetamze's creative life is fairly diverse: field expeditions, scholarly research activity, public and charity lecture-concerts; international conferences and tours, festivals, TV and radio programs; concert tours and workshops in European countries (Switzerland, Germany, Austria, Belgium, Slovenia, Italy, France, UK, Russia, Ukraine, Lithuania and Latvia). The ensemble has been featured in documentary and feature films, and its recordings have been released in Switzerland, Germany, the UK, the USA, and Georgia.

In 2016, for its contribution in the revival and popularization of folk traditions, the Georgian Chanting Foundation recognized *Mzetamze* as "Benefactors of Georgian Folklore."

In August 2018, *Mzetamze* held concerts together with ensemble *Shilda* at the Festival of Polyphonic Music in Tuscany, Italy, invited by *Potentino Societa Agricola SRL*.

მჭელი

თბილისი, საქართველო

ვაჟთა ფოლკლორული ანსამბლი *მჭელი* ქართული ხალხური სიმღერისა და საკრავების სახელმწიფო მუზეუმთან 2010 წელს შეიქმნა. ხელმძღვანელები არიან ქეთევან ბაიაშვილი და გივი ქსოვრელი

ანსამბლის მიზანია აღმოსავლეთ საქართველოს მთისა და ბარის ხალხური სიმღერების უცნობი თუ მივიწყებული ვარიანტების აღმოჩენა და გაცოცხლება. ანსამბლის შემადგენლობაში სხვადასხვა პროფესიის ახალგაზრდები არიან, რომლებიც ხალხური სიმღერის დიდმა სიყვარულმა გააერთიანა.

მჭელი რეგულარულად მართავს კონცერტებს მუზეუმის უცხოელი სტუმრებისათვის – კონფერენციებისა და სიმპოზიუმების მონაწილეებისათვის, ქართული სიმღერის ქართველი და უცხოელი მოყვარულებისათვის; აქტიურად მონაწილეობს ყოველწლიურ საერთაშორისო აქციაში – *ღამე მუზეუმში* და *თბილისობის* დღესასწაულის კონცერტებში, საქართველოს რადიო და ტელეარხების გადაცემებსა და პროექტებში; ხშირად აქვს გასვლითი საგანმანათლებლო-პრაქტიკული ღონისძიებები გურჯაანის, თელავის, რუსთავის სამუსიკო სკოლებსა და მუზეუმებში. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, რომ ყოველწლიურად *მჭელი* საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში აცოცხლებს *ჭონასა* და *ალილოს* კალენდარულ რიტუალებს.

ანსამბლის შემოქმედებითი კრედო ავთენტური საშემსრულებლო სტილის ერთგულებაა; შესრულების ფორმა და მანერა მაქსიმალურად მიახლოებულია ავთენტურ ტრადიციასთან.

მჭელის შემოქმედებითი ბიოგრაფია და სიმღერები შესულია ფოლკლორის ეროვნული ფონდის ანთოლოგიურ გამოცემაში – *ქართული ფოლკლორის საგანძური: ფოლკლორული ანსამბლები (2016), 2017 წელს* კი ანსამბლის პირველი სოლო აუდიო ალბომი გამოიცა. ამავე წელს *მჭელმა* საკონცერტო ტურნეთი მოიარა შვეიცარია.

MCHELI

TBILSI, GEORGIA

The male ensemble *Mcheli*, directed by Ketevan Baiashvili and Givi Ksovreli, was created in 2010 at the State Museum of Georgian Folk Song and Musical Instruments.

The group aims to discover and revive forgotten or lesser known variants of folk songs from the East Georgian highland and lowland regions. The ensemble's members are young people of different professions, who have been united by their great love for folk song.

Mcheli regularly performs in concerts for foreign guests of the Museum, participants of conferences and symposia, and Georgian and foreign admirers of Georgian song. It actively participates in the international event “A Night at the Museum” and concerts for the Tbilisoba celebration, and in programs and projects of Georgian radio and television. The members often organize educational-practical events at Gurjani, Telavi, and Rustavi museums and schools of music. Particularly noteworthy is that *Mcheli* has revived the calendrical *Chona* and *Alilo* rituals in different parts of Georgia.

The ensemble's creative credo is devotion to authentic performance style; the form and manner of performance is approximated to authentic tradition as much as possible.

Mcheli's artistic biography and songs have been included in the anthology edition *Folk Ensembles: Georgian Folk Treasures* (National Folklore Foundation, 2016). The ensemble released its first solo audio album in 2017; the same year, they had a concert tour in Switzerland.

ნანიანა
თბილისი,
საქართველო

ქალთა ფოლკლორული ანსამბლი ნანიანა 2004 წელს ჩამოყალიბდა. მის შემადგენლობაში 9 ეთნომუსიკოლოგია. მათ შორის არიან, როგორც მეცნიერები, ისე – ხალხური სიმღერის პედაგოგები და მგალობლები. ნანიანამ აუდიტორიის ყურადღება გამორჩეული რეპერტუარით, ორიგინალური საშემსრულებლო სტილითა და მანერით მიიპყრო. ანსამბლის რეპერტუარი ქალთა ტრადიციულ სიმღერებთან ერთად მოიცავს ისეთ ნიმუშებსაც, რომელთაც ყოფაში მკაცრად განსაზღვრული ადგილი არ გააჩნიათ. ნანიანას ნევრები ცდილობენ, შეინარჩუნონ ქართული ხალხური სიმღერისთვის დამახასიათებელი ტრადიციული საშემსრულებლო ფორმები და მანერა. ისინი უკრავენ სხვადასხვა ტრადიციულ საკრავზეც (ფანდური, ჩონგური, ჩანგი, ჭუნირი, გარმონი, დაირა). ნანიანას მონაწილეობა აქვს მიღებული არაერთ საერთაშორისო ფესტივალსა თუ საქველმოქმედო ღონისძიებაში, როგორც საქართველოში, ისე საზღვარგარეთ. გამოცემულია ანსამბლის ორი აუდიოალბომი.

NANINA
TBILISI, GEORGIA

A female folk ensemble *Nanina* was created in 2004. All nine members of the group are ethnomusicologists. Some of them are scientists, folk song teachers and chanters. *Nanina* has attracted the attention of the audience by their distinguished repertoire, original performance style and manner. Ensemble’s repertoire includes not only traditional women’s songs but those songs, which do not occupy any strictly defined place in everyday life. Members of the group try to abide by the traditional performance forms and manners characteristic for the Georgian folk songs. They play traditional folk instruments as well (*Panduri, Chonguri, Changi, Chuniri, Garmoni, Daira*). *Nanina* have participated in many international festivals and charitable concerts in Georgia and abroad. Ensemble has released 2 audio CDs (2008, 2016).

სამნი
თბილისი,
საქართველო

SAMNI
TBILISI, GEORGIA

Trio *Samni*, which includes Davit Shughliashvili, Tamar Tolordava, and Nana Mzhavanadze, was created in 2011 for a concert celebrating the work of composer Inola Gurgulia. That year, the women's folk ensemble *Satanao* was on a concert tour in Austria, and the composer's son Davit Shughliashvili, a member of ensemble Anchiskhati, accompanied the group. *Trio Samni*, with Shughliashvili and *Sathanao's* members Tolordava and Mzhavanadze, held their concert of Gurgulia's songs at one of Vienna's prestigious concert venues (Weiner Volksliedwerk-bokkeller). The concert was greatly appreciated. Following this concert, the trio has participated in several other events.

ტრიო სამნი დავით შუღლიაშვილის, თამარ თოლორდავასა და ნანა მჟავანაძის შემდგენლობით 2011 წელს ჩამოყალიბდა, კომპოზიტორ ინოლა გურგულიას საავტორო კონცერტისათვის. ამ წელს ქალთა ფოლკლორული ანსამბლი სათანაო კონცერტით მიწვეული იყო ავსტრიაში. ანსამბლს თან ახლდა კომპოზიტორის ვაჟი დ. შუღლიაშვილი ანსამბლ ანჩისხატიდან. დ შუღლიაშვილისა და სათანაოს წევრების, თ. თოლორდავასა და ნ. მჟავანაძისაგან შედგენილმა ტრიომ სამნი პირველად სწორედ ვენის ერთ-ერთ პრესტიჟულ დარბაზში (Wiener Volksliedwerk-bokkeller) გამართა ი, გურგულიას სიმღერების კონცერტი, რომელმაც აუდიტორიის ძალიან დიდი მოწონება დაიმსახურა. მას შემდეგ ტრიომ რამდენიმე სხვადასხვა ღონისძიებაში მიიღო მონაწილეობა.

სტუმარი
თბილისი, საქართველო

STUMARI
TBILISI, GEORGIA

The group *Stumari* (Guest) was founded in 2002. They got their name quite by accident when they were invited to perform as the guests at a joint concert with some other groups. At that time, the group still didn't have a name. The word *Stumari* (Guest) on the poster was interpreted by many as the group's name, and it has stuck since then. The band's first album, *Rope Bridge*, was released in 2004. All the group's titles have been recorded and produced in its own Author's Studio. Musicians appearing on this album are Davit Khositashvili, Nino Janjghava, Marina Janjghava, and Guram Makalatia.

Stumari has participated in the international festivals Manover in Leipzig, Germany (2005), and South Caucasus in Die, France (2006). In the beginning of 2008, Nodar Man (percussion) joined the group. With this lineup, *Stumari* performed several concerts, and in 2009 their second album, *Dila* (Morning), was released. In the end of 2009, Tamuna Mirianashvili (double bass) came to *Stumari*, making the spectrum of the group's sound even wider.

The band *Stumari* has its own very unique style. In its music, Georgian traditional sounds are blended with tunes characteristic of classical music and various other musical styles. The musicians don't confine themselves to narrow genre frames. Instead, they experiment baldly with unusual rhythms and harmonies. Their lyrics are taken from archaic and early Christian sources, as well as from modern poetry.

Currently, *Stumari* is preparing for the presentation of their second album and the concert dedicated to it. Their third album is on the way.

ანსამბლი *სტუმარი* 2002 წელს შეიქმნა. ჯგუფს ეს სახელი სრულიად შემთხვევით დაერქვა: ერთხელ, როდესაც კონცერტში სხვა კოლექტივებთან ერთად მონაწილეობდნენ, აფიშაზე სიტყვა *სტუმარი* ბევრმა ჯგუფის სახელად მიიჩნია და მას შემდეგ ასეა.

ანსამბლის პირველი აუდიო ალბომი *ბენვის ხიდი* 2004 წელს გამოვიდა. ყველა სიმღერა ჯგუფის საკუთარ საავტორო სტუდიაში ჩაინერა და დამუშავდა. ალბომის ჩანერაში მონაწილეობდნენ: დავით ხოსიტაშვილი, ნინო ჯანჯღავა, მარინა ჯანჯღავა და გურამ მაკალათია.

სტუმარი სხვადასხვა საერთაშორისო ფესტივალის მონაწილეა: *მანოვერი*, ლაიფციგი/გერმანია (2005), *სამხრეთ კავკასია დი/საფრანგეთი* (2006) და სხვ. 2008 წლის დასაწყისში ჯგუფს ნოდარ მანი (დასარტყამები) შეუერთდა. ამ შემადგენლობით *სტუმარმა* რამდენიმე კონცერტში მიიღო მონაწილეობა და 2009 წელს მეორე ალბომი *დილა* გამოსცა. ამავე წლის ბოლოს ახალი წევრის, თამუნა მირიანაშვილის (კონტრაბასი) შემატება ჯგუფის ჟღერადობის სპექტრი კიდევ უფრო გააფართოვა. ჯგუფს თავისი უნიკალური სტილი აქვს, რომელშიც ქართული ტრადიციული ჰანგები შერწყმულია კლასიკური და სხვა მუსიკალური სტილებისთვის დამახასიათებელ ჟღერადობასთან. მუსიკოსები არ არიან შეზღუდული რომელიმე ჟანრის ვიწრო ჩარჩოებით. პირიქით, ისინი თამამ ექსპერიმენტებს აკეთებენ უჩვეულო რიტმებითა და ჰარმონიებით. სიმღერების ტექსტები აღებულია როგორც უძველესი და ადრე-ქრისტიანული წყაროებიდან, ისე თანამედროვე პოეზიიდან.

ამჟამად, *სტუმარი* მესამე ალბომზე მუშაობს და მისი გამოშვების აღსანიშნავი კონცერტისათვის ემზადება.

ქალაქური ტრიო
თბილისი,
საქართველო

ანსამბლი ქალაქური ტრიო ლია ხუნთსარიას, ანა ბაჯიაშვილისა და დავით ლილუაშვილის შემადგენლობით საკუთარი საშემსრულებლო მანერით გამოირჩევა.

ტრიოს შემოქმედებითი ისტორია დასაბამს 1988 წელს ქართველი ვირტუოზი მუსიკოსის ომარ კელაპტრიშვილის მიერ საქტელერადიო კორპორაციასთან შექმნილი ანსამბლიდან – იავნანადან (შემდგომში კელაპტარი) – იღებს, რომლის სოლისტებადაც შესანიშნავი მომღერლები ლია ხუნთსარია და ანა ბაჯიაშვილი მიიწვიეს.

ლია და ანა სხვადასხვა დროს მღეროდნენ ანსამბლებში: *რუსთავი, მხედრული, მამული, ანანური, კოლხიკა*, ხშირად გამოდიოდნენ მედუდუკეთა დასტებთან – სოინართან (დღევანდელი *ქსოვრელები*) და *ძველ თბილისთან* ერთად. მუსიკალურად გაფორმებული აქვთ მრავალი სატელევიზიო და რადიო პროექტი, აგრეთვე – რევაზ გაბრიაძის სპექტაკლი „ჩემი გაზაფხულის შემოდგომა“. მათ არაერთი წარმატებული ტურნე გაუმართავთ უცხოეთში: გერმანია, შვეიცარია, საფრანგეთი, ჰოლანდია, იტალია, ბელგია, საბერძნეთი, თურქეთი, ისრაელი და სხვ. ხშირად მართავდნენ კონცერტებს საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში, მათ შორის – კონფლიქტურ რეგიონებშიც.

ანსამბლ *კელაპტარის* დაშლის შემდეგ სოლისტთა დუეტს ამავე ანსამბლიდან მესამე ხმა – მარინე გიორგაძე დაემატა და ასე შეიქმნა ტრიო *კელაპტარი*. ბოლო წლებში კი მარინე ახალგაზრდა მუსიკოსმა დავით ლილუაშვილმა შეცვალა.

ანსამბლის რეპერტუარი მრავალფეროვანია. ასრულებენ ქართულ ხალხურ, აგრეთვე აღმოსავლეთისა და დასავლეთის შტოს ქალაქურ და ე. წ. „რეტრო“ სიმღერებს.

ანსამბლს გამოცემული აქვს არაერთი CD და DVD, მათი კონცერტები ხშირად გადაიცემა ტელე და რადიო არხებით როგორც საქართველოში, ისე უცხოეთში. ანასა და ლიას მიღებული აქვთ მრავალი ჯილდო და სიგელი. ისინი დები იშხნელების პრემიის პირველი ლაურეატები და ღირსების ორდენის კავალრები არიან.

KALAKURI TRIO

TBILISI, GEORGIA

The trio of urban songs with Lia Khuntsaria, Ana Bajiashvili and Davit Liluashvili as members is distinguished in particular performance manner.

The trio originated from ensemble *Iavnana* (later *Kelaptari*) created by virtuoso Georgian musician Omar Kelaptrishvili at the Georgian State Television Corporation; brilliant singers Lia Khuntsaria and Ana Bajiashvili were the soloists of the ensemble.

At various times Lia and Ana sang in ensembles *Rustavi, Mkhedruli, Mamuli, Ananuri, Kolkhika* and also sang with the ensembles of duduki players – *Soinari* (currently *Ksovrelebi*), and *Dzveli Tbilisi*. They musically designed many television and radio performances, as well R. Gabriadze’s “The Autumn of my Spring”, successful toured in Germany, Switzerland, France, Holland, Italy, Belgium, Greece, Turkey, Israel, etc., often held concerts in various parts of Georgia including conflict regions.

After the collapse of the ensemble *Kelaptari* group third member Marina Giorgadze from the same ensemble joined Lia and Ana and so trio *Kelaptari* was created. In recent years Marine was replaced by young musician Davit Liluashvili.

The trio’s repertoire includes Georgian folk songs, examples of Eastern and Western branch of Urban music and the so-called “retro” songs.

The trio has released a number of audio and video records. Their concerts are frequently broadcast on radio and television in Georgia and elsewhere.

Ana and Lia are holders of numerous awards and diplomas. They are first winners of sister Ishkhneli prize, are decorated with the Order of Merit.

მედუდუკეთა დასტა ქსოვრელეზი თბილისი, საქართველო

მედუდუკეთა დასტა ქსოვრელეზი შემოქმედებითი და იურიდიული მემკვიდრეა ანსამბლ სოინარისა, რომელიც 1959 წელს გრიგოლ (გრიშა) ქსოვრელმა ჩამოაყალიბა. მისი ხელმძღვანელია ელდარ შოშიტაშვილი. ანსამბლმა საინტერესო და ნაყოფიერი შემოქმედებითი გზა განვლო. მისი პოპულარობა წლიდან წლამდე იზრებოდა და გაცდა საქართველოს ფარგლებს: გასტროლებით არაერთხელ მოიარა გერმანია, საფრანგეთი, იტალია, ავსტრია, ბულგარეთი, უნგრეთი, ისრაელი, რუსეთის ფედერაცია და სხვ. განსაკუთრებით აღსანიშნავია 1991 წელს სოინარის მონაწილეობა მთიებთან და მზეთამზესთან ერთად ბერლინის მსოფლიო კულტურათა სახლის პროექტით (პროექტის ავტორი სუზან ციგლერი) გამართულ ქართული ქალაქური მუსიკის კონცერტში, რომლის ჩანაწერი იმავე წელს აუდიოდისკად გამოიცა სოინარის სახელწოდებით.

გრიგოლ ქსოვრელის გარდაცვალების შემდეგ, 1995 წლიდან ანსამბლს ქსოვრელეზი ეწოდა და სათავეში ელდარ შოშიტაშვილი ჩაუდგა.

ქსოვრელეზის რეპერტუარში ძირითადად ქართული ქალაქური (თბილისური) სიმღერები და დასაკრავებია; ასევე, ასრულებენ ელდარ შოშიტაშვილისა და სხვათა საავტორო სიმღერებსაც. აღსანიშნავია, რომ ანსამბლს ჰყავს ახალგაზრდული ცვლა – პატარა ქსოვრელეზი, რომლებიც ქალაქურ სამუსიკო ტრადიციებს აგრძელებენ.

2012 წელს გამოიცა ელდარ შოშიტაშვილის საავტორო სიმღერების დისკი – ჩემო თბილისო.

DUDUKI ENSEMBLE KSOVRELEBI TBILISI, GEORGIA

The group of *duduki* players *Ksovrelebi* is a creative and legal heir of ensemble *Soinari*, founded by Grigol (Grisha) Ksovreli in 1959 and now directed by Eldar Shoshitashvili. The ensemble has experienced an interesting and fruitful creative path. Its popularity has grown from year to year and travelled far beyond Georgia: the ensemble has repeatedly toured, with concerts in Germany, France, Italy, Austria, Bulgaria, Hungary, Israel, Russia, etc. Particularly noteworthy is *Soinari*'s participation in a concert of Georgian urban music together with ensembles *Mtiebi* and *Mzetamze* as part of a project organized by World Culture House Berlin (director of the project – Susanne Ziegler); in the same year, the recording of the concert was released as an audio disc entitled *Soinari*. After Grigol Ksovreli's passing in 1995, the ensemble was renamed *Ksovrelebi* and headed by Eldar Shoshitashvili.

The repertoire of *Ksovrelebi* basically comprises Georgian urban (Tbilisi) songs and instrumental pieces; they also perform songs composed by Eldar Shoshitashvili and others. It should be mentioned that the group has an associated ensemble of younger players—*Patara Ksovrelebi*, who continue urban music traditions.

A CD of songs composed by Eldar Shoshitashvili, *Chemo Tbiliso*, was released in 2012.

შილდა
კახეთი,
საძარბაველო

ყვარლის მუნიციპალიტეტის ულამაზესი სოფელი შილდა საყოველთაოდაა ცნობილი მევენახეობისა და სასიმღერო ტრადიციებით. სოფელ შილდას უკავშირდება ქართული სიმღერის უბადლო შემსრულებელთა არა ერთი სახელი. მათ შორის განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს ლევან ასაბაშვილი.

2015 წელს სწორედ ამ ისტორიულ სოფელში დაარსდა ღვინის კომპანია შილდა, რომელმაც უაღრესად საინტერესო კონცეფცია ღვინო და პოლიფონია — შემოგვთავაზა. ფონდმა ქართულმა გალობამ ღვინის კომპანია შილდასთან 2017 წელს ჩამოაყალიბა დედას ლევანას სახელობის ფოლკლორული ანსამბლი შილდა. ანსამბლის ხელმძღვანელები, ძმები – ბექა და გოჩა ბიძინაშვილები გალობის უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულები არიან. ანსამბლს კონსულტაციებს უწევს უზუცუცი ართანელი მომღერალი, 94 წლის ანდრო სიმაშვილი. ანსამბლი შილდა ფართო აუდიტორიის წინაშე პირველად 2017 წლის მაისში წარდგა და მას შემდეგ რამდენიმე კონცერტზე, საერთაშორისო ფესტივალსა და ღონისძიებაზეც იმღერა. ანსამბლმა 2018 წელს პირველი აუდიოალბომი გამოსცა, რომელშიც მშობლიური კახური, ძირითადად კი - შილდური ნიმუშებია შეტანილი.

მიმდინარე წლის აგვისტოში Potentino Societa Agricola SRL-ის მიწვევით, შილდამ, ანსამბლ მზეთამზესთან ერთად, კონცერტები გამართა ტოსკანის მხარეში (იტალია) ორგანიზებულ პოლიფონიური მუსიკის ფესტივალზე.

SHILDA

KAKHETI, GEORGIA

Shilda, one of the most beautiful villages in Qvareli municipality, is well-known for its winery and singing traditions. Many incomparable performers of Georgian folk songs are related to the village *Shilda*, Levan Asabashvili among them.

The winery “Shilda,” founded in this historical village in 2015, has suggested a very interesting concept—wine and polyphony.

In 2017, the Georgian Chanting Foundation and Winery Shilda created *Dedas Levana Folk Ensemble Shilda*. The ensemble is directed by brothers Beka and Gocha Bidzinashvili, alumni of the University for Chant, with 94-year-old singer Andro Simashvili from the village of Artana as a consultant. Ensemble *Shilda* first appeared in front of audiences in May, 2017, and has performed in several concerts at international festivals and other events.

In 2018, the ensemble released its first audio album, mainly performing the Shilda variants of Kakhetian songs.

In August 2018, *Shilda* held concerts together with ensemble *Mzetamze* at the Festival of Polyphonic Music in Tuscany, Italy, with the invitation of Potentino Societa Agricola SRL.

ვოკალური სტუდია
შირი
თბილისი, საქართველო

ათეულობით წლების მანძილზე თბილისში წარმატებულად ფუნქციონირებს ებრაელთა კულტურულ-საგანმანათლებლო ფონდი. ფონდის დამფუძნებელი და დირექტორი დაარსების დღიდან არის ქ-ნი ელენე ბერკოვიჩი. 1993 წლიდან ფონდთან შეიქმნა ვოკალური სტუდია შირი, რომლის როლი შეუფასებელია, განსაკუთრებით რთულ 1990-იანი წლების სოციალურ და ეკონომიკურ პერიოდში, როდესაც ფონდში იკრიბებოდა თბილისის ნიჭიერი ახალგაზრდობა.

გასული წლების განმავლობაში სტუდიის კურსდამთავრებულებმა გააგრძელეს მუსიკალური საქმიანობა სხვადასხვა უცხოურ და ადგილობრივ სცენაზე, სადაც საუკეთესო ებრაულ მუსიკალურ ტრადიციებს წარადგინენ.

სტუდიაში მონაწიეები გადიან ვოკალის საფუძვლებს, სწავლობენ კლასიკურ მუსიკასა და ებრაელი ხალხის მუსიკალურ მემკვიდრეობას. როგორც თემის წინაშე, ასევე, ქალაქის საკონცერტო დარბაზებში გამოსვლისას მათ გამოსვლებს ყოველთვის დიდი წარმატება ახლავს.

სტუდიის ვოკალის პედაგოგი გახლავთ თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის პროფესორი ვილი გრიგორიანი, კონცერტმამისტერი – თბილისის თეატრალური აკადემიის ასისტენტ-პროფესორი ქ-ნი ტატიანა სტარიკოვსკაია.

VOCAL STUDIO
SHIR
TBILISI, GEORGIA

The Jewish cultural-educational foundation has successfully functioned in Tbilisi for dozens of years. Elena Berkoovich, the founder, has directed the foundation since the day of its inception. In 1993, the vocal studio “Shir” was created at the foundation; the studio played an invaluable role, particularly in the difficult 1990s, when the talented youth of Tbilisi gathered here.

In past years, the graduates of the studio have continued musical activities on various local and Western stages, where they are distinguished in the best Jewish musical traditions.

Here the students learn the basics of classical vocal music and the musical heritage of the Jewish people.

The performance of studio vocalists has been accompanied by huge success at both community events and city concert halls.

The vocal coach at the studio is Villi Grigoriyan, Professor of V. Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire; the accompanist is Tatiana Stikovskaya, Assistant Professor at Tbilisi Theater Academy.

შემოქმედი
გურია, საქართველო

SHEMOKMEDI
GURIA, GEORGIA

Ozurgeti Municipality’s folk song and chant choir *Shemokmedi*, directed by Iasha Chkhatishvili, is one of the best young Georgian folk ensembles, distinguished in traditional performance manner, improvisation, and individuality. The group was created in 2007 with the blessing of Ioseb (Kikvadze), the Metropolitan of Shemokmedi. The ensemble’s repertoire comprises Georgian traditional folk songs and chants, primarily from Guria.

The main sources for *Shemokmedi* are archival recordings and the live performance practice of song masters, who assist them a lot—particularly noteworthy among them, Tristan and Guri Sikharulidze. The group is distinguished by its natural, organized, virtuoso, simple, calm and balanced performance, which is largely thanks to their participation in live chanting practice. They play the traditional folk instruments *chonguri* and *panduri*.

Shemokmedi is a frequent participant of various festivals and municipal events. In 2017, the Georgian Chanting Foundation recorded and released *Shemokmedi*’s first audio album.

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მომღერალ-მგალობელთა გუნდი *შემოქმედის* ხელმძღვანელია ლაშა ჩხარტიშვილი. იგი ერთ-ერთი საუკეთესო ახალგაზრდული ანსამბლია, რომელიც გამოირჩევა ტრადიციული საშემსრულებლო მანერით, იმპროვიზაციულობითა და ინდივიდუალობით.

ჩამოყალიბდა 2007 წელს, შემოქმედელი მიტროპოლიტის იოსების (კიკვაძე) ლოცვა-კურთხევით. ანსამბლის რეპერტუარშია ტრადიციული ქართული ხალხური სიმღერები და საგალობლები, უპირატესად – გურული.

ანსამბლის მთავარი წყარო საარქივო ჩანაწერები და იმ დიდოსტატთა ცოცხალი საშემსრულებლო პრაქტიკაა, რომლებიც დღეს მათ გვერდით დგანან, განსაკუთრებით, ტრისტან და გური სიხარულიძეები. გუნდის შესრულებას გამოარჩევს ბუნებრიობა, სიმწყობრე, ვირტუოზულობა, უბრალოება, სიმშვიდე და განონასწორებულობა, რასაც ღვთისმსახურებაში მათი მონაწილეობა და ცოცხალი სამგალობლო პრაქტიკა განპირობებს. იყენებენ ტრადიციულ ხალხურ საკრავებს: ჩონგურსა და დოლს.

შემოქმედი ხშირად მონაწილეობს სხვადასხვა ფესტივალსა თუ მუნიციპალურ ღონისძიებაში. 2017 წელს ფონდმა *ქართულმა გალობამ* ჩაინერა და გამოსცა *შემოქმედის* პირველი აუდიოალბომი.

ძველი თაობა
სამებრელო, საძართველო

ანსამბლის ხელმძღვანელია მოველი მაკალათია. დაარსდა 2013 წელს. მისი მიზანია მივიწყებული ტრადიციული სიმღერების აღდგენა, პოპულარიზაცია და მომავალი თაობებისთვის გადაცემა.

ძველი თაობა აბაშის მუნიციპალიტეტის ფოლკლორული ანსამბლის ჰარირას უფროსი თაობის წარმომადგენლებისაგან შეიქმნა. ისინი სოფელ სუჯუნაში დამკვიდრდნენ, – იქ, სადაც აბაშელთა გუნდის ჩამოყალიბებას ამ ერთი საუკუნის წინ ლომინ გუგუშვილმა დაუდო სათავე. მღეროდნენ, ცეკვავდნენ *ძველი თაობის* ნევრთა მშობლები, მეზობლები, სიმღერაზე შეყვარებული ადამიანები: ბუხართან, ნვეულებზე, სახალხო დღესასწაულებზე ასრულებდნენ სარიტუალო სიმღერებს, ღამისთევებზე – ქალ-ვაჟთა ხალისიან შაირებს... *ძველი თაობის* ნევრებსაც სურვილი გაუჩნდათ, წინაპრებისაგან მოსმენილ-გაგონილის მიხედვით ემღერათ ძირძველი მეგრული ხალხური სიმღერები.

ანსამბლი აქტიურად მონაწილეობს რაიონულ და საქვეყნო კონცერტებსა და ფესტივალებში. *ძველი თაობა* 2015-16 წლების ფოლკლორის ეროვნული ფესტივალის ლაურეატია.

DZVELI TAoba

SAMEGRELO, GEORGIA

The ensemble is directed by Moveli Makalatia. The group, created in 2013, aims to revive lesser-known traditional songs, promote them, and transmit them to future generations.

Dzveli Taoba's members are the old generation of singers from the folk ensemble *Harira*. They are based in the village Sujuna, where a century ago Lomin Gugushvili created a group from Abasha. The parents, neighbours of *Dzveli Taoba* members sang ritual songs and humorous love songs around the fireplace during overnight celebrations....

The members of *Dzveli taoba* also decided to sing old Megrelian folk songs. The ensemble actively participates in regional and republic concerts and festivals. *Dzveli Taoba* is a prize-winner of the 2015–2016 National Folklore Festival.

ჰაიარტუნი თბილისი, საქართველო

სომეხთა სამოციქულო მართლმადიდებელი წმიდა ეკლესიის საქართველოს ეპარქიის კულტურულ – საგანმანათლებლო და ახალგაზრდული ცენტრი ჰაიარტუნი დაარსდა 2011წ. ცენტრში მოქმედებს სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულება, სომხური ენის სასწავლო კურსები, მოზარდ მგალობელთა გუნდი, ახალგაზრდული ეთნოგრაფიულ-ქორეოგრაფიული ანსამბლი ტარონი, მედუდუკეთა ანსამბლი, დოლის ჯგუფი, ვოკალურ - ინსტრუმენტული ანსამბლი. ცენტრი ჰაიარტუნი თავისი სტრუქტურითა და საქმიანობით ერთადერთია თბილისში, რომელიც ღირსეულად და მაღალ დონეზე წარადგენს სომხურ კულტურას, აცნობს მას ქართულ საზოგადოებას და ამით ხელს უწყობს მის პოპულარიზაციას საქართველოში.

მედუდუკეთა და ცეკვის ანსამბლები სხვადასხვა კონკურსებსა და ფესტივალებში იღებენ მონაწილეობას, როგორც საქართველოში, ასევე, მის საზღვრებს გარეთ და არიან ამ კონკურსების ლაურეატები, საპატიო ადგილის მფლობელები.

მედუდუკეთა ანსამბლი, გარდა იმისა, რომ დამოუკიდებლად არსებობს, ასევე, ცოცხალი შესრულებით თანხლებას უწევს ანსამბლ ტარონის საცეკვაო ნომრებს. იგი ერთადერთია საქართველოში, რომელიც მასშტაბურ მოღვაწეობას ეწევა. ბავშვები/მოზარდები ეცნობიან როგორც სომეხი აშუღებისა და გუსანების სიმღერებს და მელოდიებს, ასევე, ქართულ ფოლკლორს.

ტარონი კი ერთადერთი ეთნოგრაფიული ანსამბლია თბილისში, რომელიც შეასწავლის არა მხოლოდ უძველეს სომხურ საცეკვაო ხელოვნებას, არამედ ცეკვის წარმოშობასა და ისტორიას, რიტუალებსა და წეს-ჩვეულებებს.

ცენტრი ჰაიარტუნი ორ მოძმე ერს შორის დამაკავშირებელი მყარი ხიდია, რომლის მემკვიდრეთაც ხდება სომეხ და ქართველ ხალხთა დაახლოება, ერთმანეთის კულტურის უკეთ გაცნობა და მისი განვითარება.

HAIARTUNI TBILISI, GEORGIA

Educational and Youth Centre *Haiartuni* of the Georgian Eparchy of Armenian Apostolic Orthodox Church was founded in 2011. The centre has the preschool, courses of Armenian language, a choir of young chanters, youth ethnographic ensemble *Taroni*, ensemble of *duduki* players, a group of drummers and a vocal-instrumental ensemble. with its structure and activities *Haiartuni* is the only one in Tbilisi; it presents Armenian culture suitable and on a high level to Georgian audience, thus promoting it in Georgia.

The ensemble of *duduki* players, and choreographic ensemble participates in various competitions and festivals in Georgia and elsewhere; being laureates of these competitions and honorable place-holders.

The ensemble of *duduki* players which exists independently, adorns the dances of ensemble *Taroni* with live performance. It is the only one in Georgia carrying out large scale work. Children and adolescents get familiarized with the songs and melodies of Armenian *ashughs* and *gusans*, as well as with Georgian folklore. *Haiartuni* Centre is a solid bridge connecting two fraternal nations, which contributes to the approximation of Armenian and Georgian peoples, better understanding and development of each other's culture.

მანანა მენაბდე
თბილისი, საპარტიველო

მომღერალი, კომპოზიტორი, მრავალმხრივი ნიჭით დაჯილდოებული ხელოვანი და აქვს მდიდარი შემოქმედებითი ცხოვრება. გიტარა მისი განუყოფელი თანამგზავია, საბჭოთა კავშირისა და ევროპის ქვეყნები ქართული სიმღერით შემოიარა. მოდის ცნობილი ქალთა კვარტეტის – დები იშხნელების ოჯახიდან. მისი ბებია (დედის დედა) ქალბატონი თამარ იშხნელი ამ კვარტეტის მუსიკალური ხელმძღვანელი იყო. ბევრი სიმღერა, იშხნელების რეპერტუარიდან თავად ქალბატონ თამარის შექმნილია.

იგი ავრძელებს თავისი მუსიკალური ოჯახის, ქალაქური რომანსების საშემსრულებლო ტრადიციებს; ატარებს ექსპერიმენტებს სხვადასხვა მუსიკალური მიმართულებით: ელექტრო კომპიუტერული მუსიკის ტრიპჰოპის ჟანრში, ფოლკ-ჯაზში; ქალაქური რომანსის ტრადიციებზე დაყრდნობით ქმნის თანამედროვე ქართულ რომანსს. მისთვის მნიშვნელოვანია სიმღერის ტექსტი, მიმართავს კლასიკურ და საუკეთესო თანამედროვე და ხალხურ პოეზიას. მისი მუსიკა ყოველთვის ეყრდნობა ლექსის პოეტურ ქარგას, შინაგან რიტმს.

დაამთავრა საქართველოს თეატრალური ინსტიტუტისა და მოსკოვის ლუნაჩარსკის თეატრალური ინსტიტუტის სარეჟისორო ფაკულტეტები (1967–75 წწ.). სხვადასხვა დროს იყო სახელმწიფო ორკესტრ „რეროს“ წამყვანი სოლისტი, თანამშრომლობდა მოსკოვის დრამატულ თეატრთან „პეტრე ფომენკოს სახელოსნო“, წარმატებით მონაწილეობდა ქართულ და რუსულ ფილმებში.

1991 წლიდან ცხოვრობს ბერლინში და ლიტერატურაში ცდის თავის ნიჭს; არის შ. ბილისისა და სხვა ლიტერატურული სტიპენდიების მფლობელი, შექმნილი აქვს ავტო-ბიოგრაფიული რომანი, პროზაული ციკლი, მის იგავ-არაკებს ბექ-დავენ დრეზ-დე-ნის, ფრანკფურტისა და მაინის ცნობილი ჟურნალები: “OSTRA GEHEGE”, “VIA REGIA”, “ZEICHEN UND WUNDER”, ისინი ცალკე წიგნებადაა გამოსულია საქართველოსა და რუსეთში. საკუთარი იგავ-არაკების მიხედვით დადგა აბსურდული სპექტაკლი „მართლა“ თუმანიშვილის სახელობის კინოსახიობთა თეატრში.

მონაწილეობს ევროპის საერთაშორისო მუსიკალურ ფესტივალებში, ატარებს პერსონალურ გამოფენებსა და პერფორმანსებს. 2017-18 წლებში ჩაატარა საკონცერტო ტურნი გერმანიის ქალაქებში, მოსკოვსა და პეტერბურგში. აქტიურად თანამშრომლობს ფოლკ-ჯაზის მიმართულებით სხვადასხვა ჯგუფთან. ატარებს საქველმოქმედო კონცერტებს.

სიმპოზიუმზე მანანა მენაბდე და მისი და თინა ქალაქური სარომანსო ნიმუშების ორიგინალური ინტერპრეტაციით წარდგებიან.

MANANA MENABDE

TBILISI, GEORGIA

A singer, composer, and multi-talented artist who leads a rich creative life. Guitar is an inseparable part of her life; she has performed Georgian songs in Soviet republics and European countries. Her ancestors include members of the renowned female quartet, the Ishkhneli Sisters. Her maternal grandmother, Tamar Ishkhneli, was musical director of the quartet, and composed much of the quartet’s repertoire herself. Manana Menabde continues her family’s performance tradition of urban romance; she conducts experiments in different musical directions: the trip hop genre of electronic computer music, and folk-jazz; she also creates contemporary Georgian romances based on the traditions of urban romance. The song text is particularly important for her; she applies the best examples of classical, contemporary and folk poetry. Her music is always based on the poetic pattern, inner rhythm of urban music.

Manana Menabde graduated from the directing faculties of Lunacharsky Moscow Institute of Theatre and Tbilisi Institute of Theatre (1967-1975).

At various times she was a leading soloist of the state orchestra *Rero*, collaborated with Moscow Drama Theatre “Pyotr Fomenko Workshop Theater,” and successfully participated in Georgian and Russian films.

Since 1991, she has lived in Berlin and tried her hand in literature: she is the winner of H. Böll and other literary grants, and the author of the autobiographical novel, *Prose Cycle*. Her fables are published in the well-known magazines “Ostra Gehege,” “Via Regia,” and “Zeichen und Wunder” of Dresden, Frankfurt and Meine; they have also been published as separate books in Georgia and Russia. She produced the absurd show “Martla” (Indeed) at Tumanishvili Film Actors Theatre.

Manana Menabde participates in international European music festivals, and arranges personal exhibitions and performances. In 2017–2018 she held a concert tour in Germany, Moscow, and St. Petersburg. She actively collaborates with different folk-jazz groups, and holds charity concerts.

At the Symposium Manana Menabde and her sister Tina will perform original interpretations of urban romances.

თინათინ მეჭტიევა
თბილისი, საქართველო

**TINATIN
MEHTIEVA**
TBILISI, GEORGIA

She is the only *ashugh* woman *saz* player in Georgia. Ashugh traditions in cities differ from those in the regions; distinguished among them is that of the Georgian Azerbaijanis or Borchaloyans (as they are referred to in Azerbaijan). Tinatin Mehtieva was born in village Ksani, Mtskheta district; later she moved to Tbilisi, where she got married.

For her, playing the *saz* and singing is an expression of national identity.

Tinatin is a member of the Azerbaijani Women’s Union of Georgia and Women’s Multinational Council of Georgia. Currently she is a teacher at Mirza Patali Akhundov Centre of Azerbaijanian Culture, where she teaches Azerbaijanian children to play the *saz* and helps them become familiarized with *ashugh* art. At the 2015–2016 National Inspection-Festival of Georgian Folklore, she won first place in the category “unique performer.”

საზზე საუკეთესო შემსრულებელი ერთადერთი აშული ქალი საქართველოში. აშული ტრადიცია ქალაქებსა და რეგიონებში განსხვავებულია, მათგან გამოირჩევიან საქართველოს აზერბაიჯანელები – ბორჩალოელები (ასე მათ აზერბაიჯანში ეძახიან). თინათინ მეჭტიევა მცხეთის რაიონის სოფელ ქსანში დაიბადა, თბილისში მოგვიანებით დამკვიდრდა და დაოჯახდა კიდევც. საზზე დაკვრა-მღერა მისთვის ეროვნული იდენტობის გამოხატულებაა. თინათინი საქართველოს აზერბაიჯანელ ქალთა კავშირისა და საქართველოს მრავალეროვან ქალთა საბჭოს წევრია. ამჟამად მუშაობს თბილისის მირზა ფათალი ახუნდოვის სახელობის აზერბაიჯანული კულტურის ცენტრში პედაგოგად – აზერბაიჯანელ ბავშვებს ასწავლის საზზე დაკვრას და აზიარებს აშულურ ხელოვნებას. საქართველოს ფოლკლორის 2015-2016 წლების ეროვნულ ფესტივალზე მიიღო პირველი ადგილი ნომინაციაში უნიკალური შემსრულებელი.

ალექსანდრე ვასაძე
თბილისი, საქართველო

**ALEKSANDRE
VASADZE**

TBILISI, GEORGIA

Aleksandre Vasadze completed a Master's program in piano and organ at Tbilisi State Conservatoire in 2015. Since 2016, he has been a Doctoral student in the same department.

Since 2012, he has taught at the ten-year school for talented children and E. Mikeladze Central School of Music.

From 2000-2012, Vasadze held different scholarships, including those of the President of Georgia, Z. Paliashvili, L. Leonskaya, and E. Anjaparidze. He is a laureate and diploma-winner of several competitions.

Aleksandre Vasadze leads active concert life as a pianist and organist, holding solo concerts and performing together with symphony orchestras.

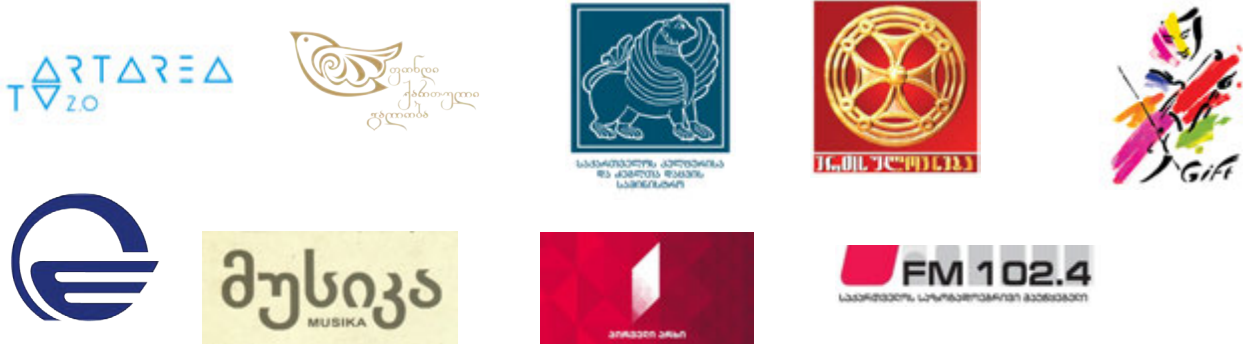
ალექსანდრე ვასაძემ 2015 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის სამაგისტრო პროგრამა ფორტეპიანოსა და ორგანის სპეციალობით. 2016 წლიდან არის ამავე ფაკულტეტის დოქტორანტი.

2012 წლიდან ნიჭიერთა ათწლეულისა და ე. მიქელაძის სახელობის ცენტრალური სამუსიკო სასწავლებლის პედაგოგია.

2000-2012 წლებში იყო სხვადასხვა სტიპენდიის მფლობელი, მათ შორის, საქართველოს პრეზიდენტის, ზ. ფალიაშვილის, ლ. ლეონსკაიას და ე. ანჯაფარიძის. იგი რამდენიმე კონკურსის ლაურეატი და დიპლომანტია.

ალექსანდრე ვასაძე აქტიურ საკონცერტო მოღვაწეობას ეწევა, როგორც პიანისტი და ორგანისტი. მართავს სოლო კონცერტებს და გამოდის სიმფონიურ ორკესტრთან ერთად.

სიმპოზიუმის ორგანიზატორები მხარდაჭერისა და ხელშეწყობისათვის მადლობას უხდინან:
 საქართველოს პრეზიდენტს
 საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს
 საზოგადოებრივ მაუწყებელს
 საპატრიარქოს ტელევიზია *ერთსულოვნებას*
 იმედს
 კულტურის არს *არტარეას*
 საზოგადოებრივი რადიოს | არსს
 ჟურნალ *მუსიკას*
 ფონდ *ქართულ ბალებას*
 ხელოვნების საერთაშორისო ფესტივალს *საჩუქარი*

THE SYMPOSIUM ORGANIZERS ARE MOST GRATEFUL TO:
 PREZIDENT OF GEORGIA
 MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE, CULTURE AND MONUMENTS PROTECTION OF GEORGIA
 GEORGIAN PUBLIC BROADCASTER
 PATRIARCHY TELEVISION *ERTSULOVNEBA*
 IMEDI
 CULTURAL CHANEL *ARTAREA*
 PUBLIC RADIO CHANEL I
 JOURNAL *MUSIKA*
 GORGIAN CHANTING FOUNDATION
GIFT - GEORGIAN INTERNATIONAL FESTIVAL OF ARTS

სიმოზიუმის ტარდება თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის
სახელმწიფო კონსერვატორიაში

გრიბოედოვის 8/10, თბილისი, 0108, საქართველო

ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი

ტელ.: (+995 322) 299 89 53

ფაქსი: (+995 322) 298 71 87

ვებ-გვერდი: www.polyphony.ge

ელ-ფოსტა: polyphony@tsc.edu.ge

**THE SYMPOSIUM IS HELD AT THE V. SARAJISHVILI
TBILISI STATE CONSERVATOIRE**

8/10, GRIBOEDOV STR., TBILISI, 0108, GEORGIA

THE INTERNATIONAL RESEARCH CENTER FOR TRADITIONAL POLYPHONY

TELEPHONE (+995 322) 2 99 89 53

FAX: (+995 322) 2 98 71 87

WEB-SITE: www.polyphony.ge

E-MAIL: polyphony@tsc.edu.ge

რედაქტორი
შემდგენელი
მთარგმნელები
მხატვარი
კომპიუტერული უზრუნველყოფა

რუსუდან წურწუმია
თეონა ლომსაძე
მაია კაჭკაჭიშვილი, თეონა ლომსაძე
ნიკა სეზისკვერაძე
ნინო რაზმაძე

Editor
Compiler
Translators
Design
Computer Service

RUSUDAN TSURTSUMIA
TEONA LOMSADZE
MAIA KACHKACHISHVILI, TEONA LOMSADZE
NIKA SEBISKVERADZE
NINO RAZMADZE